

800.109

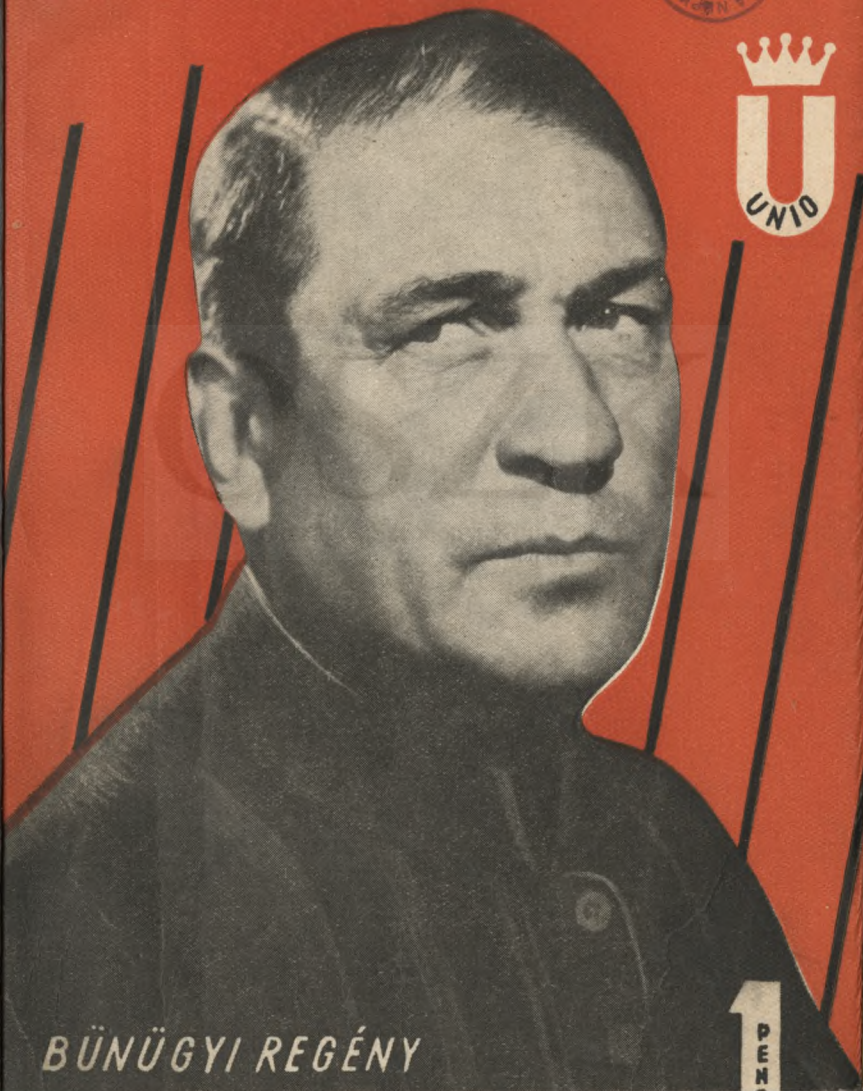

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

JUHÁSZ LAJOS

A veszedelmes ember

BÜNÜGYI REGÉNY

1
PEN

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A VESZEDELMEZ EMBER

JUHÁSZ LAJOS

a jónevű író legizgalmasabb bűnügyi tárgyi írása. Egy gonosztevő, akit még a bűnözők társadalma is kiközösít magából, megszökik a fegyházból. Fiatal, bűnbesodort társát ellenállhatatlanul ragadja magával a pusztulás örvényébe... De a kifürkészhetetlen végzet megakadályozza sötét terve keresztülvitelében

Izgalmasabb regény aligha volt még a magyar könyvpiacra.

531

A VESZEDELMESES EMBER

JUHÁSZ LAJOS

REGÉNYE

**Minden jog: kiegészítve Bartha Ferenc
Könyvkiadó Vállalatáé, Budapest.**

F. k : kiegészítve Bartha Ferenc, Budapest, X., Füzér-utca 37-39.

*Bányai és Várkonyi könyvnyomda Budapest, IV., Semmelweis-u. 21.
Telefon: 182-659.*

I. RÉSZ.

1.

Csend volt az irodafolyosón. Dermedt, hideg, félelmetes csend, amilyen csak a kihalt pokolban, vagy a fegyházban lehet. Nagy, sárga foltokban vakított az ablakokon bezuhogó napfény, messziről, a vastag falakon túlról elmosódottan hallatszott egy autó ideges, rekedt szirénázása, mintha valami nagy, rémült állat menekülne a messzeségben és halk csörrenéssel sírt fel a bilincs, amint a fogoly megállt a fal mellett. Riadt porszemek kavarogtak a sárga sugárzásban, a láncsörgés tízszeres visszhangot verve harsogta a néma falak között, hogy új lakója érkezett a háznak és — mintha csak az új lakó tiszteletére szólalna meg — bent, valahol a fegyház épületeinek tömkelegében megcsendült egy üde, tisztánzengő harang.

A fogoly falszín, kemény arca egy árnyalattal sötétebb lett.

— Rossz ómen... Lélekharang fogad... — lebent át a tudatán a fekete gondolat, mintha denevér rebkent volna egy elátkozott, nyirkos várrom falai között. — Dehiszen, mit várhatok itt?... Mit jelent itt a jó jel és a rossz?... Lehet még fokozni ezt a poklot?...

Némán, merev arccal bámult a napfényben kavargó porszemekre. Mintha fehér homokkőből farag-

ták volna, olyan volt az arca és elkeskenyült, hideg, gonosz szeméből régen kihúnyt a szeretet fénye. A halálos csapdába szorult emberragadozó ellenségesen riadt, fürkész pillantásával nézett körül a jólismert falak között, mély lélegzettel szívta tele a tüdejét, hogy ellensúlyozza a gyomra körül terjedő, bénító nyomást. Szinte dőfött a pillantása, amint kinyílt az egyik ajtó és a küszöbön megjelent az őrparancsnok jöltáplált, tömzsi alakja.

A lélekharang távoli csengése összevegyült az őrparancsnok lépteinek kopogásával. A rabkísérő őrfeszes tisztelgéssel jelentett, egy-két hivatalos, közönyös szó hangzott, majd kules fordult a láncokat elzáró lakatban és a bilincs a fogoly lábaihoz hullott.

Az őrparancsnok örökké nyugodt pillantása a fogoly arcába tapadt.

— Na, Kádár, visszajött?

A fogoly szája szóra nyílt. Mintha berozsdásodott volna a torka, szinte csikorgva törtek elő a kényszerű tisztelet szavai.

— Őrparancsnok úrnak alássan jelentem, vissza.

— Jól van, megjósoltam én ezt. Emlékszik rá, mit mondtam, amikor legutóbb szabadult?

— Igenis, emlékszem. Hogy vissza fogok jönni.

— Na látja! Hiába, ismerem én már a kuncaftjaimat. Tudtam, hogy kutyából szalonna sohase lesz. Remélem, most nem lesz annyi baj magával, mint legutóbb volt? Nem miattam, mert van elég sötétzárkánk, nekem mindegy, hogy ki van benne, de a saját érdeke, hogy jól viselje magát.

A fogoly, a szüntelenül kongó hangot figyelte. Volt valami végzetszerű ebben a távoli, szelíd hangszóban, mintha a fegyház nagy testvére, a temető hívogatná.

— Igenis... — mondta gépiesen és közben arra gondolt, hogy ki halhatott meg odabent? Ismerős? Idegen? Fiatal? Öreg? Életfogytos, vagy olyan, aki már a jövő héten szabadult volna?...

Nem egyszer látott fegyenctemetést. Ő is tagja volt előző büntetései alatt a fegyház énekkarának, sokszor énekelte rabtársaival egyik-másik gyalulatlant koporsó felett a „Circum dederunt me” ünnepélyesen komor hangjait. Láttá, hogy teszik fel a koporsót a kocsira és viszik ki a hátsó kapun. Olyankor mindig megborzongott, felnézett az égre, mintha még mindig volna valami köze a Magassághoz, ahonnan régen és reménytelenül elszakadt és csak azt kívánta, makacsul, görcsös reménnyel, hogy élve szabaduljon.

Szabadult.

Egy másodpercre felvillant előtte a reszketeg, őszes férfifej, amint a halálfélelem szörnyű rémületében, tágranyílt szemekel mered rá és behúnyta a szemét. Az utóbbi időben gyakran kísértette ez a látomás, számtalanszor kitapasztalta, hogy ha behúnyja a szemét, a látomás nem tűnik el, sőt, annál élesebben jelenik meg lehúnyt szemhéja sötét bársonyán, de mégis mindig lehúnyta a szemét, mintha attól tartana, hogy más látja meg a szemében, amit rettegve titkol, titkol még mindig, pedig már az egész világ tudomást szerzett róla, letárgyalták, elkönyvelték, kiszabták érte az ítéletet, de ő még mindig titkolja önmaga előtt is, a téboly remegő erőfeszítésével, mert érzi, tudja, hogy ezzel az ítélettel még nincs rendezve a számla, a halálos bűn letörölhetetlenül ott izzik a pillantásában, a lelkében, talán a homlokán is, mint ahogyan Káin homlokán ott izzik kitörölhetetlenül az Idők végzetéig...

— Nem hallja?... — csapott fülébe az őrpáncsnok hangja. — Előre, az irodába!

Összerezzent, mintha láthatatlan korbács vert volna végig rajta. Egy másodpercre eltorzult fagyott, kifejezéstartalan arca és furecsa, kaszáló könnyedséggel lépett az iroda felé.

Ismerte ezt a furecsa könnyedséget. A lehullott lábbilincs után lesz ilyen különösen könnyű a láb, amikor még benne van az izmokban és idegekben a lánc súlya, de már szabadon léphet és groteszk bicegéssé válik a lépés.

— Ez az... — gondolta menekülő tárgyilagossággal, hogy elkergesse a szürkefejű rémet az emlékezetéből. — Ez az, amikor szabaddá válik az ember... Nem tud lépni... Biceg... sántikál... mert elvesztette az egyensúly érzékét... És rendszerint valami rosszban sántikál... — tette hozzá olesó cinizmussal, valami bágyadt, visszatérő önuralommal, mert a szürkefejű vízió eltűnt aszeme elől. — Rosszban sántikál...

Benyitott az irodába. Súlyos, hatalmas könyvek, íróállványok, régi könyvek a falak mentén, fel, egészen a mennyezetig, hivatalszag és tisztaság, pontosan olyan a kép, mint egy adóhivatalban és a fogoly önkéntelenül is arra gondol, hogy itt fizeti le az adóját. Itt számfejtik, de nem pénztárban egyenlíti ki a tartozását, hanem fent, a cellákban, a szinte tapinthatóan súlyossá, anyagszerűvé változott Idővel, amit itt tölt. Az ablakon túl, vöröslő lombú gesztenyefa sütékérezik az augusztusvégi napsütésben, egy rémült dongólégy zöng az ablak felső táblájának tüvegén, az egész kép olyan békés, nyugodt és polgári, mint egy vidéki kisváros adóhivatala. Még a „tisztviselő” is fehér kabátban lép a pultszerűen

magas asztal elé és a vastag szemüveg mögül egykedvűen villan rá a rabírnok pillantása.

De csak egy ezredmásodpercig egykedvű ez a pillantás. Amint felismeri az új vendéget, egyszerre eltűnik a hideg egykedvűség, hogy fellobbanjon a vastag szemüveg mögött az undor és a megvetés.

A fogoly minden idegén végigfut valami megnevezhetetlen rémület. Ez a rabírnok egyszerű, közönséges házasságszédelgő, a fegyház társadalmának különös rangsorában az utolsó előtti helyet foglalja el, mert az utolsó az áruló. És ez is így fogadja?... Még ez is?...

Az írnok felcsapja a könyvet. Tollat márt a tintatartóba és egykedvűen hangzik a kérdés.

— Neve?

A fogoly nagyot nyel. Elömlik a mellén az új félelem, de a védekező vadállat makacs dühe váltja fel.

— Kádár István — mondja hidegen és ebben a két szóban félelmetes dac csendül.

— Kora?

— Harmincöt év. Er ká, nőtlen, banktisztviselő, — mondja be az adatait, fölényes, gyakorlott gyorsasággal és mozdulatlan szemmel nézi, amint a toll végigfut a „Nagy Főkönyv” rubrikáin.

Az írnok szóltanul ír. Felkapja a fejét és a hidegfényű szemüveg ismét a fogoly arcába tapad.

— Bűncselekménye?

Rekedten hangzik a válasz.

— Erős felindulásban elkövetett emberölés...

Az írnok arcán egy izom sem rezdül. Beírja, mint ahogyan a könyvelő írja az elküldött áru minőségét és mennyiségét, majd ismét felnézett.

— Büntetése?

— Tizenötévi fegyház...

Halkan perceg a toll. Odakint éppenúgy bóbiskol a vadgesztenyefa, mint eddig. Ezen egy kissé csodálkozik a fogoly, mintha azt várta volna, hogy tiltakozóan emelje az égnek az ágait a fa, de csak az őrök bólint.

— Végeztünk.

A foglyot elnyelte a fegyház...

Visszhangzóan konganak a léptei a folyosó tökörfényes kőkockáin. Itt-ott feltűnik egy-egy kopasz-ranyírt fej, sápadt fegyencarcok villannak eléje, de most nem úgy fogadják, mint régen. Valami nyugtalanító ellenségesség villog a szemekben, gyűlölet suhan át a penészszerű arcokon, amint felismerik és az új fogoly minden megtett lépés után egyre határozottabban érzi, hogy valami sohasemsejtett szörnyűség felé közelít.

Fent, a harmadik emelet zárkaosztályán feltűnik előtte a foglár jólismert alakja. Most is úgy fest a foglár, mint mindig: katonásan kemény, villogó-szemű. Huszárőrmesteresen kikötött bajusza minden szála a helyén. Amint megismeri a frissen nyírt foltos darócba bújtatott újoncban a régi fegyházlakót, felvillan a szeme.

— Na mi az, Jázmin?... Eddig tartott a nagy javulás?

Halkan, nagyon mélyről hangzik a válasz.

— Eddig, kulesár úr...

A foglár kulcsai vésztojóslóan csilingelnek, amint elindul a folyosón.

— Na, gyere Jázmin. A régi helyedre teszek. Hadd örüljenek a barátaid...

Néma cellasorok előtt kopognak el a ragyogóan fényesrepuccolt fegyőrbakancsok, aztán dörgő visszhanggal ropog a zárban a kulcs és feltárul a cellaajtó.

— Menj be — mondja a foglár nyugodt tárgyilagossággal. — Ne félj, itt nem ázol meg... Akármilyen havas eső esik...

Ez volt a foglár bebocsátója. A benfentesek tudták, hogy ilyenkor illik egy kicsit elmosolyodni, de Kádár István, — gúnynevén a „Jázmin” — semmi kedvet sem érzett a nevetéshez. Megtorpant a küszöbön, egy másodpercig mozdulatlanul nézett farkaszemet a cellaasztal körül sorakozó arcokkal s mintha lángszóró cirógatná az arcát, úgy érezte meg a feléjecsapódó, néma gyűlöletet. Mintha éhes tigrisek állnának szemben a horpadtbordájú farkassal, úgy meredtek a cella lakói a küszöbön álló Jázminra és az új fegyenc felújuló félelemmel sejtette meg a veszélyt.

— Mozogj hát!... — noszogatta a foglár. — Tán a viszontlátás öröme vette el a szavad?

Energikus mozdulattal segítette beljebb a foglyot a küszöbről és bevágta mögötte az ajtót. Mint az ágyúdörgés, úgy dübörgött Jázmin fülébe a kulcsropogás, élesen csattogtak kívül a reteszek, majd eltávolodtak a foglár léptei és Jázmin még mindig úgy állt, az ajtóhoz tapadva, szemben négy rabtársával, mintha attól tartana, hogy azok megrohanják és egyszerűen izekre tépik.

Végtelennek tűnő másodpercek multak. A négy fegyenc megkövült, kifejezéstelen arccal bámult Jázminra, majd egymásranéztek és Csalán, az őszhajú kasszafúró megszólalt.

— Hagyjátok most... Ebédeljünk tovább...

Jázmin megmozdult. Félénk, tétova léptekkel közeledett régi ágyához, hogy letegye a holmiját, amikor éles hang recsent a fülébe.

— Maradj a helyeden!

Ijedten rezzent össze. A kasszafúró pillantásával

találkozott a tekintete és Jázmin gyomra körül súlyosabbá vált a félelem nyomása.

Megállt az ajtó előtt, mint a tettenkapott tolvaj, akire revolverek irányulnak és tétován eresztette a kezében tartott kis batyút a lábához.

Várt. Tudta, hogy a sorsát várja, hogy a most lepergő másodpercek döntik el a további életét vagy halálát és a végső, nagy fordulat megérzésének szorongó izgalma fojtogatóan ömlött el a mellén.

Az asztal körül némán, sötét arccal kanalazták a fegyencek az ételt. Halkan esőrrént a bádogosajka, ritmikus, ismétlődő kolompolással, amelyről eszébe jutott a nemrég hallott lélekharang kongása és megrettenve figyelte saját szívverését, amely szinte az agyáig lüktetett.

Súlyos, mozdulatlan percek multak. Komor szótlanlansággal mosogatták el a csajkákat, majd letörölték az asztalt és a tisztára súrolt asztallapra rá-súlyosodott a kasszafűró hatalmas ökle.

Tompán kongott a szava.

— Adjatok egy sapkát...

Jázmin szíve a torkába ugrott. Ez a semmitmondó, jelentéktelen mondat úgy csengett a fülében, mint amikor az ügyész mondja az ítéletvégrehajtónak: „Teljesítse a kötelességét!” Tágranyílt szemekkel bámult a kasszafűró merev arcába és rekedten bukott fel torkán a hang.

— Ne viccelj, Csalán!... Mit akarsz a sapkával?

Nevetni is próbált, mintha elképzelhetetlen volna előtte, hogy komolyan sor kerülhet a legszörnyűbbre, ami embert érhet, de a többiek arca végzetesen merev maradt. Szürke, rideg hajnalokon ilyenek az arcok, amikor ítéletvégrehajtásra gyűlnek össze az emberek a bitófa árnyékában és Jázmin érezte, hogy remegni kezdenek a térdei.

Valaki letett egy fegyencsapkát az asztal közepére. Jázmin csak a kezét látta, amely letette a végzetes jelentőségű ruhadarabot az asztalra és elszűrte az arca. Eszelős, riadt pillantása mereven tapadt a sapkára, mint a végpusztulás jelképére és csikorogtak a fogai között a szavak.

— Hagyjátok... hagyjátok ezt a dolgot... Ne izéljetez, fiúk!... Nincs igazatok... Esküszöm, hogy nincs igazatok... Semmi helye sapkának az asztalon... Hígyjétek el, ha mondom...

Csalán ügyet sem vetett Jázmin szánalmas dadogására.

— Palika, állj az ajtóhoz... — fordult az óriástermetű falbontóhoz. — Jelezz, ha jön az őr...

Az izomkolosszus némán foglalta el helyét az ajtónál. Kifelé fülelt, a folyosó csendjébe és a kasszafúró komoran intett a másik kettőnek.

— Gyertek az asztalhoz.

Fickó, a zsebtolvaj az asztal jobboldalára állt. Vele szemben elfoglalta helyét Hideg, az óvadékesaló. Gyászosan sötét volt az arcuk, mintha valóban kivégzéshez készülnének és a beállt csendben furcsán kongott a kasszafúró szava, amint az asztalon levő fegyencsapkára nézett.

— A Legalsóbb Tanács összeül! Van a Tanács tagjai között valaki, aki nincs tisztában a Tanács feladatával?

Az óvadékesaló felemelte a kezét.

— Én...

A kasszafúró az ajtónál figyelő falbontóhoz fordult.

— Palika, cseréljetez helyet. Majd Hideg vigyáz. Az óriás lomha léptekkel állt az asztalhoz.

— Kezdhetjük.

Csalán az újoncra nézett.

— Jázmin, állj a Tanács elé.

Az újone nem mozdult. Elkeskenyült szemében a pokol tüze izzott, amint a fegyencekre nézett.

— Mire való ez a komédia?... Mondom, hogy nincs igazatok...

Csalán a falbontó felé fordult.

— Állítsd elő a vádlottat! Ügylátszik, nem tudja, hogy ez komolyabb bíróság, mint az esküdt-szék...

Az óriás egy lépést tett a vádlott felé. Jázmin arca megrándult és ijedt szolgálatkészséggel lépett az asztal elé.

Csalán megszólalt.

— Nehogy valaki félreértse a történendőket, röviden vázolom a Legalsóbb Tanács hatáskörét. Mindenhol összeülhet a Legalsóbb Tanács, ahol legalább három fegyenc együtt van. Célja: ítéletet mondani azok felett, akik a tolvajbecsület ellen vétettek. Rendszerint árulók felett ítélik a Tanács, ítélete rögtön jogerőre emelkedik, fellebbezésnek helye nincs és kegyelmi tanácsa sem alakul át. Mindenki megértette, miről van szó?

Egyhangú morajlás jelezte a helyeslést. Csalán az újonehoz fordult:

— Tudod, mivel vádolunk?

Jázmin arca egy árnyalattal vörösebb lett.

— Nem... Nem tudom...

— Rögtön meg fogod tudni. Figyelmeztetlek, hogy tartózkodj a hangos kitörésektől, mert akinek mi fogjuk be a száját, könnyen meglazulhatnak a fogai. Fickó, add elő a vádat!

A zsebtolvaj mély lélekzetet vett. Egy másodpercig mereven nézett a vádlott szemébe, majd közzelépett Jázminhoz, mint az amerikai filmekben az ügyész és gyors, pattogó hangon mondta.

— Akarsz töredelmes vallomást tenni?

Jázmin megrezzent. Volt valami groteszk ebben

a kérdésben itt, a fegyház mélyén, valami tragikusan groteszk és mégis szívbénítőan félelmetes. Alatti félelem bujkált elszűkült szembogarában, már a száján volt a nyöszörgő rimánkodás hangja, de amint a zsebtolvaj ellenségesen kemény arcáról a többiekre siklott a pillantása, halálos bizonyossággal látta meg, hogy itt nem számíthat irgalomra.

Dacos, kemény kifejezés terült el csontsápadt arcán.

— Fáradt vagyok, gyerekek!... Semmi kedvem most farsangi komédiákat játszani. Melyik az ágyam, Csalán?...

A kasszafűró komoran ingatta a fejét.

— Itt már nincs ágyad, Jázmin... Ahogyan nem ülhetsz az asztalunkhoz, nem szoríthatsz kezet velünk és nem állhatsz egy sorban velünk a sétán... Nem tartozol közénk... Nem enyhítheti a kínjaid a közös szenvedés tudata, a mi erőnk már nem a tied is... Egyedül vagy, ahogyan a sziklára hullott esőcsepp egyedül oszlik a semmibe és ez ellen nincs felbbezés...

Jázmin kőmerev arcán felgyúlt az izgalom. Tétován siklott végig a pillantása az arcokon és rekedten bukott ki torkán a hang.

— Ez... Ez már jogerős?... Elítéltek ti si, anélkül, hogy meghallgatnátok?

Csalán mozdulatot tett.

— Beszélj. Kérdeztünk. Jogod van felelni.

— Hát ez örület!... — csikorogtak az újone fogai, tehetetlenségében. — Mit akartok tulajdonképpen? Mi a vád ellenem?... Mi ellen védekezzek itt? Tudjátok jól, hogy sohasem voltam áruló... Éntőlem semmit sem tudhattak meg a detektívek, az én szavam nem nyitotta meg senki előtt a börtönkaput...

A kasszafűró gúnyos, félelmetes helyesléssel bólogatott.

— Ez mind igaz... De te nagyon jól tudod, hogy nem árulás a vád ellened... Sokkal, sokkal súlyosabb bűnöd van...

— Nincs bűnöm... — védekezett makacsul a „vádlott”. — Ami volt, azért megbűnhődök... Tizenötévet hoztam... Ez nem tartozik rátok...

Csalán szemében leírhatatlan megvetés égett. Elfordította a szemét a konok daccal védekező Jázminról és a zsebtolvajhoz fordult.

— Mondd a szemébe a vádat...

A zsebtolvaj szigorú arccal nézett Jázminra. Kopogott az asztalon, mint a törvényszéki elnök, ha zavarják a tárgyalást és éles, hidegszárnyalású hangja szinte süvített a cellában, mint a februári szél.

— Kár, hogy a vádlott megnehezíti ostoba makacsságával a dolgunkat. Ügylátszik, nem akarja tudni, hogy mi itt éppenúgy értesülünk a világ folyásáról, mint a kintiek. Esetleg néhány hónappal későbben tudjuk meg a dolgokat, de mit számít az? Mikor fogtak el, Jázmin?

— Négy hónappal ezelőtt...

— Nos, mi már három hónappal ezelőtt tudtuk — Almás hozta a hírt, a szökevény, — hogy bent vagy a vizsgálati fogházban... Almás akkor még szabadlábon volt, amikor a lapok tele voltak odakint a dolgaiddal, Jázmin... Te még a vizsgálati fogházban sétáltad a kört, amikor mi már tudtuk, hogy elkövetted a legaljasabb bűnt, amit tolvaj elkövethet: megölted az orgazdád... Tagadod?...

Jázmin meggörnyedt, mintha láthatatlan sziklatömeg súlyosodott volna a hátára. Remegő ujjai gépiesen forgatták a kezében tartott fegyencsapkát. A másik sapkára nézett, amelyik ott fehérlett előtte az

asztalon, mint valami szörnyű szimbólum, az Alvilági Törvényszék jelképe és gyors, kapkodó pillantása segítséget kérően futott körül a fagyott közönybe kövesedő arcokon.

— Nem... nem tagadom... — suttogta rekedt, alig hallható hangon. — Megöltem Gyuri bácsit... De annyit talán kérhetek, hogy hallgassatok meg? Ott is meghallgatott vizsgálóbíró, az elnök... Nincs olyan bűn, amire enyhítő körülmény ne volna és... én... nem akartam hazaküldeni Gyuri bácsit...

Csalán kímérten bólintott.

— Meghallgatjuk a védekezésed. Azt úgyis tudod, hogy itt nem lehet hazudni... Halljuk a védekezést! Miért ölted meg?

Jázmin érezte, hogy ellepi a hátát a forró verejték. Behúzott nyakkal, alattomos éberséggel tekintett körül a Legalsóbb Tanács tagjain.

— Mert becsapott!... Járandóságom volt nála... A legutóbbi három évemből nem adtam vissza mindent a rendőrségen... Egy gyémánt tű, meg egy aranykarkötő ott maradt Gyuri bácsinál... Azt mondtam a detektíveknek, hogy elmulattam, meg a löversenyen vesztettem el a pénzt... És nem árultam el őt... Még csak ki sem hallgatták, szóba se került a neve... Ilyen fiú voltam én hozzá... És amikor kimentem, a szemembe röhögött... Egyszerűen nem akart tudni a gyémánt tűről meg az aranykarkötőről... Azt mondta, ha nem tetszik, menjek a rendőrségre, jelentsem fel... Nem akartam megölni... Higyjétek el legalább ti, hogy nem akartam... A törvényszék úgysem hitte el... De hol vannak azok tőlünk az ilyen dolgokban?... Egyszerűen csak rá akartam ijeszteni, amikor megfogtam a torkát... Nem tudtam, hogy szívbajos... És amint átbukott az asztalon, ott maradt mozdulatlanul a padlón... Hiába élesztettem... Én akkor rögtön

tudtam, hogy ti itt majd okoskodni fogtok emiatt... Vízrel locsoltam az arcát, felnyitottam az ingét, masszíroztam... hiába... Nem tért magához... És most itt vagyok... Tizenöt évvel a nyakam közt... Megér annyit egy ilyen vén pióca?... Titeket kérdezlek: megér tizenötévet? És az én életem?... Harmincötéves vagyok... Ötvenéves koromban szabadulok... Nem elég büntetés ez?...

Elhallgatott, mert Csalán, az „Elnök” intett a zsebtolvajnak, aki az ügyész szerepét töltötte be.

— A vádképviselőé a szó.

A zsebtolvaj felemelkedett a padról. A szinte tapinthatóan súlyos csendet csak Jázmin izgatott lihegése festette alá, amikor felcsattant az „ügyész” szava, mint az arculesapás.

— A vádat fenntartom!

Csalán helyeslően bólintott.

— Halljuk a vádindítványt.

Az „ügyész” a vádlottra nézett. Falszín, hideg arcából, szinte lángolt a pillantása.

— Mindenekelőtt megállapítom, hogy a vádlott a legcinikusabb szemtelenséggel hazudik! Mi valamennyien ismerjük az áldozatot. Tudjuk róla, hogy valóban nagy link volt világéletében, de egy ezüstkánál sem vészett el a kezén soha. Mindenkihez ravasz volt, zsugori és szipolyozó, de az üzleti dolgokban maga volt a megtestesült tisztesség. Volt képe ahhoz, hogy kétszáz pengőt adjon a tízezerpengőt érő zsákmányért, de azt a kétszáz pengőt aztán akkor is megadta, ha tíz évig kellett is várnia az ügyfél jelentkezésére. Nem tartom elhihetőnek, hogy az az orgazda, aki évtizedek óta a megbízhatóság mintaképe volt a szakmában, egyszerre lelkiismeretlen, csibész munkát végzett volna éppen Jázminnal, aki egyike volt állandó és legmegbízhatóbb ügyfeleinek. Miután tehát a vádlott azon állítása, hogy jogos és

hirtelen felindulásában szorította meg az áldozat torkát, — fenntartva és elismerve, hogy a halált csakugyan a törvényszéki orvos boncolási jegyzőkönyvének tartalmához híven, szívszélhűdés okozta és nem fulladás, — ennélfogva önmagától megdőlt, mint nevetséges és elfogadhatatlan védekezés, rátérek a vád ismertetésére.

Rövid, hatásos szünetet tartott, mint az igazi ügyészek és új lélekzettel vetette magát a vádbeszédre.

— Vádolom Jázmint, a betörőt, hogy elkövette a legsúlyosabb bűnt, amit visszaeső, notórius bűnöző elkövethet: megölte a saját orgazdáját! Azt az orgazdát ölte meg, aki ápolta őt, amikor beteg volt, kifizette az orvosságát, aki hamis igazolványokat szerzett, amikor mindenfelé körözték, elrejtette az üldözői elől, ha kergették, civilruhát adott neki, amikor fegyencruhában, szökött rabként kopogtatott az ablakán. Azt az orgazdát ölte meg, aki csak hálát és köszönetet érdemelt tőle, mert mindnyájan tudjuk, hogy nagyon igaz a civilek közmondása: „Ahol nincs orgazda, ott tolvaj sincs.” Bár a hivatalos nyomozás nem állapította meg kétségtől a rablási szándékot, én igenis valószínűnek tartom, hogy a gyilkosság után eltűnt egy csomó érték, hiszen az öreg Gyuri bácsi nem vezetett könyvet az üzleteiről. Feljegyzéseket sem találhattak a lakásán levő készpénzről, értékekről, mert nagyon jól tudta, hogy bármikor lecsaphat rá a rendőrség a házkutatással és mi sem lehetett könnyebb, mint úgy eltüntetni onnan valamit, hogy annak hiányát sem a rendőrség, se senki más ne fedezhesse fel...

— Nem igaz!... — hördült fel Jázmin és az asztalig ugrott. Vastagon gyöngyözött homlokán a verejték és tűzvörös arcán szinte lángolt a büntudat

halálos izgalma. — Nem igaz!... Örültek vagytok valamennyien, ha ezt elhiszitek rólam!...

Csalán intett a falbontónak.

— Csillapítsd le a vádlottat...

Palika megmozdult. Jázmin riadt mozdulattal ugrott vissza a helyére és kushadt lapulással várta a továbbiakat.

A zsebtolvaj hideg gyűlölettel izzó hangja ismét felszárnnyalt.

— Tehát: bár valószínűnek tartom, hogy a vádlott ki is rabolta áldozatát, az esetnek ehhez a részéhez nincs hozzászólnivalóm. De igenis a legsúlyosabb büntetést kérem a tolvaj fejére, aki megölte az orgazdáját! Súlyosabb a bűne a legutolsó árulónál és ha az megérdemli a büntetést, százszorosan megérdemli ő! Elrettentő például lebegjen a börtönlakók előtt, hogy eliszonyodjanak, akik látják! Gonosztevő a nevünk, részünk minden megvetés és átok, ami a tisztességesek világából árad felénk, de emberek vagyunk mégis és az ember akkor sem élhet erkölcs és törvény nélkül, ha a fegyházak lakója! A Börtön Törvényének nevében kérem a Legalsóbb Tanácsot, hozzon szigorú ítéletet!

Leült. Jázmin homlokán kihűlt a verejték. Úgy érezte, hogy nyirkos, láthatatlan kéz tapadt a homlokára. Csontsápadt arcán a végzetbenyugvás halálos közönye lebegett, amikor Csalán az „Elnök” intett a falbontónak.

— A védelemé a szó.

A betörő felemelkedett. Most érezte, hogy néha milyen nehéz helyzetben lehet a védőügyvéd, aki minden porcikájával utálja a vádlottat, akinek tetére a legverejtékesebb erőfeszítéssel sem találhat enyhítő körülményt. Legszívesebben a két kezével fojtotta volna meg Jázmint, de méltóságteljes komolysággal szólt:

— Nehéz a védelem helyzete adott esetben. Nyilvánvaló, hogy az előttem szóló vádképviselő állításai minden ponton megállják a helyüket, mégis kérnem kell a Tanácsot, hogy tekintettel a vádlott fiatal korára, azonkívül arra, hogy életének nagyobbik részét eddig is a fegyházakban töltötte és nem ura kellőképpen az idegeinek, enyhén bírálják el tettét. Igazságos, enyhe ítéletet kérek...

Jázmin fogai halkán csikorogtak míg a „védőbeszéd” tartott. Láta, hogy semmi reménye a menekülésre, ezek itt áttörhetetlen, zárt falként állanak vele szemben, hogy megvédjék a Törvény és Becsület illuzióját. Tudta, hogy játék, ami történik előtte, halálosan komoly játék és ennek a különös tanácsnak csakugyan megvannak az eszközei arra, hogy tizszeresére fokozza a tizenötesztendei fegyház minden gyötrelmét.

Halkan reccsent a szék a falbontó alatt, amint visszaült a helyére és a beállt csendben felhangzott a kasszafúró szava.

— Vádlott! Mit hozhatsz fel mentségedre?

Jázmin tagadóan intett.

— Semmit... Nincs értelme örültekkel vitatkozni...

— Tehát: nem élsz az utolsó szó jogával?

— Nem!

Csalán bólintott:

— A Legalsóbb Tanács ítélethozatalra vonul vissza.

Jázmin letörölte homlokáról a verejtéket a kabátujjával. Mintha reszelőt húzott volna végig a bőrén, úgy szúrt a durva szövésű daróc és erre a szinte brutálisan éles érintésre egyszerre fellobbant minden energiája. A „Tanács” tagjait nézte, akik most ünnepélyes komolysággal egyenesedtek fel az asztal mellől, hogy a cella háttérébe vonuljanak és

hirtelen átvillant agyán a halálos felismerés: ha ezek most kimondják az ítéletet, soha, senki le nem veszi róla a legsúlyosabb bűnhődést, ami bűnöst érhet!...

Fuldokló, keserű düh öntötte el a mellét és örvöngve ugrott az asztalhoz. Törni, zúzni, tombolni akart, hogy meggátolja valamiképpen az elkerülhetetlen bekövetkeztét, de a falbontó izomkolosszus elkapta a karját és könnyedén lódította a sarokba.

— Csendesen, gyilkos!... Akkor gondoltad volna meg, amikor embert öltél...

Éles koppanással vágódott a feje egy ágyvasnak. Elkábult egy-két másodpercre és valami nehéz, tejfehér ködön keresztül látta, hogy a három fegyenc összeség az ablak alatt. Mint valami lázálom, úgy tűnt előtte a lassú léptekkel asztalhoz ülő Tanács és hirtelen ellenállhatatlan nevetési ingere támadt.

Először csak halkán, kuncogva nevetett, mintha vissza akarná fojtani a drámaian komor helyzetbe egyáltalában nem illő hangokat, de amikor azok felálltak az asztal körül, a gyűrött, piszkos fegyencsapkára függesztve szemüket, egyszerre kirobbant belőle a hangos nevetés.

Csalán megütődve fordult feléje. Egy másodpercig komoly, figyelő tekintettel fürkészte az arcát, majd csendesen szólt.

— Kár a gőzért, Jázmin. Senki sem fogja elhinni, hogy megdilisédtél, hirtelen... Különben mindegy, a mi ítéletünk elől az örületbe sem menekülhetsz! Tudhatod, hogy nálunk nincs kegyelem...

Jázmin elhallgatott. Konokul, összeszorított fogakkal nézett farkasszemet különös bíráival, akik most felálltak, pontosan úgy, mint az igazi bíróság az ítéletkihirdetésnél és felhangzott a kasszafúró szava.

— A Legalsóbb Tanács a mai napon kiközösítésre ítélte Jázmint a betörőt! Az ítélet jogerős!

Mintha csak erre várt volna, az udvar mélyén megszólalt az ebédidő végét jelző csengőszó és a folyosó csendjét kulcsropogás verte fel.

Csalán a fejébe nyomta az asztal közepén heverő sapkát. Ismét a szürke, hétköznapi fegyencek voltak, elmúlt a különös varázs, mint valami víziós, nyomasztó álom...

De Jázmin tudta, hogy számára nem mult el semmi. Csak ezután kezdődik az igazi pokol.

A folyosón felsorakoztak a cellákból kiözönlő rabok. Vagy nyolevan pár fegyencbakancs dobbant a tükörfényes kőcockákon és a messzeségben, a sor két végén feltűnt a fegyőrök sötétkék egyenruhája. Ezüstösen villant a szuronyokon a napsugár és a fegyencsor úgy nyúlt el a két fegyőr között, mint valami szürke, megmerevedett óriáskígyó.

Jázmin hátán már kihűlt a verejték. Csapzottan tapadt bőréhez az ing és fogvacogva látta, hogy a közelálló fegyencek valamennyien Csalán arcát kémlelik, mintha arról akarnák leolvasni a Legalsóbb Tanács ítéletét.

Jázmin szeme a kasszafúróra fordult. Alig észrevehetően mozdult Csalán feje, rövid, tömör igenlés volt a mozdulat, az örök nem láthatták, csak a közelállók. Mintha megvonaglott volna a szürke kígyó, hullámozó mozgás támadt a néma sorban és Jázmin dideregve tapasztalta, hogy a soron végigfut eliteltetésének híre. Hangtalanul futott a hír, mint a tóba dobott kő nyomán a hullám és egyszerre összecsuklott, mintha valami ismeretlen erő, hirtelen kifujta volna idegeiből az ellenállás dacos ke-

ménységét. Halálos, tompa fáradtság túlt az arcán és ölmos léptekkel indult a sorban a lépcső felé.

Tudta, hogy mi következik. Amíg ő is a fegyház társadalmához tartozott, nem egyszer vett részt hasonló műveletekben, mégis váratlanul érte, amikor, alig néhány lépcsőfok után, hatalmas rúgás érte, hogy felbukott a lépcsőn és arccal a falnak zuhant.

Összeszorította a fogait, visszafojtotta a torkában feszülő kiáltást és nyikkanás nélkül bukott a lépcsőfokokat taposó fegyencbakancsok közé. Nem kiáltott és nem védekezett, tudta, hogy ennek semmi értelme, nincs erő, hatalom, amely ezt a büntetést levenné a fejéről. Összegömbölyödött, arca elé kapta a karjait, hogy valamennyire védje a szemét a szeges bakancsoktól és úgy gurult végig a csigalépcsőn, mint egy tehetetlen rongycsomó. Ahol elakadt, ott erőteljes rúgások segítették tovább, néha elpuffant a testén egy-egy ökölcsapás, itt-ott az arcába köptek és Jázmin, a gyilkos némán, összeszorított fogakkal tűrte, hogy fegyencársai végigrugdossák a háromemeletinyi mélységen, azzal a görcsös, halott tudattal a koponyája mélyén, hogy most egyenesen az eleven pokol legsötétebb fenekére rugdalják...

Zihálva, nyögve egyenesedett fel a földszinten. A fegyencsor némán, közönyösen, a vasfegyelem beidegződött pontosságával lépkedett tovább a földszinti folyosón a sétaudvar felé, mintha mi sem történt volna és Jázmin támoltyogva igyekezett tartani a lépést.

Alig lépett kettőt, valaki elkapta a karját és ellenállhatatlan erő röpítette ki a sorból. Egész hosszában végigvágódott a szemközti fal tövében és ott maradt fekvé.

Visszhangzó hullámmzással dübörgött a fülébe a továbbbhaladó fegyenc lábak kemény kopogása. Va-

lahol kiáltás harsan, ajtó csapódik, kékegyenruhás lábak közelítenek feléje, majd talpra emelik és a szeme előtt kóválygó ködfátyol mögött felrémlik az őrparancsnok pirospozsgás arca. Messziről, végtelen távoból hallja a jólismert, szigorú hangot.

— Mi történt magával, ember?...

Jázmín mély lélekzetet vesz. Valami édes, émelygős íz kísért a szájában és érzi, hogy furcsa melegség szívárogo a szája szélén. Odanyúl, megnézi a kezét: „Mégis elharaptam a nyelvem...” — gondolja túlvilági tárgyilagossággal és csendesén ingatja a fejét, miközben a megvert állat ijedt lapulásával hebegi:

— Nem vagyok *ember*... őrparancsnok úr... Már nem vagyok ember...

— Mi ez?... — pattog az őrparancsnok. — Megtagadja a feleletet?... Mi történt magával? Hiszen úgy néz ki, mintha egy vonat gázolta volna el! Ki bántotta?

Jázmín, lihegve támaszkodik a falnak.

— Nem... nem a vonat gázolt el, őrparancsnok úr... Csak... éppenhogy rámszakadt a fegyház...

Az őrparancsnok úgy néz rá, mint egy részegre. Gyors, pattogó szóval utasítja a mellette álló öröket, hogy vigyék a különös baleset áldozatát a kórházba, de Jázmín elrévedező pillantással ingatja a fejét.

— Nem kell a kórház, őrparancsnok úr... Nincs semmi bajom... nem bántott senki... Egy ujjal sem nyultak hozzám... Elestem a lépcsőn és megütöttem magam...

Az örök némán néznek a fegyenc véraláfutásos arcába. Benne van a tekintetükben, hogy tudják, mi történt itt, hogy a fegyház ítelt, de azt is tudják, hogy ez ellen nincs segítség. Tömör, áttörhetetlen sziklafalként áll a fegyencsereg a törvényes hatalom-

mal szemben, maga az áldozat sem nevezi meg támadóját, mert ő is tudja, hogy semmi értelme a további vitának.

Jázmin mély lélekzetet vesz. Most halad el előtte a fegyencsor vége és a pusztulás fagyott közönyével legyint.

— Nincs panaszom senki ellen, őrpapancsnok úr. Csak egy kérésem van... Tegyenek magánzárkába, olyan munkát adjanak, hogy sohase kelljen fegyencsekkel érintkezniem...

Az udvarra vezető ajtó mögött eltűnik az utolsó rabruha is és az őrpapancsnok arcán feldereng a megismerés.

— Kirúgták maguk közül?

Jázmin tétova mozdulattal nyúl a homlokához. Egy pillanatra tágranyílik a szeme, mintha csak most eszmélne a valóságra, most, hogy az őrpapancsnok ilyen brutális tömörséggel összegezte a történeteket és most nézne szembe először a sorsával.

Rekedt bőgéssel tör fel a torkán a szó:

— Ki!... Kirúgtak, őrpapancsnok úr!... Nem tűrnek meg maguk között... Már gazmeber sem vagyok... nem vagyok ember többé...

Az őrpapancsnok az örökre pillant. Az orvos pillantása lehet ilyen, amikor összenéz társaival a reménytelen beteg felett.

— Vigyék a magánzárkasztályra... — kong a szava az elnémult folyosón. — Ott is marad...

Rövid, gyors mozdulattal emeli kezét a sapkájához és elsiet a sétaudvar felé.

Az egyik őr rekedten szólal meg.

— Gyérünk...

Jázmin rogyadozó léptekkel tűnik el a folyosószöglet mögött.

3.

Bárány Jóska huszonkétéves volt, egészséges, jó-

növész, csillogószemű és olyan szerelmes, amilyen csak huszonkésztendős korában lehet az ember, amikor úgy érzi, hogy egyenesen neki virágoznak a fák és kizárólag azért süt a nap, hogy ebben az aranyfényű sugárzásban csak annál glóriásabban ragyogjon annak a leánynak a haja, akit akkor sem adna a földkerekség minden aranyáért, ha még szegényebb volna, mint amilyen.

Pedig, — mint a legtöbb huszonkésztendős fiatalember, — Bárány Jóska így is szegény volt. Háromkerekes triciklin hordta a selyemárut az egyik előkelő belvárosi kereskedés rendelőinek — amíg a könyörtelen vaksors meg nem irigyelte ezt a kicsi kis keresetét is és egy végzetesen komor, májusi délelőttön el nem vesztette.

Mint minden igazán komoly csapásnak, úgy ennek is megvoltak az előzményei, amelyek nélkül nem fejlődhetek volna addig a dolgok, ameddig fejlődtek.

Jóska eredetileg kereskedőnek készült. Inas volt az egyik ugyancsak belvárosi divatüzletben, tizenhétéztendős, meggondolatlan, naiv és könnyen befolyásolható kamasz, amikor véletlenül felfedezte, hogy inastársai, sőt Fehér úr, a segéd is; lopkodják a raktárból a kész árut! Fehér úr kitűnően értett ahhoz, hogy elhallgattassa a hivatlan tanut; egyszerűen addig beszélt, amíg Jóska elhitte, hogy amit tesznek, az egyrészt sohasem derülhet ki, másrészt viszont nem is tekinthető bűnnek, hiszen csak holmi háziszarkaságról van szó, amit minden valamirevaló divatüzletben vígan üznek az inasok, kár belőle akkora ügyet csinálni. Jóskát is bekapcsolták a lopkodási műveletekbe, ami eleinte tetszett is neki valamennyire. Állandóan tele volt pénzzel és ha gyakran voltak is kellemetlen percei, — például, amikor a tulajdonos előtt állt és annak nyugodt, becsületes

szemébe kellett néznie, — egy ideig minden különösebb zökkenő nélkül folyt a raktárdézmálás.

Annál nagyobb zökkenővel járt aztán, amikor kiderült a dolog. Jóskát letartóztatták, Fehár úrral és a másik két inassal együtt, bíróság elé került és mert a nyomozás kétségtől megállapította, hogy hosszú hónapok óta rendszeresen folyt a lopkodás, Jóskát is elítélték.

Egy esztendei fiatalkorú fogházat kapott. Kis-korú csirkefogók közé került, akik „Selymes”-nek nevezték el — talán azért, mert álmatagon szelíd volt a pillantása, — állandóan az elkövetett csibészkedéseiket beszélték, nagyzó módon kiszínezve, hogy valószínű csikágói bankrablásnak tűnt az egyszerű bóröndlopás, azzal hencegtek, hogy felnőtt, híres betörőket és zsebtolvajokat ismernek, akikről az újságok is írnak és akik között szegény volt, ha valaki megbánta, amit tett.

„Selymes” nem rajongott ezekért a fiúkért. Ösztönös megérzéssel sejtette, hogy azoknak útja a pusztulás felé visz és idegenkedése távartotta tőle a romboló hatást. Lepergett róla a fogház bomlasztó szelleme, mint a kacsáról a víz és amikor letelt a büntetése, úgy szabadult, hogy „soha többé ezt a szörnyűséget!”

Nem volt könnyű dolga szabadulás után. Inas-korában egy távoli rokonánál lakott, aki vasútas volt, menetrendszerint gondolkozó, pontosan kiszámított pályán járt az élete, mint a vonat és mert neki is volt egy kamaszkorban levő fia, egyszerűen tudomására adta a frissen szabadult Jóskának, hogy fel is út meg le is, semmi kedve ahhoz, hogy elrontsa az ő gyerekét is az ilyen „börtöntöltelék”.

Jóska nagyot nyelt és tudomásul vette. Volt úgy, hogy két napig nem evett, ismerte, milyen érzés a padokon aludni, egész nap lótot-futott a város-

ban munka után, délelőttönként a csarnokokban tűrte a hivatásos hordárok szidalmait a tisztességtelen verseny miatt, el-elsegített vinni egy-egy telekosarat vagy piaci szatyort, az így keresett fillérek-ből élt, de mégis elfordította a fejét, ha nagyritkán találkozott valahol egyik-másik fogházbeli ismerőseivel és keményen tartotta elhatározását: nem esik vissza többé!...

Huszonegyéves koráig úgy élt, mint a kőrengteg fiatal vadja. Végigpróbálta a legkülönbözőbb munkákat, míg végre sikerült visszatérnie a Belvárosba. Igaz, hogy nem inasnak, csak árukihordónak, de ez is több volt, mint amit várt. Vígán taposta a pedált a háromkerekün, pontosan szállította az árut, egyetlen fillérnyi differencia nélkül elszámolt a főnökének és már kezdte rózsás színben látni a jövőt.

Mintha a jósorsa sajnálta volna meg, az elszenvedett esztendőkért, egy napsugaras tavaszi délutánon megismerte Mancit.

Manci tizenkilenc éves volt, kékszemű, szőke, törékeny alakján remekül mutatott az olcsó ruha, örökösen cipősarkalási gondokkal küzdött. Szemfelszedő volt az egyik kirakatban, ahol automata-tüvel szedgette a harisnyák leszaladt szemeit, félénk, kisleányos mosoly bujkált a szája körül, mélykék szemében ott ragyogott az élet minden boldog ígérete és Jóska a földkerekség leggazdagabb halandójának érezte magát, ha Manci szemébe nézett.

Mindketten árvák voltak és hamar megértették egymást. Néhány hét alatt mindketten tudák, hogy ilyen égígérő szerelem még aligha lobogott fiatal szívekben, mint az övek. És mert a szerelmes pár rögtön a fészekrakásra gondol, Jóska és Manci is elhatározták, hogy összeszokik megtakarított pénzecskéjüket, ezentúl még jobban fognak takarékoskodni, egybekuporgatják a kis szoba-konyhás lakás

berendezéséhez feltétlenül szükséges öt-hatszáz pengőt és amint berendezkedtek, sürgősen megesküsznek.

Háromszáz pengő volt együtt, már pontosan ki tudták számítani, hogy adott iramban, mikorra lesz meg a pénz, ami megnyitja előttük a mesebeli boldogság kapuját, amikor váratlanul és ostobán beütött a baj.

Azon a napon is ugyanolyan vidáman taposta Selymes a pedált, mint addig. Mancsi ott szedegette a lefutott szemeket a kirakatablakban, minden felszedett szem egy gondolattal közelebbvitte a nagy beteljesüléshez és a szerelmes leányok boldog izgalmával gondolt Jóskájára, amikor kiterjesztette felettük fekete denevérszárnyait a Végzet.

Jóska felvitt egy csomagot az egyik rendelőnek és mire lejött, odalent — eltűnt a háromkerekű.

Nagy lótás-futás következett. A rendőrséget is értesítette, megindult a nyomozás, három nap múlva meg is került az ellopott háromkerekű az összes áruval, hiány nélkül, sőt a tettest is elfogták, de akkor már késő volt.

A nyomozás során Jóska főnöke valamiképpen tudomást szerzett arról, hogy hűséges és megbízható kifutója valamikor kereskedőtanonc volt, lopott és fogházba került, tehát rovottmúltú. Nagyon rendes, jó ember volt a főnök, meg is volt elégedve Jóska eddigi munkájával, de tulságosan mellbeütötte a „rovottmúltú” szó. Amikor a háromkerekű vissza-került, már nem Jóska ült a nyergébe, nem taposhatta tovább a pedált. Ott állt a belvárosi utcán, elszorult lélekzettel nézett a napsütésbe és az igazi nagy rémületek dermedt tanácsalanságával gondolkozott azon, hogyan is fogja mindezt Mancsi tudomására hozni?...

Úgy döntött, hogy sehogyan sem mondja meg. Eddig elhallgatta Mancsi előtt, hogy valamikor meg-

ropogtatták csontjait az igazságszolgáltatás gépezetének fogaskerekei. Úgy gondolta, hogy ráér ezzel a vallomással később is, amikor már teljesen biztos lehet abban, hogy a leány nem fordul el tőle emiatt, de most, hogy ott állt a váratlanul felbukkanó múlt előtt, egyszerre elvesztette azt a kevés bátorságát is, amit eddig érzett a teljes és feltétlen őszinteséghez.

Egyszerűen azzal indokolta elbocsátását, hogy a főnöke nem meri rábízni tovább az értékes selymekkel tömött triciklit, mert akitől egyszer ellopták, attól máskor is ellophatják.

Könnyű árnyék borult a leány homlokára, amikor megtudta, hogy a közelinek látott esküvő bizonytalan távolságba szökkent. De éppenolyan tisztán ragyogott a szeme, mint azelőtt és Jóska kemény elhatározással látott az új álláskeresésnek.

Kezdődött minden előlről. Jöttek a munkátlan-ság hónapjai. Mintha minden összefogott volna a fiú ellen, semmi sem sikerült és észre sem vették, semmire olvadt a megtakarított összeg. Mancsi egyetlen zokszó nélkül adta ki a napi kosztpénzt a fiúnak és amikor már teljesen elfogyott a fészekrakáshoz összekuporgatott kis tőke, beköszöntött a legnehezebb időszak.

Jóska most már ismét gyakran felkereste a csarnokot, hajdani nyomorúsága színhelyét. Keserves, filléres kereseteken tengődött, egyik napról a másikra. Reggelenként fogcsikorgatva rohant a városnak, hogy estére ismét letörten számoljon be Mancinak a teljes eredménytelenségről és a leány szemében egyre sápadtabb lett a bizakodás fénye. Nem szólt, de valami tompa lemondás fátyolozta el a hangját, gyakran nézett maga elé csendesesen, mint az elhagyott menyasszonyok, egyre többet túlórázott és napról-napra vértelenebb, hidegebb lett a szája.

★

Ezen a reggelen úgy indult el, hogy ha ma nem sikerül, nem tér vissza estére a leányhoz. Álmatlan éjszakák, gyötrelmes töprengéseinek eredménye volt ez az elhatározás. Számtalanszor megfordult a fejében, hogy úgy tűnik el a leány életéből, ahogyan felbukkant: csendesen és észrevétlenül, még búcsúlevelet sem ír, amelyben indokolja elhatározását. Nem először gondolt a válásra, azzal a fojtogató, nehéz keserőséggel, amellyel csak egészen fiatal emberek tudnak lemondani a még meg sem ízlelt boldogságról, de érezte, tudta, hogy nincs más választása. Manci ugyan most sem panaszkodott, ugyanazzal a hősies derűvel és bizakodással nézett a szemébe, mint mindig, de Jóska észrevette, hogy gyanusan fényes a szeme és a könnyel fátyolos előjelére úgy elszorult a szíve, hogy el kellett fordítani a fejét, nehogy a leány meglássa a szemében a keserű bizonyosságot.

Néhány tétova, ügyetlen szó, amelyből mindketten tudták, hogy egyik sem arra gondol, amit mond, de egyiküknek sincs elegendő ereje ahhoz, hogy a valóságos gondolatait mondja ki, gyámoltalan és remegő szó-bujócska után gyorsan és futólag megcsókolták egymást és Jóska a végső elhatározások lázongó dacosságával vágott századszor is a közönyös háztengernek, hogy utoljára mégegyszer megkísérelje kierőszakolni a győzelmet.

Ezen a napon különös balszerencse üldözte. Négy helyen is hajszálon mult, hogy munkát kapott. Ha fordított sorrendben keresi fel a címeket, már az első helyen révbe fut, de így mindenholnan elkésett egy-két perccel és ez a vigyorgó balszerencse teljesen fellázította. Amint multak az órák, úgy sötétült el lelkes, fiatal szeme, vált komorabbá az arca és a mellében alattomos, lappangó nyomással terjedt szét valami fojtogató, nehéz keserőség. Tizenegy

óra felé már szinte megkövesedett benne ez a nehéz ólmos düh és amikor türelhetetlen élességgel jelezte a gyomra, hogy még nem is reggelizett, dacos elszántsággal kereste fel a közeli csarnokot, hogy szembe szálljon régi ellenségeivel, a hordárokkal és elcipeljen egy tömött szatyrot valamelyik terebélyes háziasszony után.

Itt is tapasztalhatta, hogy a balszerencse átkozottái hűségesebb hozzá. Egyenesen legdühösebb ellenségével találta magát szembe, egy lilaorrú, pálinkaszagú, vén hordárral, aki rendőrrel fenyegette, ha el nem takarodik és Jóska csikorgó fogakkal menekült a csarnokból.

Az utcán megállt. Nekivetette a hátát a falnak, mintha láthatatlan ellenfelek rohannák meg és azok ellen védekezne ezzel az őseemberi mozdulattal. Fel nézett a magasba, ahol a szürkésfeketére kopott háztetők felett áldott derűvel ragyogott az augusztusi nap, függönyök lebegtek a nyitott ablakok mögött, lent, az utcán ezernyi ember sietett a dolga után, kocsik, autók, kerékpárok cikáztak a nagyvárosi utca kavargásában és elszoruló szívvel sejtette meg, hogy ebből a kátyuból csak valami végzetes, nagy kalandon keresztül menekül...

Mezitlábás, rongyos csavargókamasz ment el mellette. Jóska ismerte ezeket az ijesztően elvadult alakokat a fogházból. Tudta róluk, hogy a Gellért-hegy sziklaoduiiban tanyáznak, többször koldulnak, mint lopnak semmitől sem riadnak vissza a végső elzúllás kénköszagú útján és furcsa megdöbbenéssel eszmélt rá, hogy ezekben a pillanatokban közelebb érzi magához ezt az elvadult kamaszt, mint a jóruhások nyüzsgő seregét.

Végignézett magán. Kopott volt a ruhája, de tiszta és rendes. Hófehér, frissen vasalt inge világított, mint a polgári egyensúlyozottság fehérén ra-

gyógó jelképe, tiszta volt a cipője és fényes, a haja még nem lógott fésületlenül az arcába, mint az imént látott csavargókamasznak, egész megjelenésén érzett a gondos, rendszerető női kéz nyoma, de tudta, hogy ha estére nem megy vissza Mancához, egy-két hét leforgása alatt úgy fog kinézni, mint a másik és kétségbeesett erő öntötte el, mint a fuldoklót, akit már húz az örvény.

— Örvény ez... — suttogta vértelen szájjal. — Fehér úrral kezdődött... Akkor kapott el az örvény és még nem engedett el... Csak kidobott egy lélekzetvételnyi időre, hogy annál kegyetlenebbül rántsion vissza...

Bódultan emelte lépésre a lábát. Éles csengetés hasított a fülébe. Jókedvűen rikkantott rá egy tricikli mögül egy børsapkás fiatalember és Jóska szájában keserű ízek futottak össze. A háromkerekű után nézett, amelynek nyergében vidám hajladozás sal nyomta a pedált a børsapkás. Úgy bámult utána, mint egy detronizált király, akit lelöktek a lázadók az élet trónját jelentő tricikli-ülésről.

— Én is ott ülhetnék... — lebbent át a tudatán az ártatlan irígység. Talán már meg is esküdtünk volna Mancival, ha nem jön közbe az a dolog... De közbejött és most úgylátszik, nincs megállás... Nem történik csoda, hiába minden...

Az egyik szerkesztőség előtt megállt. Mégegyszer végigböngészte az apróhírdetéseket és megakadt a szeme az egyik hirdetésen.

Fiatal, értelmes, megbízható irodaszolgát kerestek és Jóska lázas sietséggel kaparászta elő a ceruzáját. Felírta a címet a noteszébe és új reményekkel rohant.

A Dunaparton talált a címben jelzett fatelepre, valahol a Margitsziget csúcsával szemben. Feketére száradt deszkakerítés mellett kopogtak léptei a kes-

keny aszfalt-járdán, nehéz teherautók, igáskocsik, haladtak el mellette, majd befordult a széles kapun az udvarra és az „Iroda” felírású ajtó felé indult.

Furcsa csend fogadta. Volt valami végzetszerű ebben a nyomott némaságban, amint benyitott az iroda ajtaján. Odakint, a nyitott ablakon túl szinte vakítóan sütött a nap a sárga deszkaépítmények, gerendák és léctornyok között, messziről, a telep hátsó része felől behallatszott egy energikusan pattogó férfihang, nyilván valamelyik munkavezető leckézteti a munkásokat, egy poros veréb tollászkozik az ablak előtt levő deszkahalom sarkán, de itt, az irodában mélységes mozdulatlanság és hűvös csend terpeszkedik, mint valami gigászi pók a hálójában.

Megtorpant az ajtóban és hangosan köszönt.

— Jónapot kívánok!...

Semmi sem mozdul. Az íróasztalokon különféle iratok fehérlenek a munka rendetlen összevisszaságában, az árva széken sárga filepárna, a sarokban levő fogason két férfikalap hallgat közönyös, hideg előkelőséggel. Az egyik íróasztalfiók félig nyitva, mélyéből nagy, lila százpengősök virítanak elő, amelyek úgy vonják Jóska pillantását, mint a mágnes a vasat és egész testén végigfut az izgalom.

— Jó... jónapot... — mondja jóval halkabban és kétségbeesett erőfeszítést tesz, hogy elfordítsa a pillantását a fiókból rátekintő százasokról. Körülfut a szeme a néma falakon. A veréb még mindig ott tollászkozik, a pattogó férfihangba most egy másik, borízú hang is vegyül, úgylátszik, a megleckéztetett munkás visszafelel, a kalapok mozdulatlan közönnyel csüngenek a fogason és Jóska érzi, hogy egész testét előnti a forró izgalom. Minden tagja remeg, amint egy lépést tesz az asztal felé, levett kalapját gépiesen forgatja a kezében, kifelé hallga-

tónik, a kísértően mélységes csendbe, amely az iroda körül súlyosodik, mint valami láthatatlan háló, amelyben az „alkalom” kövér pókja lesi áldozatát és halottsápadt arccal szorítja a szívére a kezét.

Valahol a Dunán felbőg egy hajókürt. Hosszan, rekedten üvölt a hang Jóska lüktető fülébe, mintha sürgetve figyelmeztetné az elsuhanó pillanatokra és tébolyodott, lázas gyorsasággal dobban a lába az asztal elé. Mancit látja maga előtt, akihez visszatérhet estére, a mezitlábcsavargókamaszt, akihez sohasem fog lezúllani, fülébe cseng a háromkerekű vidám döcögése és ebben a cikázó kép- és hangkavarásban öntudatlanul markol a kemény ropogó bankjegyekbe. Lázvörös arccal tömi zsebébe a százásokat és verejtékben fürödve indul az ajtó felé.

Irtózatosszomság gyötri. Mintha tízszeresére dagadt volna a nyelve, lihegve kapkod levegő után. Valóságos ágyúörgésnek hallja a kilincs kattánását, amint beteszi maga után az ajtót és az eszméletlenség határán lép az udvarra.

Alig öt lépés a kapu. Messziről, a telep vége felől, most is szárnyal a veszekedő férfihang a deszkaépítmények mögött, a zsebét félelmetes duzzadással dagasztja a sebtében begyűrt bankócsomó és torkában vonagló szívvel tesz egy lépést a kapu felé.

Ebben a pillanatban fehérköpenyes férfi fordul be a kapun. Hajadonfőtt van, szemüveget visel és egy üveg sört tart a kezében.

Jóska agyán átvillan a fogason függő kalapok képe. Már tudja, hogy ez a szemüveges férfi az egyik kalap tulajdonosa és olyan gyengeség fogja el, hogy csaknem összeesik.

A szemüveges először ügyet sem vet rá. A maguk dolgával elfoglalt emberek közönyével siet az irodába, amikor Jóska arcába pillant és hirtelen megtorpan.

— Kit keres? — süvít a kérdés Jóska fülébe, mint egy vészsziréna és erősebben markolja meg az üveget. — Van odabent valaki?...

Jóska nem felel, de nincs is szükség rá. A telep végéről még mindig hallatszik a csattogó férfihang, nyilvánvaló, hogy az irodában senki sincs és Jóska szürkére sápadó arca, rémült szemei minden szónál érthetőbben mondják el, hogy mi történt itt néhány pillanattal előbb.

Jóska érzi, hogy egy láthatatlan kéz fogja markokra a szívét. A szemüveges arcába néz, amely most hirtelen árnyalatokkal lesz sápadtabb és a fehér munkakabát ijedten hátrál egy lépést. Már mozdul a keze, hogy megadóan tárja szét a karját, amikor ismét eszébejut a csavargó. Mancsi halk, suttogó szava cseng a fülében, látja az ügyészt, aki vádat emel, a fogház pokla támad fel a szemei előtt, ahová soha többé nem akar visszamenni, a főnökét, amint sajnálkozó mozdulattal adja ki a könyvét, rendőrök és börtönőrök, börtönrácsok és rabruhás alakok, Mancsi könnypárás szeme és nagy halom százpengős cikázik a szeme előtt örült kavargásban, mint valami gígászi montázs részei és ezek mögött a halványan egymásrarájzolódó képek mögött keményen és zordonan áll a fehérköpenyes, szigorú alak, kezében sörösüveggel, mint valami túlvilági csontrem, amely mindent eltöröl egyetlen szempillantás alatt, ami Bárány József számára az életet jelentette.

Rekedt ordítás tör fel a torkán és mint az örült, úgy ugrik a kapunak. Homályosan látja a rémülten hátraugró fehérköpenyest, fülébeharsan a kiáltása, azt is sejti, hogy a kapun túl nem vár rá semmi, hogy ebből a szörnyű kalandból csak a pokolban köthet ki, de a téboly eszelős makacsságával veti magát keresztül a kapun.

— Futni!... — lüktet a halántékában a rémü-

let lázas riadója. — Minden erőt a lábakba és a tüdőbe, most az életéért fut...

Mögötte élesen vijjog a kiáltás.

— Tolvaj!... Segítség!... Fogják meg!...

Visszatekint a válla felett. Lobogó fehér kabátban rohan utána a szemüveges. Más fegyver híján még mindig a sörösuveget szorongatja, azzal hadonászik a feje felett, mint valami tombolóan jókedvű részeg, egyre süvít a torkán a kiáltás és egyszerre meglevenedik az addig kihalt part. Ingujjas munkások rohannak elő a kerítések mögül, messziről elállják az útját, széttárt karokkal, mintha valami elszabadult, megvadult lovat akarnának feltartani és Jóska hirtelen ötlettel veti keresztül magát az egyik kerítésen.

Ebédelő munkáscsoport mellett esik talpra. Mint valami lázálomban, úgy tűnik elébe a felugráló munkások látványa, valami gépies öntudatlansággal szórja szét a zsebéből előrángatott százpengősöket, mint a szántóvető a magot és zihálva rohan tovább, míg azok a végzetes, lilabankókat szedik össze a földről.

Tovább fut. Valahol felragadott egy lécdarabot, azzal hadonászik, mire rémülten térnek ki előle az elébefutó munkások, már-már azt hiszi, hogy sikerül a nagy futás, amikor rendőrsípok hasítanak a fullasztó forróságba és megvillan előtte egy rendőr kard.

Örjöngő kétségbeesés fogja el. Tudja, hogy ezen a rendőrkardon túl nincs számára egyéb, mint a pusztulás. Vörös köd lepi el az agyát, amelyen túl kusza, zavaros képbe olvad össze Mancsi, a háromkerekű, a csavargó, a börtönrács és a fehérköpenyes, valami őrült káprázatos kavargásban. Megtorpan a rendőrkard előtt, szétesapja a karjait, valami gro-

teszk, keserűen megadó mozdulattal és eszméletlenül zuhan végig a porban

Azt már nem is tudta, hogy utolsó, megadó mozdulatával megütötte a kezében tartott léccel a rendőrt...

4.

Barna Péter bekopogtatott Mancsi ajtaján. Esto hét óra volt, Mancsi éppen azidőtájt tért haza a kirkatból és mit sem sejtve nyitott ajtót ismeretlen látogatójának.

— Jó estét kívánok, — mondta Barna Péter csendesen, szinte megilletődve, amint a leány gyerekesen tiszta szemébe nézett. — Ács Máriát keresem.

— Én vagyok. Tessék beljebb jönni.

Barna belépett a szegényesen berendezett, de ragyogóan tiszta szobába. Egyetlen, mindent felölelő pillantással nézett körül, majd letette a kalapját egy székre.

Mancsi komoly, figyelő szemekkel nézett az idegen arcába.

— Mit óhajt?

Barna Péter nagy szürke, szemei a leányra fordultak.

— Az államrendőrség embere vagyok. Barna Péter a nevem.

Mancsi szeme elnyílt.

— Jesszus... Detektív?

Barna Péter bólintott.

— Igen Ismerte kisasszony Bárány Józsefet?

Mancsi arcán átsuhant a rémület. Sírásra görbült a szája.

— Istenem, csak nincs valami baj vele?... Persze, hogy ismertem... Sőt, ismerem is... Mi történt az Istenért? Valami szerencsétlenség érte?...

A detektív tehetetlen mozdulattal felelt.

— Sajnos, érte egy kis baj. Ne ijedjen meg túlságosan, nem gázolta el semmi...

A leány minden vére a szívébe futott. Falfehér arccal figyelte a detektív lassan mozgó száját.

— Kérem... mondjon el mindent... Akármilyen nehéz is, bátran nézek szembe a valósággal...

A felügyelő arcán halvány mosoly futott keresztül. Házkutatásra jött, mint már annyiszor mestersege gyakorlása közben, de amint meglátta a leány ártatlanságot sugárzó szemét, rögtön letett arról, hogy felforgassa ezt a tiszta leányszobát.

— Ne féljen, nem halt meg... Csak egy ideig, aligha láthatja. Hacsak meg nem látogatja odabent.

Manci hősiesen küzdött a könnyeivel.

— Úgy érti... hogy... elkövetett valamit?... Barna sajnálkozó mozdulattal felelt.

— Úgy. Kisasszony mióta ismeri őt?

A leány nem is hallotta a kérdést. Megkövült arccal nézett a detektív szemébe és halkán, alig hallhatóan lebbent ajkán a szó.

— Mit... Mit követett el?...

— Nem súlyos. Egyszerű alkalmi lopás, — felelt a detektív tömör szakszerűséggel. — Megúszhatta volna néhány hónappal... Kár, hogy megütötte a rendőrt...

Manci holtraváltan dőlt a falnak. Szívére szorította a kezét, hogy elnyomja a rémület halálosan mély dobbanásait és remegő hangon suttogetta.

— Kérem, detektív úr... mondjon el mindent... Nagyon kérem, ne hallgasson el semmit...

Barna kezdte magát kényelmetlenül érezni. Ő hallgatta ki Jóskát a rendőrségen, rögtön az volt az érzése, hogy véletlenül megtévedt fiúval áll szemben, de mert a vádlott saját bevallása szerint hónapok óta állás nélkül volt, nem mulaszthatta el a környezettanulmányt, esetleges házkutatással egyben.

Jó néhány esztendeje hajszoalta a nagyváros bűnőseit, nem először ment ki környezettanulmányra, megszokta már a sanda védekezés megjátszott gyanutlanságát, amellyel a külváros fogadta ilyenkor és rögtön tisztában volt azzal, hogy ezúttal olyan helyre tévedt, ahol csakugyan semmi alapja a gyanúnak.

A kalapját nézte, mintha ő volna az oka, hogy Jóska nem térhet vissza ehhez a leányhoz és most restelné az ügyet.

— Nincs sok mondanivalóm, kisasszony... Egyszerű az ilyesmi és buta, mint a villamosgázolás. Munkát keresett és — alkalmat talált... Nem munkaalkalmat, dehogy. Olyan alkalmat, amelyik a tolvajt szüli... Valami irodában járt, ahol nem volt senki, csak egy nyitott fiók egy csomó pénzzel... Belemarkolt. Tettenérték, futott, megütött egy rendőrt valami léccel... És most bent van a rendőrségen.

Manci szeméből forrón buggyant ki a könny. Gyémántos szikrázással gurult végig az arcán és lecsöppent a lába elé. Zsebkendőt nyomott a szemére, mint valami különös álarcot, mintha amögé menekülne az arcába vigyorgó szerencsétlenség elől és rekedt sírással nyöszörögte.

— Mikor... mikor jön haza?...

A detektív arca ellágyult. Ha rajta mulik, talán egyenesen hazaereszti a fiút, egy alapos szidással. Megvonta a vállát.

— Attól függ, milyen szerencséje lesz. Kár, hogy büntetve volt.

A leány lekapta az arcáról a zsebkendőt. Tágra nyílt szemekkel nézett a detektívre.

— Büntetve volt?...

Barna nagyot nézett.

— Nem tudta? Egy évi fiatalokorú fogházat töltött ki...

Manci tagadóan ingatta a fejét.

— Nem... nem tudtam... — suttogta messzenéző szemmel. — Jóska sohasem mondta... Istenem, ez rettenetes... Mi lesz most vele? Mikor szabadul ki?

A detektív hangja furesán ellágyult. Pattogó keresztkérdésekhez szokott, erélyes szava most halk volt és szinte bocsánatkérő.

— Ne ijedjen meg, kisasszony... Tudom, hogy maga semmiről sem tehet, talán még ő sem. Elmúlik az a néhány hónap, amire ítélik... Majd jó jegyzőkönyvet írunk... Lehet, hogy tavaszra már együtt ibolyáznak... Üzen neki valamit?

— Beszélni nem szabad vele? Nem láthatom?

— Dehogynem... Akár rögtön is meglátogathatja. Ugyis nagyon össze van törve szegény fiú. Ráfér egy kis erősítés... Néhány szó ilyenkor csodát művelhet. Nem fordul el tőle emiatt?

Manci szeméből felszáradtak a könnyek. Valami furcsa, hirtelentámadt hősiesség ragyogott fel az arcán.

— Dehogy hagyom el... El fognak mulni azok a hónapok... És úgy elfelejtjük ezt a szerencsétlenséget, mint egy rossz álmot...

Barna ritkán mosolygott hivatalos működése közben, de most felderengett arcán a mosoly.

— Ez szép volt, kisleány! Vigyázzon arra a fiúra, ha kiszabadul... És legyen mellette mindig. Majd keressen fel, ha itt lesz az ideje. Szerzünk valamilyen állást neki. Hogy ne essen bele ismét. Mert a börtönben nemcsak gonoszok ülnek. Néha szerencsétlenek is. Ezt mi tudjuk legjobban, akik ezzel foglalkozunk. Nos, velem jön, vagy holnap keresi fel?

Manci már teljesen magához tért az első megdöbbenés szédületéből. Lázás kapkodással készült, mintha súlyos beteghez indulna és néhány perccel

később a detektívvel együtt sietett a rendőrség felé, hogy lelket öntsön a legfeketébb kétségbeesés fenekén vergődő szerelmébe...

5.

Jázmin hanyatfeküdt a cella vaságyán és a mennyezetet nézte. Egy tanácstalan, életunt légy kószált a mennyezet fantasztikus repedésekkel telerajzolt mezején, mint valami eltévedt roskadozó vándor a hősivatagban és Jázmin órákon keresztül figyelte a legyet. Néha egészen közeljutott a légy az ablakhoz, csak egy gyenge szárnyzurrogás kellett volna, hogy kirebbenjen a fekete rácsokon túlra, a bágyadt, októberi napfényre, de a légy mindig elunta a reménytelennek mutatkozó irányt és ismét visszafordult az ajtó felé. Jázmin komoly elmélyedéssel képzelte magát a légy helyébe, amely minden jel szerint eltévedt a végtelennek tűnő mennyezet fehér pusztaságában és most ugyanolyan makacs, görcsös kitartással keresi a visszafelé vezető utat, mint ő idelent.

Negyedik hete hallgatta a cendét a magánzárka csupasz falai között. Ezalatt a négy hét alatt eltűntek arcáról a lépcső-gurulás zúzóadásai, mosdás közben megállapíthatta, hogy napról-napra fogynak mészfehér bőréről a bakancsnyomok, kék véraláfutásai és a nagy összeecsapás okozta dadogó rettegés, valami alattomos, hideg izzássá vált a mellében.

Az első napokban azon volt, hogy egyáltalában ne kelljen gondokoznia. Valami kábult öntudatlansággal hevert az ágyán, imbolygott ajtótól az ablakig és vissza, tompa, dermedt érzéketlenségben, mint az állatkert rácsai mögé szorult ragadozó. Néha megállt az ablak alatt, keskenyre szorított szájjal bámult a rácsok fekete négyszögei mögé, az

őszí verőfénybe és a kárhozottak tébolyodott, gör-
csös erőfeszítésével kívánta, hogy bár ne sütné ki
többé soha a nap. Szörnyű katasztrófákat kívánt a
világra, árvizet, földrengést, végítéletet, hogy pusztodjon el minden élet a földön, hulljanak szét ezek a métervastag falak és temesse alá őt magát is a többi élővel együtt. Olyan élénken elképzelte a pusztulás zürzavarát, hogy szinte csodálkozott, amikor egy-egy ilyen gyűlölet-roham után szilárd csendben álltak körülötte a falak. Eszébejutott mindaz, amit a világ végéről hallott, vagy olvasott és szinte sértődötten nézett ki reggelente az ablakon, mintha a világ elmulasztotta volna a végpusztulást.

Az első két hétben úgy hevert a magánzárka csendjében, mint egy súlyos sebesült. Még a kulcsárhoz sem szólt. A régi fegyházlakók ösztönös megszokottságával tömte be az ételt, mert első parancs, hogy aki szabadulni akar, annak mindent meg kell ennie, amihez csak hozzájuthat, mert a táplálkozás erőt ad és az erő a kitartás, amely végül mégiscsak elsegíti a szabaduláshoz, ha még olyan távoli is. Nem érezte az étel ízét, csak tömte befelé, mintha valami idegen, érzéketlen gépet tömne fűtőanyaggal és étkezések után félórákig elsikálgatta a csajkáját, hogy ezzel is kitöltse valahogy az irtózatossúllyal ráhangeredő, eseménytelen időt.

Két heti ájulatszerű némaság után megkövesedett benne a dac. Gyűlölt mindent és mindenkit, aki él a földön. Addig sem voltak úgynevezett lágy érzései, a betörések, hajszáak, menekülések és bujkások fekete útvesztőjében nem volt alkalma arra, hogy gyengédség vagy szánalom kifejlődhessen benne. Mint a farkas; csak a prédát látta minden más élőben, végsőkéig fokozott gyanakvás, óvatosság és a gyáva vakmerőség töltötték ki az érzéseit akkor is, amikor még a fegyház közösségéhez tartozott, az

egyetlen és utolsó közösséghez, amely a gaz-, emberi" öntudat illúzióját nyújtotta neki. Mióta azonban Csalán és társai is kiverték maguk közül, teljesen olyanná vált, mint a csordából kimart farkas: minden élő ellensége lett, alattomos, éber, ugrásrakész emberragadozó és szinte esztévesztette, ha ráeszmált, hogy olyan tehetetlen, mint a csapdában vergődő róka.

Ez a tehetetlenség szinte fojtogatta. Egyetlen pillanatra sem fordult meg az agyában, hogy ami vele történt, nem egyéb, mint a nagy kiegyenlítés törvénye, hogy amit kapott, megérdemelte és esendes belenyugvással vezekeljen.

Ellenkezőleg.

Aldozatnak érezte magát, megrohant, gyanútlan, mitsem sejtő áldozatnak, akit megfogott a vadász csapdája és amikor tehetetlenül vergődött az éles vasak halálos szorításában, ráadásul megrohanta a saját csordája is és kihasználva védtelenségét, szétmarcangolták. Éles, kegyetlen fogakat érzett a húzában, dühös hörgéssel, vérbenforgó szemekkel vetette rá magát a többi ragadozó, véres karmok turkáltak a mellében, nyüszítve védekezett támadói ellen, vad, gomolygó tömegben hemperegtek egymáson a nagy összeesapás gyilkos kavargásában és — szerencséje talán, hogy a jó vadász az utolsó pillanatban elkergette mellőle élesfogú társait. Idemenekült tátongó sebeivel, ebbe a hófehérremszelt, hidegfalu oduba, ahol nem bánthatják a többiek, de ahol egyedül marad örökre és ez a gondolat félelmetes, elviselhetetlen súllyal nehezedett rá. Vissza akart ütni, megmutatni a fogaát az ellenséggé vált csordának, hogy belenyüszítsen a lomposok hada, de tudta, hogy ehhez sohasem juthat alkalma és úgy fortzogott benne a kielégítetlen bosszúvágy, hogy csaknem megfojtotta.

Kétheti tespedt csend után kezdett magáhoztérni vágzatos dermedtségéből. Lecsillapodott valamenynyire ádáz, acsarkodó dühe, kezdte megszokni a gondolatot, hogy sohasem üthet vissza a Legalsóbb Tanács népének, de ezzel párhuzamosan feltámadt benne a nyugtalanság az elkövetkezendőktől. Hiába kényszerítette agyát, hogy ne gondoljon erre, állandóan ott lebegett előtte a tizenötévi fegyház, mint egy testetöltött, gnómszerű szörnyeteg és minden muló pillanat súlyát megszázsorozta, ezerszerezte a mögötte felsorakozott pillanatmilliárdok beláthatatlan tömege, amelyek úgy nyomultak előre, lassan, könyörtelen bizonyossággal, mint a kiömlő lávafolyam a zöld vetés felé.

Védekezésre készült. Nem a fegyencek ellen akart most már védekezni azzal, hogy támad. Önmagát akarta védeni, hogy elviselhetőbb legyen a lomhán átvonuló pillanatok rettentő súlya és apró ravaszkodásokba fogott.

— Mozgás!... Hang!... Színek!... Vonalak!... — suttogta félhalkan az álmos, tunya csendbe és belesápadt az izgalomba, amint körülsétált a pillantása a fehér falon, visszhangzott fülében a körülötte terpeszkedő csend hátborzongató lüktetése. — Ezt vették el tőlem... Ezt kell visszaszerezni... Mind-egy, hogy milyen színek, hangok vonalak és milyen mozgás, csak legyen, mert ez a mozdulatlan, fehér csend, ez a halál...

Panaszkodni kezdett, hogy rosszullét gyötri. Feliratkozott orvosi vizitre és olyan szenvedő képpel támolgott fel a kórházba, mint akinek már csak percei vannak hátra. Útközben kapzsi, tolvaj szemekkel itta be a kórházfolyosó képét, az ablakokban pirosuló muskátlik színét, az örök kék egyenruháit, a betegek kórháziruhájának csíkjait, az ablak előtt elcikázó fecskék acélos kékjét, karesú, könnyed sik-

lását, mintha valami drága és ragyogó színházba lopakodott volna be, hogy megittassa a szemét. Még az udvaron sétáló őrszem szuronyának villanása is olyan volt előtte, mint a gyerekek a színes kavics, mohón csapott le rá és raktározta le titkos kincsei közé és amikor arcába sütött a szendergő napfény, megremegett az orrcimpája a titkos gyönyörűségtől.

Igaz, hogy a kórházfolyosón felsorakozott fegyencársaság elfordult tőle, amikor meglátták, az őr is különállította, nehogy újabb „lépcső-ügy” legyen belőle, de ezzel már leszámolt. Táguló tüdővel szívta mellre az éter csípős szagát, lehúnyta a szemét és azt képzelte, hogy valami civil klinikán van, fehér olajfesték, gumicipős ápolók, hidegen csillogó orvosi műszerek és komolyarcú apácák között. Tudta, hogy ehhez sincs joga, hogy amit tesz, nem egyéb, mint egy furcsa, különös lopás, amelynek során jólakattja mozgásra éhezett szemét, csendbesüketülő fülét és mohón, lázas kapkodással figyelt, hogy ne mulasszon el semmit, amit különös zsákmányszerző útján talál. Itta, nyelte a hangot, fényt, színt és mozgást, hogy ott, a fehér csendben majd előszedhesse a friss emlékek kamrájából a zsákmányt és amíg meg nem fakulnak, el nem mosódnak, rágódhasson rajtuk, mint az éhes kutya a koncon.

Ravaszul villant a szeme, amikor a vizsgálat során az orvos elé került. Először csak átmeneti fejfájásokról akart panaszkodni, ami rendszerint gyötri az újonc fegyencet a kényszerű aszkézis első hónapjaiban, de úgy járt, mint a vakmerő kártyás, akinek jó lap van a kezében. Nem akart megelégedni az egyiket aszpirinnal, amellyel az ilyen könnyű eseteket elintézi az orvos. Mohó markolással nyúlt a bankba, egyszerre akarta besöpörni a nagy tétet, amit földhözvertségében egyáltalában megjátszhatott és megkockáztatta, hogy elveszti a kicsit is. Az elhíhető fej-

fájás helyett komoly belső fájdalmaikról beszélt, étvágytalanságról, nyomás a gyomra körül meg más ilyenekről, hogy mindennap fejöhessen orvosi vizitre. Szinte a fejébe szállt a vér, amint arra gondolt, hogy minden délelőtt lejöhetne a fehér csend honából, ide, a civilszerű kórházba és úgy sorolta fel „aggasztóan komoly” betegségének belső tüneteit, mint egy megcsontosodott képzelbeteget.

Az orvos megvizsgálta. Jó félóráig tartottak a különféle kopogtatások, nyelvnézések, gyomortapogatások, majd a Röntgen elé került a „beteg” és a végén — két napi sötétzárkát kapott.

A sötétzárka egyszerre meggyógyította. Eddig is tudta ugyan, hogy az orvos nem azért van a fegyházban, hogy unatkozó fegyencek szórakozzanak át délelőttöket az orvosi viziten, de azt remélte, neki sikerül. Ott, a sötétzárka fekete csendjében két napig tűnődött azon, hogy nem a magánzárka a legrosszabb hely a világon. Lám, sötétben még rosszabb, ha keményfekhelyen aludna, az annál is rosszabb volna, ha pedig mindennek a tetejére meg is vasalnák, mint a szökevényeket, vagy más főbenjáró bűnösöket, akkor érné el a fokozódó rossz a csúcsponthát.

Úgy ment vissza két nap múlva a magánzárkára, mint ahogyan a szabaduló kilép a fegyházkapun. Örült, hogy legalább a puszta falat látja és csendben maradt.

Újabb hetek multak. Lassan, pereről-percre morzsolódott fel ellenállása a tizenötösetendős, zárt tömegben feléjehömpölygő pillanatmilliók iszonyú súlya alatt, amely úgy árasztotta el, mint valami néma és láthatatlan, fekete hadsereg, hogy okosan, átgondolt stratégiával tébolyba fojtsa a tudatát és egy reggelen ismét jelentkezett a foglárnál.

— Tessék felírni a tisztelendő úrhoz...

A foglár józan paraszt-szeme figyelmeztetően villant.

— Vigyázzon, nehogy abból is sötét legyen, mint az orvosi vizitből.

Jázmin nem felelt. Bedörrent mögötte a cellaajtó — az egyetlen hang, amit még a pokol esendjében sem bírt elviselni, — és a foglár léptei elköpogtak a folyosón.

6.

A páter az ajtó felé fordult. Mintha láthatatlan, titkos fényszóró világítaná a páter homlokát, szinte világított és az beszéltek róla a fegyencek, hogy még a sötétzárka is megvilágosodik, ha ő beteszi oda a lábát. Széles, lágy mozdulattal intett az ajtón belül megálló Jázminnak.

— Jöjjön közelebb, fiam.

Jázmin közelebb lépett. Halk volt a pap hangja és mégis erős, szárnyaló, mint az orgonabúgás. Régi istentiszteletekre emlékezett Jázmin, amikor még ő is ott görnyedt a templomban, a többi gyűrött, darócruhás fegyenc között és arra gondolt, hogy a fegyház papja nehezebb poszton áll, mint akár a legsötétebb Afrika misszionáriusai, akik emberevőket téríteneek. Veszélyesebb és nehezebb feladat a fegyház papjáé, mert az a fogatlan, öreg kannibál, aki sohasem hallott Krisztusról, sokkal könnyebb megtérhet, mint a fegyházlakó „hívek”, akik önmagukat falfák fel a bűn hideg poklában és régen elfelejtették a gyermeki imát.

Mindez átsuhant az agyán azalatt a két lépés alatt, míg eljutott a széles íróasztalig. Hallgatásba-kövesedett arcán éber figyelem villant és úgy nézett a papra, mint a prédát szimatoló farkas. Nagy küzdelemre készült és minden arcerezdülésre vigyázott.

A pap az asztal mellett lévő székre intett.

— Üljön le fiam.

A fegyenc leült. Ez volt az egyetlen szék, amelyre leülhetett mások jelenlétében, — kivéve a vádlottak padját, — ráfüggesztette elszűkülő szemét a papra és rekedt hangon szólt.

— Köszönöm... Nagyon köszönöm főtisztelendő úr... Borzalmas bajban vagyok és csak főtisztelendő úr segíthet rajtam...

— Mindent meg fogok tenni, amit módomban áll... Beszéljen, fiam... Beszéljen.

Jázmin letette a sapkáját. Előbbrehajolt a széken, hogy szinte a páter arcába csapott a szemében lappangó tűz és halkán, fojtottan mondta.

— Most nem a megszokott siránkozásról lesz szó, főtisztelendő úr! Tudom, hogy ebben a szobában fut össze mindaz a titkos sirás és sóhaj, amit ebben a házban restelnek egymás előtt elsírni a fegyencek... Tudom, hogy mindenkinek meg van a maga baja, itt senki sem alszik rózsaszíromágyon, de az én esetem más...

A pap némi meghökkenéssel nézett a fegyenc arcába.

— Mi történt magával, hogy így beszél?... Nyugodjon meg, fiam... nincs más út az új élet felé, mint a töredelmes bűnbánat és szelíd alázat... A maga esete sem más, mint a többié, akik itt vannak ebben a házban.

Jázmin szemében furcsa tűz lobbant. Elfulladtan tört fel torkán a szó.

— Az én esetem más... Mert itt most nemesak arról van szó, hogy egy gyilkos meglakol, főtisztelendő úr... Tizenötesztendőt kaptam azért, amit elkövettem, rendben van; vállalom a fizetést... De engem sokkal több sujt, mint bárki mást ebben a házban... Velem olyasmi történt, ami még soha sen-

kivel, amióta az első börtönt megépítették a földön.

A páter nefelejtksékszeme a fegyenc arcát fűrkészte.

— Nyugodjon meg, fiam... Tudom, hogy a bűnhődés nehéz, de gondoljon arra, hogy súlyos a bűne és ne lázadozzon... Csak az igazi bűnbánat és alázat hozhat enyhülést és aki állandóan a bűnére függeszti a szemét, ahelyett, hogy a bűnhődés keserves voltán sáránkozik, hamar megnyugszik. És aki megnyugodott, annak könnyebb a keresztje.

Jázmín ingerült mozdulatot tett.

— Bocsásson meg, főtisztelendő úr, hogy ebben a lázas órámban ellentmondok! Tudom, hogy nem juthatok ide mindennap, ezután a beszélgetés után visszavisznek a süket mozdulatlanságba. Tizenötéven van, atyám... Harmincötéves vagyok... Ötvenéves koromban szabadulnék, ha ugyan megérném ép elmével a szabadulás napját... De tudom, hogy nem érem meg... Meg fogok örülni... Elítélt a törvény, elítéltek a rabtársaim, számomra nincs más, mint a pusztulás! Öngyilkosságra gondolnék, ha nem tudnám, hogy itt ezt sem lehet...

— Az idő mindent elmos... — mondta a pap kenetesen. — Láttam olyanokat, akiket kényszerzubonyban kellett tartani, állandó, külön őrizet mellett, mert a fogaikkal akarták feltépni karjukon az ereket és később, amikor elmúlt a lázongás ideje, megcsendesedve hálálkodtak, hogy nem hagyták kárt tenni önmagukban... Ha semmi egyéb célja nincs az életének, minthogy előkészítse lelkét a túlvilágra, ezért ezerszeresen hálával kell lennie, mert ez a legtöbb, amit ember itt, a földön megtehet... És erre túlságosan is jó a rideg börtöncella, a magány... Gondoljon a szentekre, akik a magányba menekültek a világ kísértő lármája elől, hogy annál elmélyültebben fordulhassanak önmagukba és megvizs-

gálhassák bensőjüket, mielőtt megtér lelkük a Teremtőhöz... Nincs az a nélkülözés, gyötrelem, ami ne volna Isten ajándéka, mert csak Ő tudja, hogy mit miért bocsát ránk... Isten ellen való lázadás az ilyen türelmetlen jajongás és higgye el, hogy nagyon, nagyon sokan irigyelhetnék magát, még mostani nyomorúságos helyzetében is.

Jázmin érezte, hogy hamis vágányra siklik gondosan felépített támadása. Nehéz lélekzettel mondta.

— Nem erre értettem a szavaimat, atyám... Én is töredelmes lélekkel fogadom a magam keresztjét... Alázatos szívvel hordozom, mert tudom, hogy bűnös vagyok és a bűnös csak a bűnhődésen keresztül remélheti a túlvilági életet... De én nem a világi és isteni törvények ellen lázadozok... Engem az alvilág törvénye ítelt pusztulásra, ők taszítottak az egyedüllét hideg poklába... Ez az, amit nem bírok elviselni!... Hogy amikor isteni és emberi törvényeknek megadom, ami az övék, előáll egy sereg hozzám hasonló daróckabátos fegyenc és egyeszerűen kiebrudálnak maguk közül... Őmiattuk borult fölém az örökkévalóság csöndje odafent a százhuszonhatos cellában... Mert ez a csend nem a mostani perc csöndje, nem is a tizenötösztetendőé, nem, ez a mozdulatlanság már az örökkévalóság fagyott némasága, amely egybefolyik ezzel a tizenötévvvel... Elém jött a túlvilági csend, teljes tizenötévvvel jött elém, ott talált meg, a százhuszonhatosban az elmúlt hetekben, rámborult, mint egy nagy, fehér, hideg szemfödél és én mozdulatlanul fekszem alatta, mint egy halott... Halott vagyok, de nem békés, nyugodt halott, mint az Istenben megboldogultak beláthatatlan serege, hanem lázongó, dacos halott, aki nyitott szemekkel fekszik a kriptacellában, a mennyezetre néz és lüktető agyában lázasan kergetik egymást a békétlen, keserű gondolatok... Keserű a

zárta, néha a talpamig lüktet a szívverésem, esapenganak a gondolataim térben és időben, néha riadtan talpraugrok, mintha le akarnám rázni magamról az átokbilincset, amivel rabtársaim szegeztek a cellakripta ravatal-ágyához, de tudom, tudom, hogy ezt sohasem rázhatom le, ez az átok elkísér a halálomig. A téboly sárga réme vigyorog felém a sarkokból, néha azt hiszem, hogy már régen bekövetkezett az elkerülhetetlen, csodálkozom azon, hogy időnként felnyitják az ajtómat és beadják az ételt. Hát élek?.. — kérdezem ilyenkor magamtól és amint ismét visszatérek a négy fal rideg valóságába, mint a vinynyogó állat vetem magam az ételre... Ismét előről kezdődik minden és én tudom, tudom, mint az ítéletem bizonyosságát, hogy ha nem segítenek rajtam, egy elkárhozott lélekkel több jut a pokolba...

A páter elhűlve hallgatta a szóáradatot. Eddig többnyire, félénk, alázatos hazudozókat, vagy őszintén megtört bűnbánókat látott ebben a szobában, akikkel könnyű dolga volt. Azok akarták a vigasztalást, minden szava termő talajra hullott, de Jázmin úgy robbant eléje, mintha egyenesen a tisztító-tűz követte volna. Szinte kénköszagot érzett a fegyenc közelében és tágranyílt szemekkel kérdezte.

— Uramisten, mi történt magával?... Miféle fegyencetársakról beszél? Kik ebrudalták ki?...

Jázmint már elragadta a lendület. Áttüzesedett márványhideg, közönyös arca, mintha a belső tűz izzana keresztül a bőrén és rekedt, szagगतott suttogással folytatta.

— A Legalsóbb Tanács... Nem tetszett még halani róla?... Elhiszem, ez ritka madár még ebben a kárhozatvölgyben is... Ugyanolyan szürkc, jelentéktelen fegyencek, mint én vagy bárki más... De borzalmasabb az ítéletük mindennél, mert aki felett

pálcát törtek, az örökre elvesztette emberi ábrázatát. Akárki tagja lehet a tanácsak, aki a bűnös közelébe kerül, bárhol összeülhetnek, ahol legalább hárman együtt vannak és rögtön ítéletet hoznak... Akit elítéltek, az kiesett az utolsó emberi közösségből is... Annak nincs semmije és senkije. Még fegyencbarátja sem... Nem nézhet össze társaival, amikor bevágódik mögötte az ajtó, azzal a cinkos, egyetértő pillantással, amely annyira megkönnyíti a muló percek súlyát, sohasem nyúlik feléje emberkéz, hogy megszorítsa a kezét, nem fogják meg a karját, amikor már roskadozik, nem súgnak biztató, erősítő szavakat a fülébe, amikor rázuhan a bűnök éjszakáján a régen elfelejtett gyermeki félelem és odakint, ha kergeti a rendőrség, nem fut végig a hír szájról-szájra, nem rejtik, mentegetik, mint a közējüktartozókat... Még a leprás is emberebb a lepratelepen, mert nincs egyedül... Nincs egyedül, mint ahogyan én egyedül vagyok... Kitérül a cellám négy fala, néha elvesznek a simára meszelt falak a messzeségben, benne vannak a tengerek, a világrészek, az egész világegyetem, embermilliók nyüzsögnek a messzi láthatárokon, mint egymásratorlódó, fekete hangyatómegok és én tágranyílt szemekkel, idegenül bámulom őket... A legpiszkosabb maláj kikötői tolvaj is undorral fordulna el tőlem, ha tudná, hogy elítélt a Legalsóbb Tanács... Nincs, nincs nagyobb büntetés, mint ilyen egyedül lenni a földön...

Elesuklott a hangja és hirtelen, minden átmenet nélkül rekedt, artikulátlan bögés tört fel a torkán. Lehajtotta a fejét, tenyerébe temette az arcát és sírt, vinnyogott, mint a megvert állat.

A páter megrendülve hallgatott. Megvárta, míg lecsillapul valamennyire a fegyenc, majd halkán, mélyzengésű hangon mondta, mintha orgona búgna a visszhangzó templomban.

— Ne lázadozzon, fiam... Gondoljon arra, hogy nincs földi büntetés, amellyel eléggé bűnhődhetne...

Jázmin felkapta a fejét. Vörös volt a szeme, mintha kiégették volna a könnyek és forrón csapott ki száján a szó.

— Annyira bűnös volnék?

A pap megütközött.

— Hogyan?... Nem érzi, hogy bűnös?

A fegyenc foga csikorgott.

— Dehogynem... Elfogadtam az ítéletet... Bele is nyugodtam abba, amit a bíróság kimért... Tizenötévi fegyház, tízévi hivatalvesztés és az összes politikai jogaim felfüggesztése... Erről szó volt, ezt vállalom is... De ott, az ítélet ismertetésében nem volt szó arról, hogy meg kell tébolyodnom egy magánzárkán, hogy kényszerzubbonnyban visznek a hantasházba a végén... Erről nem volt szó...

A pap sajnálkozó mozdulatot tett.

— Ez az ő dolguk... Senki sem kényszerítheti a fegyencet arra, hogy olyan emberrel legyen egy cellában, akit nem bír elviselni... Vagy azt akarja, hogy ezt intézzem el?... Hogy visszategyék a fegyenc társaihoz?

— Világért sem!... — tiltakozott Jázmin rémülten. — Még a műhelyekben sem akarok velük találkozni... Elég volt egyszer legurulni a lépcsőn.

— Tehát? Mit tehetek magáért?

Jázmin szeme elkeskenyült. Már elmúlt a nagy színjáték izgalma, ismét az éber fegyenc volt, aki egy gondolatnyi előnyért, könnyítésért mindenre képes.

— Egy kérésem van csak...

— Ne kerülgesse, fiam. Ki vele, ha lehet, megteszem.

— Dolgozni szeretnék... — mondta Jázmin kirobbanó vágyakozással. Dolgozni, hogy eltereljem a

gondolataim önmagamról... Főtisztelendő úr tudja, hogy milyen felmérhetetlen jótétemény a munka...

A pap felvette az asztalon heverő ceruzát.

— Rendben van, meg fogom tenni, amit lehet. Nyugodjon meg édes fiam, rövidesen változni fog a helyzete. Kár, hogy itt jönnek rá a munka áldására és nem odakint...

Feljegyzett valamit egy szelet papírra, még néhány biztató szót mondott, amire Jázmin hálás alázattal köszönt el.

Rejtett, diadalmas vigyorgás bujkált keményen összeszorított szája körül, amint visszatért a cellájába.

Úgy érezte, hogy legyőzte a Legalsóbb Tanácsot.

7.

Jázmin a fegyház mosodájába került. Úgy merült el a klórszagú gőzökben, mint a hal a vízben. Beszugerálta magának, hogy valami civil mosodában van, sohasem volt betörő, nem igaz az orgazda eset sem, egyszerű, becsületes mosólegény, aki keményen dolgozik a mindennapi kenyérért, szinte elkábította a szüntelenül dolgozó mosodai gépek dübörgése, csapkodta a lucskos, gőzölgő lepedőcsomókat és este, amikor megszólalt a munka végét jelző csengőszó, holtfáradtan vánszorgott fel a cellájába, hogy másnap reggelig egészséges, mély álomban felejtkezzen el mindenről, ami vele és körülötte történt.

— Napi két órára csökkentettem a rabságot... — mondogatta önmagának. — A többi munka és alvás... Aludni és dolgozni odakint is kell... És ami a legfontosabb, csaknem magam vagyok...

Ilyenkor átnézett a gőzpárak mögött fel-felbukkanó Misa bácsira. Fehérhajú, reszketeg, öreg fegyenc volt Misa bácsi, dús, hófehér bajusszal, min'

valami jóságos nagyapó, csak a szeméből hiányzott a nagyapák derűs jósága. Házsártos, marakadó természet volt az öreg, harminc esztendeje dolgozott a szüntelenül dübörgő gépek közt és azt beszélték róla a rabok, hogy senkit nem tűr meg maga mellett.

Jázmint megtűrte. Amikor először bement az újone a mosodába, sanda szemmel mérte végig, mint a gazda a lovat a vásárban és fogatlan száján alig érthetően lebbent a szó.

— Mennyit hoztál?

— Tizenötévet!... — ordította Jázmin tele torokkal a mosógépek dörgésébe és maga is meghökken a saját hangjától.

A vén fegyenc helybenhagyóan bólintott.

— Jól van, azzal már érdemes elkezdni a mosást...

Jázmin arcán fanyar kifejezés suhant át.

— Lesz időm kimosni minden szennyesemet...

Az öreg ezt már nem hallotta. Intett az egyik sarok felé, ahol néhány rozsdás szeg volt a falban, hogy oda akaszthatja a kabátját és bevezette a mosó és csavarógépek kezelésének rejtelseibe.

Jázmin hamar beletanult új mesterségébe. Szenvédeyesen vetette magát a munkára, az öreg munkájának nagyobbik részét is ő végezte és amint multak a napok, egyre jobban összebarátkoztak.

Misa bácsi nem beszélt a saját dolgairól. Mindenki tudta róla, hogy családirtást követett el valamikor, hogy életfogytiglani fegyházba kapott és ő a fegyház legöregebb lakója. Jázmin is hallgatott a saját esetéről és a két szófukar fegyenc hamar megszokta egymást.

Már úgylátszott, hogy az esztendők végtelen soráig kerülgetik egymást a meleg gőzfelhők között, amikor egy hűvös, őszi reggelen megfázott az öreg és láztól dideregve húzódt a sarokba. Piros fol-

tok jelentek meg fehérsápadt arcán és Jázmin megállt előtte.

— Csak nem beteg, Misa bácsi?...

A vén fegyenc reszketeg kézzel legyintett.

— Nem vagyok beteg... Sose voltam beteg... Csak éppenhogy letelt az időm... Szabadulok...

A betörő elkomolyodott arcot vágott.

— Ne tréfáljon már... — mondta csendesen, szájmozgással jelezve a szavakat, mert közben rájött, hogy az öreg nagyszerűen leolvassa így is. — Hiszen még fiatal ember...

Az öreg homlokán mély redők jelentek meg.

— Ne csúfolódj, gyerek... Tudod, hogy nekem szabadulás a halál... Még hosszabb legyen a büntetésem?

Jázmin hallgatott. Csakugyan nehéz eset egy haldokló életfogytost vigasztalni, — gondolta tétován és a dolga után akart nézni, amikor az öreg felemelte a kezét.

— Várj!... Mondani akarok valamit...

Jázmin visszafordult.

— Hallgatom.

Most különös elváltozáson ment keresztül az öreg. Egyszerre éber figyelem öntötte el az arcát, gyors, ravasz pillantással nézett az ajtó felé, mintha attól tartana, hogy benyit valaki és meghallja, amit mondani akar. A mosoda közepén tátongó kanálisnyílásra függesztette a szemét és tétován mondta.

— Te Jázmin... Akarsz te szabadulni?...

Jázmin idegein végigremegett az izgalom, mintha elektromos árammal telt volna meg a teste.

— Hogy akarok-e?... Tizenötévem van, Misa bácsi... És harmincötéves vagyok...

— Hiszen ezért gondoltam... Mert te még fiatal vagy... Hátha tudsz mit kezdeni magaddal... Nekem már úgysem érdemes...

Jázmin szíve a torkában lüktetett.

— Miért kérdi, Misa bácsi?... — szuggerálta pillantásával a vén fegyházlakót. — Talán tud valamit?...

Az öreg csendet intőn emelte fel az ujját.

— Pszt... Tudok...

Jázmin szava rekedt volt.

— Mit?... Hol?...

— Ne türelmetlenkedj... — mordult rá, mint egy szeszélyes nagyapa a kisunokájára, amikor mogyorót akar előhalászni a zsebéből. — Ne félj, neked adom. Nekem már úgysincs fogam hozzá...

Jázmint határtalan izgalom öntötte el. Legszívesebben torkonragadta volna az öreget, hogy úgy szorítsa ki belőle a szabadulás titkát, de erről a módszerről már rossz tapasztalatai voltak. Szinte didergett és úgy nézett az öreg ravaszkozás szemébe, mint a kígyó, amelyik bűvöli a madarat.

— Mondja, Misa bácsi... Mondja már... az Isten áldja meg...

A vén fegyenc a mosoda egyik sarkába mutatott.

— Ott... azok a kőlapok lejárnak...

Jázmin torkán rekedten bukott ki a szó.

— Kijárást csinált?...

— Elkezdtem... A csatorna arra folyik... Itt nem lehet lemenni a nyíláson, mert szűk... és mert mindennap bejön az örparancsnok... Meglátná... De ott, a csavarógép mögött van egy nyílás... Akkor csináltam, amikor beépítették a gépeket...

— Hová vezet a nyílás?

— A csatornába... Mondom, hogy arra folyik. Fűrész is van ott... Szereztem... A csatornát rácsok zárják el... de a fűrészszel el lehet vágni... és a csatorna kivezet a városba... Az utcán jön fel, aki itt belemegy... Csak a rácsokat kell átvágni...

nem sűrű rács... Már megkezdtem...

Jázmin foga vacogott.

— Maga is el akart menni, Misa bácsi?...

Az öreg bólogatott, mintha valami ifjúkéri ostobaságra emlékezne.

— Akartam... De az régen volt...

— Már nem akar?

— Nem. Meghalt a sógorom, mielőtt elszökhett volna... Ő árult el a csendőröknek, azért akartam kimenni, hogy fizessenek neki... De meghalt magától is... Minek mentem volna ki? Húsz évvel ezelőtt volt ez...

Jázmin szemében felizzott a sárga fény.

— Most... miért mondja el ezt nekem?...

— Hogy vedd hasznát... Én már felmegyek a kórházba és soha le nem jövök... Csak arra vigyázz, hogy meg ne fogjanak... Tudod, Kéktóról nem lehet megszökni... Ez az egy mód van, el ne rontsd...

Jázmin arca sápadt volt és merev. Ilyen lehetett, amikor az orgazda torkára tette a kezét.

— Ne féljen, Misa bácsi... Mondja meg, mit tegyek magáért?... Üzen valakinek?... Van valami kívánsága?

Az életfogytos tagadóan ingatta a fejét.

— Nem... Semmi nem kell... De ha nagyon akarsz tenni valamit, gyűjtass egy gyertyát értem valamelyik templomban... Ne te gyűjtsd meg, mert a te kezed nem jó... Apáca gyűjtsa meg, tisztakezű apáca... a te kezedhez emberhalál fűződik, nem világítana a gyertyád nekem az örök sötétségben...

Jázmin lázasán ígérgette.

— Megteszem, Misa bácsi... Akkora gyertyát gyűjtatok magának, mint a karom... Kettőt is. Misé is mondatok... Akarja?

— Tudom, hogy nem teszed meg, de az is valami, ha megígéred'. Mondass értem misét is... De kü-

lönben úgyis találkozunk odaát... Te is odakerülsz, ahová én... Ha becsapsz, kihallgatásra viszlek a pokol igazgatójához... és ott tüzes kurtavasat kapsz.

— Erre nem kerül sor... Maga a legnagyobb jótevőm, ha igaz, amit mond, Misa bácsi... Csuda kemény ember maga, hogy húsz esztendeig itt tudott lenni, emellett a nyitott út mellett és nem ment el...

Az öreg szeme Jázminra nyílt.

— Hová mentem volna?... Meghalt a sógorom, akiért ki akartam menni. Mikor megkaptam a levelet, hogy meghalt, sokáig gondolkoztam... És arra jöttem rá, hogy előlem halt meg... Hogy ne legyen az enyém a bosszú... mert meg vagyok írva, hogy Istené a bosszú... nem a mienk... és akkor lettem ilyen szótlan... Gondolkoztam, szüntelenül csak azon gondolkoztam, hogy miképpen használhatnám fel leg-sabban az életemet... Itt volt előttem, tehettem vele, amit akartam... és azt döntöttem, hogy itt maradok... Az Isten ujja volt, hogy meghalt a sógor és én megértettem az intést... Nem mentem ki, itt maradtam... ezek között a zakatoló gépek közt telt el az életem... Én harmincesztendős voltam, amikor bejöttem, most hatvan vagyok... de elértem, amit a szökéssel nem értem volna el; nem félek a szabadsá-lásomtól... Nyugodtan halok meg, nem tetéztem a bűneimet...

Jázmin hátán hideg futkosott. Olyan egykedvű nyugalommal beszélt az imént az öreg a sógorával való leszámolásról, a szűkés útjának előkészítéséről, hogy azt hitte; minden hájjal megkent, cinikus, vén csirkefogóval van dolga, aki csak véletlenül maradt itt. Most meg olyan húrokat penget, hogy a pap is megdicsérné érte ha hallaná.

Az új izgalom lázas türelmetlenségével pillantott a sarok felé, ahol a csavarógép mögött a szabadság kapuja várta.

— Igaza volt; Misa bácsi... — mondta szórakozottan. — Így a legjobb...

A vén fegyenc szeme megvillant.

— Elhiszem, hogy neked így a legjobb... Mert legalább neked van utad... De nem addig van ám! Meg kell ígérned, hogy semmi olyat nem teszel ezen túl, amiért én megbánnám odaát, hogy kiengedtelek. Tedd jóvá, amit tettél, ha tudod... Én azért maradtam itt, mert tudtam, hogy a legjobban így tehetem jóvá a vétkem... De te kimégy... És csak úgy menj ki, ha biztosan tudod, hogy én nem fogok feljajdulni odaát... Vagy inkább rögtön szólok az őrparesnokok úrnak...

Jázmin bizonytalanul nézett az öreg egyre lázasabbá váló arcába. A csontja velejéig megrémült arra a gondolatra, hogy ez a reszketeg öreg egyetlen szavával visszaránthatja őt a szabadság kapujából.

— Ne szóljon, Misa bácsi... — mozgott a szája, hangtalanul, kirajzolva a szavakat, mintha máris a túlvilágra üzenne. — Mindent megteszek, amit csak akar...

Az öreg feltápászkodott a szennyesruhacsomóról.

— Jól van... Majd meglátom... Mert én látom ám onnan túlról, hogy te mit csinálsz ideát... És nem akarom, hogy én legyek az új bűneid okozója...

Jázmin szinte tuszkolta az öreget az ajtó felé. Alig várta, hogy eltűnjön az ajtó mögött és valószínűs lázban leste a pillanatot, amikor felnyithatja a csatornába vezető nyílást...

8.

Solveig dalát zümmögte az énekkar a tanteremben, amikor Bárány Jóska megérkezett a fegyházba. Halkan, kísértetiesen jajongott az ének a vastag fa-

lak között, mintha elkárhozott lelkek sírnának és Jóska szíve alig lüktetett. Úgy érezte, hogy minden vére elfolyt a legutóbbi hetek, hónapok alatt, hogy egy hosszú, vörös csík mutatja megtett útját a dunaparti fatelep irodájától a fegyházig, itt-ott nagy tócsákban gyűlt és gyakran csodálkozott azon, hogy még él. Mancira gondolt, aki szorgalmasan megjelent a vizsgálati fogság ideje alatt a látogatási szobában, hivatalos menyasszonyaként jegyezték be, hogy mint egyetlen hozzátartozója, megkapja a látogatási engedélyeket és minden látogatás után új erővel és bizakodással nézett a fenyegetően sötét holnapok sora elé.

Amikor a bíróság kihirdette ítéletét, amelyben — a különösen súlyosbító körülményekre való tekintettel, — két esztendei fegyházra ítélték, azt hitte, egyszerre összedőlt körülötte minden. Csak Manci hősiesen mosolygó arcát látta, amint a szemébe néz, visszagyūri feltóduló könnyeit és fülébe csegett a leány elfojtott sírástól remegő hangja. Bízgatás, hűség, összetartozás, erő áradt a leány hangjából és az első hetek ájult fásultsága után lassan bekövetkezett valamiféle megnyugvás. Huszonkétesztendős volt, a fiatalság elpusztíthatatlan rugalmasságával pattant vissza a földről, mint a gumilabda és már azt számítgatta, hogy ha letelik a kétesztendő, milyen alapon kezdi újraépíteni veszedelmesen rombadőlt életét.

Nem félt túlságosan. Ismerte már a börtönt, még kellemesen is lepte meg, hogy itt nem tegeznek le a foglyokat az örök, mint a kiskorúak fogházában, rend, tisztaság és valami nagy, nagy, békés nyugalom áradt feléje a falakból. Azzal vigasztalta magát, hogy vannak betegek, akik két esztendőt könnyen eltöltenek valami szanatóriumban, ez sem lehet sokkal rosszabb.

Annak rendje és módja szerint beírták az adatait a nagy főkönyvbe, elhelyezték egy magánzárkán és másnap délelőtt megkapta a munkabeosztását.

A mosodába került, a megbetegedett Misa bácsi helyére.

Jázmin mellé...

9.

Jázmin úgy dolgozott, mint az állat. A fejébe vette, hogy ezentúl egyedül végzi el a két emberre való munkát. Már azt is kitervelte, hogy milyen kifogással fogja visszautasítani, ha segítséget akar nak adni melléje. Egyszerűen a Legalsóbb Tanácsra hivatkozik, az untig elég lesz arra, hogy nem tud összeférni senkivel. Mindenáron egyedül akart maradni a mosodában, legalább néhány napig, hogy előkészített útját teljesen szabaddá tegye és amikor a felnyíló ajtóban megjelent az őrparancsnok kíséretében Jóska, azt hitte, menten előnti az epe.

Szinte lángolva csapott ki szeméből a düh, amint Jóska arcába nézett.

Az őrparancsnok néhány figyelmeztető szót intézett Jázminhoz és ott hagyta Jóskát, a fegyenc mellett, mint valami kikézbcsített csomagot. Rövid tisztelegéssel tűnt el az ajtón túl és Jázmin elkecske nyúlt szemmel lépett a fiú mellé.

— Hogy hívnak?

— Bárány Jóska...

— Na, én meg a farkas leszek... Az ördög hozott a nyakamra, kölyök. Hoztál legalább vagy tíz, tizenöt évet?

— Isten őrizz...

— Mennyit kaptál?

— Kettőt...

Jázmin száján gúnyos vigyorgás terült el.

— Nem félsz, hogy belehalsz?
— Dehogyanem... — sóhajtott Jóska keserűen.
— Nagyon is félek... Borzalmasan sok idő, két esztendő...

— Most vagy először bezárva?
— Nem... Már voltam. Egy évi fiatalkorú fogházra... De az más volt. Ez szörnyű, ez a nehéz, csendes ház...

Jázmin úgy figyelt, mintha azt lesné, hol mélyeztheti áldozatába a karmait. Megvillant előtte egy halvány reménysugár és hirtelentámadt nyájasággal bólogatott.

— Hát bizony, fiú, a fegyház nem kávéház. Sokan meghalnak itt, különösen ilyen fiatalok... Akik még nem tudják a börtöntöltés technikáját...

Jóska szeme elnyílt.

— Ennek... technikája van?

— De mennyire... Aki puha és szenvedő, az itt úgy elpusztul, mint a harmat a mezőn... Felszívja az ég... Miért kaptad azt a két kis esztendőt?

— Izé... alkalmi lopás...

— Rögtön gondoltam, hogy nem rablógyilkosság. De ne búsulj lesz még nagyobb büntetésed is.

Jóska arca megkeményedett.

— Alig hinném...

— Miért? Talán nem kerülsz többé vissza ide? Soha?

— Biztos, hogy nem kerülök vissza többé.

Jázmin legyintett. Fölényesen, mint aki a csilagokban olvas és máris tudja a másik sorsát.

— Valamikor én is ezt mondtam, öcskös. És már a kilencediket nyomom. És van még vagy tizenöt.

Jóska megdöbbsent.

— Tizenöt éve van?

— Annyi. De ne magázz, hiszen együtt sínylődünk. Barátok között tegeződés illik. Szervusz.

A fiú félve szorította meg a fegyenc kezét. Olyan érzése volt, mintha valami undok hullót tapintott volna meg. Vagy csak a nedves, gőzpárás munkában megpuhult bőr tette ezt?

Bizonytalanul dadogta.

— Sze... szervusz!...

Jázmin a sarokra mutatott.

— Ott felakaszthatod a ruháidat. Siess, mert itt dolgozni kell. Nem adják ingyen az ennivalót még a fegyházban sem.

Jóska a szegre akasztotta a ruháját. A bakan-
csát is levetette, ahogyan Jázmin parancsolta, fa-
talpas papucsba bujtatta a lábát és frissen, a kezdő
megható ügybuzgóságával lépett a gépek mellé.

Jázmin alattomosan, félszemmél leste. A pokol-
fenekére kívánta Jóskát, de kénytelen volt eltérni
a jelenlétét és most azon töprengett, hogy milyen
oldalról keríthetné meg leggyorsabban.

Amint Jóska felbukkant a gőzfelhőket köpködő
mosógép mellett, barátságosan veregetett a vállára.

— Ne búsulj, öcskös. Ézt is embereknek csinál-
ták, ki lehet bírni. Úgy nézel körül itt, mintha máris
készen volna a koporsód. Ne félj, nem biztos, hogy
meg fogsz halni, mielőtt szabadulsz... Neked kü-
lönben is átkozott szerencséd van...

— Szerencsém?... Hol itt a szerencse?

Jázmin fontoskodó arcot vágott.

— Majd megmondom. Most egyelőre te beszélj
valamit. Mi újság odakint a civilvilágban? Szépek
még a leányok?

A fiú arca elborult. Jázmin szavaira egyszerre
megjelent lelki szemei előtt Mancsi könnyes szeme és
mintha betonná vált volna, olyan nehéz lett a szíve.

— Nem tudom...

— Mit nem tudsz? Hogy szépek-e a leányok?

Micsoda fiatalember voltál te? Csak a lopásnak él-
tél?

Jóska tiltakozóan emelte fel a kezét.

— Eszem ágában sem volt. Egyszer akartam
lopni, akkor is rajta vesztettem...

Jázmin kiábrándultan nézett társára.

— Meg leszek veled áldva. Éppen ilyen kisfiúra
volt nekem itt szükségem. De nem baj, még elker-
heted magad innen. Ha nem tetszik mellettem, egy-
szerűen más munkára kéred az áthelyeztetésed. De,
ahogy én téged nézlek, te itt fogsz maradni mellet-
tem... Van neked magadhoz való eszed és hamar
rájössz, hogy ez a mosoda az életet jelenti, a többi
munkahely meg a halált...

Jóska halvány arcán ismeretlen félelem bujkált.

— Miért?...

Jázmin titokzatoskodó képet vágott.

— Tudod te, hogy mi a vérhas?

— Hallottam róla...

— Nos, itt a fegyházban vérhasjárvány van...
Titkolják, mert nem akarnak pánikot előidézni...
Kitörne a zendülés, géppuskákakkal lőnék a fegyen-
ceket, bokáig járnának a vérben, ha ez kiderülne...

Jóska szeme kerekrenyílt.

— És... ezt... maga... Te tudod?..

Jázmin bölintott. Hidegen, éber figyelemmel mé-
lyedt pillantása a fiú szemébe.

— Tudom. Nekem kell tudnom, mert én mosom
a halottak ruháit... Azért van itt ilyen erős klór-
szag... Érzed?...

Jóska érezte, hogy ellepi hátát a halálfélelem
verejtéke. Még sohasem járt mosodában, nem tud-
hatta, hogy a klórmésszel fehéríteni szokták a szür-
külő, sárguló, színétvesztett fehérneműt. Csak va-
lami éles, bántóan erős szag csavarta az orrát és el-
fehéredő szájával hebegte.

— Érzem... És... mi nem kaphatjuk meg?...

Jázmin megvonta a vállát.

— Dehogynem kaphatjuk. Olyat még nem hallottál, hogy az orvos is megkapja a halálos kórt?...

— De... hallottam...

— Na látod, — vigyorgott Jázmin és úgy leste Jóska arcát, mint a pók a hálójába került legyet. — A halál ellen semmi sem segít... Én már belenyugodtam, hogy itt maradok... Tizenötévem van, legfeljebb nem kínlódom végig valamennyit. Tizenöt évről úgysem lehet szabadulni egykönnyen... Statisztika van róla, hogy száz közül nyolevan ittpusztul... Hát én legfeljebb nem a tizennegyedik évemben halok meg, hanem a másodikban, vagy az elsőben... Csak nyertem rajta, nem igaz? Sohasem töltöm ki a büntetésemet. Kénytelen lesznek beírni a nagy főkönyvbe ott, az irodán, hogy „Az elítélt ismeretlen helyre távozott...”

Fáradtan, halálos egykedvűséggel beszélt, mint aki csakugyan a halálhoz áll közelebb, mint az élethez és Jóska elszörnyedve nézett Jázmin hidegen villogó szemébe.

— Ez... ez már biztos?

Jázmin felkapta a szemét. Úgy bámult a fiúra, mintha már azt is elfelejtette volna, hogy miről is volt szó?

— Mi igaz?...

Jóska nagy erőfeszítéssel kényszerítette magát, hogy uralkodni tudjon szörnyű rémületén.

— Ez... a... vérhas dolog...

— Na hallod? Ha egyszer mondom? Jobb fogadtatást is kitalálhatnék az ilyen babaarcu gyerekek.

Jóska szívét marokraszorította a rémület.

— És... Sokan meghaltak már?

Jázmin a sarokban felhalmozott szennyes lepe-

dőkre, fehérneműkre nézett, mintha arról akarná megállapítani a napi „forgalmat”.

— Most van tetőpontján... Eddig naponta tizen, tizenötön haltak... Tegnap tizenheten, ma kerek huszan... Nézd meg, annyi a lepedő... Gyere ide, szagold meg. Nem érzed rajta a kórház szagot?

A fiú irtózva tartotta maga elé a kezét, mintha látomást akarna elkergetni.

— Nem... Nem akarom látni... El akarok menni innen... Istenem, ebbe még lehet örülni...

Jázmin szeme élesen villant.

— Fenét lehet! Sokat elbír az ember, édes szép öcsém... Mit szólnál, ha a temetésekhez osztánának be? Éjszaka cipelik a gyalulatlan deszkakoprsóba szegezett halottakat... Ez, itt a mosodában mégis csak jobb...

— Miért temetik éjszaka őket?

— Hogy ne tudják meg a többi fegyencek... Mondom, hogy kitörne a tömegtéboly, ha kiderül ez a vérhas... Amint valaki rosszul lesz, máris viszik a különítőbe...

— Mi az a különítő?

Jázmin köpött egy hegyeset a csatornanyílásba.

— A kórház haldoklóasztálya. Aki oda bemegy, nem kerül vissza... Itt is dühöng a betegség, a mosodában... Már a harmadik társamat vitték el... Mit gondolsz, miért kerültél éppen mellém? Mert odabent már tudják a fiúk, hogy mit jelent ez a munkabeosztás... Senki sem akar idekerülni... Én maradok, mert nekem mindegy... Tizenötév, vagy két nap, egyre megy... röhögnék, ha már vinnének.

Jóska minden tagjában remegett. Végigsimította a homlokát, hogy elűzze szeme elől a pusztulás rémeit, amiket Jázmin hideg kiszámított adagolással festett eléje és nehezen forgó nyelvvel dadogta.

— Nem maradok itt... Én még élni akarok...

Jázmin legyintett.

— Ne ragaszkodj hozzá annyira. Hidd el, nem érdemes. Azért az újabb tízévekért, amiket ezután a szabadulásod után is csak itt töltesz a rácsok mögött, nem érdemes...

— Én nem kerülök vissza, ha most kiszabadulok.

— Először is nem most szabadulsz, hanem két év múlva. Feltéve persze, hogy egyáltalában életben maradsz és nem váltanak le téged is mellőlem, mint ahogyan az előtted levő társaimat leváltották. Mert ha odamégy, az elkülönítőbe, akkor sohasem szabadulsz többé... De mondom, hogy elképzeljük ezt a nem remélhető szerencsét, tényleg szabadulsz és kitárul előtted a nagy kapu, csak nem képzeled, hogy nem kerülsz vissza? Ki vár téged odakint, hogy ilyen biztos vagy a dologban?

Jóska szája sírásra görbült.

— Van... valakim, aki vár...

Jázmin meglepődött. Felcsillant a szemében a közelgő diadal fénye és látszólagos egykedvűséggel kérdezte.

— Valami leányféle?

Jóska feje lecsuklott. Irtózatosságot távolságban érezte most magától. Mancit, szinte fel sem látott hozzá a bűn és pusztulás mélységéből.

— Igen...

Jázmin kinyitott egy csapot a mosogépen. Piszkosszürke melegvíz zuhogott a kifolyón és kis folyócskában csörgedezett a kanálisnyílásba. A víz útját figyelte, sóvár, mohó szemmel és vakmerő gondolat fogamzott meg az agyában. Amit eddig tett a fiú esetleges ellenállásának lerombolására, azt inkább azért tette, hogy Jóska senkivel ne álljon szóba a fegyencek közül. Féljen, ahogyan csak az életéért remegő, fiatal állhat retteghet az életéért, a vérhast dobta oda láthatatlan falnak a fiú és a többi fegyenc

közé, hogy egyelőre ne tudja meg, milyen nyomorúságosan kiközösített emebrordas a munkatársa, csak később akarta, lassú, szívós munkával fokról-fokra rávenni a szökésre. De most, amint a fiú rajongó, egyben kétségbeesett pillantásába nézett, hirtelen vakmerő gondolata támadt.

Egykedvűen nézte a kanálisnyílásban eltűnő szennyvizet és sajnálkozva vonta meg a vállát.

— Így pláne nem lehet segíteni rajtad. Szereted azt a leányt?

Jóska a gőzpárás ablakra bámult. Manciarca ködlött fel előtte a homályosan áttetsző üvegen, könnyes mosolyával, a szemében csillogó hit sugárzásával és még akkor sem látta volna a fegyenc alattomosan figyelő arcában a rá lesejkedő vészt, ha Jázmin arcába nézett volna. Csendesen, szinte áhítatosan mondta:

— Szeretem... Nagyon, nagyon szeretem...

Jázmin úgy bólogatott, mintha eltört váza felett állna.

— Hm, hm... Ez bizony baj... De hogy is juthatott ilyen marhaság az eszedbe?

— Milyen marhaság?

— Na hallod? Szerelmes lenni! Fiatal tolvaj ne legyen szerelmes. Tízszer annyi a fegyház annak, aki szerelmes...

Jóska tagadóan ingatta a fejét.

— Én nem vagyok tolvaj... És nem gondoltam arra, hogy idekerülök... Dolgozni akartam...

— Én elhiszem, öcskös. Kár, hogy az ügyész nem hitte el. Ha ő is elhitte volna, talán most nem lennél itt. Sajnálom, hogy fog sírni szegény kislány, ha megkapja a halálhíredet... Vár rád? Vagy rögtön vízben hagyott, amint visszakerültél?

— Vár rám... Azt mondta, hogy ne törődjek semmivel, ő megvár...

Jázmin gúnyosan bólogatott.

— Ismerjük az ilyent... Egyél, igyál, ne bánkódjál... És mire kiszabadulsz, legalább két gyereke lesz a kisasszonynak... Majd segíthetsz tolni őket a babakocsiban... És ha jön a férje, gyorsan elslísszolsz...

Jóska arca olyan fehér volt, mint a fal.

— Ezt... ezt, kikérem magamnak...

Jázmin röhögött.

— Te szerencsétlen hülye... Hát csakugyan azt hiszed, hogy még eleven embernek számítasz?... Hogy az a kisleány odakint azzal hajtja estéként álmra a fejcskáját, hogy „Na, egy nappal megint kevesebb van a Jóska rabságából”? Ezt hiszed? Ó, ostoba fiúcska... Kár, hogy most nem mutathatom meg neked végig ennek a háznak a lakóit... Hogy beszélhetnél velük és hallanád meg, hogy mint vélekednek a rácsokon innen a női hűségről... Hát csakugyan azt hiszed, hogy a kisasszony most gyászruhát ölt, mint egy elárvult menyasszony és senkire se néz addig, amíg te ki nem szabadulsz?... Légy nyugodt és jéghideg: a kisasszony vígan éli világát, csak te ne képzeld be valami olyasmit, ami sehol sincs...

Jóska úgy érezte, hogy inog alatta a mosoda cementpadlója.

— Ez más... Ti nem ismeritek Mancit...

Jázmin torkán felszakadt a gúnyos röhögés.

— Mancinak hívják?... Pláne rossz!... Mióta hűségesek a Mancik? Még a mesében sem találsz olyat... Ha neked lennék, szépen kiverném a fejemből.

— Nem fogom kiverni a fejemből... — nyöszörögte Jóska megverten. — Szeretjük egymást...

Jázmin gyorsan vágott közbe, mintha várta volna ezt a szót.

— A sírig!... Mi?... Ez az a nagy, sírig tartó szerelem... Látnod, hogy tudom... Pontosan ismerem az esetet, mintha ott lettem volna és láttam volna a Mancidat... Még azt is elhiszem, hogy a szerelem csakugyan a sírig tartó, komoly, tartós érzés... De hát édes egy hülyőnc öcsém, hát mit gondolsz te tulajdonképpen, hol vagy, ha nem a sírban?... Itt már jogos a női hűtlenség, itt a sírban vagy, csak éppen hogy élsz még egy kicsit a szó vegetatív értelmében... Majd ha te is a tizedik esztendődet töltöd, mint én, rá fogsz jönni, hogy az élőknek semmi közük a holtakhoz és aki a fegyházban van, az legnagyobb részt akkor is halott, ha nincs is véletlenül vérhas a fegyházban, mint most van... Gondolkozz egy kicsit ezeken a dolgokon és térj észhez. Semmi sem teszi olyan pokollá a börtönt, mint az ilyen hamis illúzió... Számold le a körülményekkel, ne várj semmi olyat, aminek elmaradása újabb csalódást hozhat és tanuld meg, fafejű kisöcsém, hogy mi mindig egyedül vagyunk... Most pedig láss a dolgodhoz, mert itt három-négy ember számára van munka. Véletlen, hogy most egyedül voltam... De egyrészt, kicsi a létszám, — már meghaltak vagy háromszázan a bentiekből, — hát kevesebb a munka, másrészt meg a munkatársaimra is nagyon ragad a beégtség... Ördög tudja, valahogyan pechem van mostanában az új emberekkel... Remélem, te tovább fogod bírni. Na, állj neki és ürítsd ki ezt a mosógépet... Oda rakd a csavaróba és ha tele van, szólj, majd bekapcsolom a mótort...

10.

Nehéz, nyomott szótlanságban telt el a nap legnagyobb része. Jázmin minden idegszála pattanásig feszült és úgy figyelte Jóskát, mint akinek az élete

függ azon, hogy a másik hogyan reagált a kegyetlen gyorsasággal beadott méregre.

Titkos örömmel látta, hogy alapos munkát végzett. Sikerült halálraremítenie a vérhas meséjével, az amúgy is végsőkig zaklatott idegzetű fiú most már szinte akaratlan bábként formálódott a kezében és miután sikerült megrázni alapjaiban, a szerelmébe vetett hitét is, most már készen felépített haditervvvel készült az utolsó, elsőprő erejű rohamra.

Látta, hogy Jóska egész nap úgy teng, leng a mosógépek között, mint egy fáradt árnyék. Mervev, messzenéző szemekkel bámult az ablakra, gyakran megremegett a szája, a visszafojtott sírástól és Jázmin fellángoló örömmel tapasztalta, hogy gyakran fordul el. Ilyenkor könnyek csillogtak a fiú szemében és Jázmin pontosan tudta, hogy mi megy végbe a fiatal fegyencben.

Már négy óra felé járt az idő. Kint, az ablakon túl lila árnyékok ereszkedtek a novemberi alkonyatba, itt-ott felgyúlt egy villanylámpa a börtönudvaron és Jázmin is felkapcsolta a villanyt.

Az éles, fehér fényben hirtelen megragadta Jóska vállát és maga felé fordította a fiú arcát.

— Nem bírom nézni ezt az embertelen szenvedést... — mondta jól megjátszott sajnálkozással és mélyen, szuggerálóan nézett a fiú szemébe. — Nagyon fáj, Jóska?

— Nagyon...

Jázmin arca egy árnyalattal sápadtabb lett.

— Akared, hogy segítsék rajtad?

Jóska szeme kerekre nyílt.

— Rajtam?... Ssegíteni?... Nem lehet énrajtam segíteni...

— Dehogynem lehet. Mindent lehet, csak akarni kell... De most nincs sok időnk a cselekvésre. Fe-

lelj egyenesen: nagyon szereted azt a leányt?... Mindenre képes volnál érte, hogy láthasd? Hogy vele lehess?

A fiú teste gyengén megborzongott.

— Nagyon szeretném látni...

— És kiszabadulni?... — verte Jázmin a vasat lázas iparkodással tovább és érezte, hogy forróság önti el az arcát. — Ha valaki azt mondaná neked, most, itt, ebben az órában, hogy a szerencse fia vagy, mert éppen a jóságos varázslóval találkoztál, aki hipp-hopp, egyszerre megérinti varáspálcájával a börtönfalakat és te egyszerűen kisértálhatsz belőle? És ezáltal megmenekülnél a rád leselkedő vérhashaláltól?... Mi?... Mit mondanál akkor?...

Jóska fogai hallhatóan vacogtak.

— Nem... nem... — tiltakozott egészséges, fiatal ösztöne, megsejtve a gyilkos foszforeszkáló szemében a rá leselkedő veszedelmet, — nem tudom...

Jázmin arca eltorzult a dühtől.

— Mit nem tudsz, ostoba?... Hogy megmentenéd-e az életed?... Hogy elfogadnád-e a szabadságot, amikor feltárul előtted az égis éré kapu?... Hát csakugyan egészen hülye vagy?...

Jóska didergett a belső láztól.

— Nem... nem akarok a törvény ellen... semmit...

Jázmin ingerülten legyintett.

— Ostoba számár vagy! A törvény harsol ve-lünk...

— És mindig ő győz...

— Mert ilyen málészájakkal küzd, mint te! És ha te most itt meggebbedsz?... Ha téged is elvisz a vérhas, mint a többit? Akiket talán csak hetek választottak el a szabadulástól?... Akkor mit csinál az igazságos törvény?... Vissza tudja adni a visszajáró aprót a nagy bankóból? Akiket két évre ítélték, mint

téged és itt haltak meg, a rácsok mögött, mintha életfogytjuk lett volna... Te is azt akarod, hogy életfogyt legyen a két évedből?... Azt akarod?...

Jóska szánalmasan nyöszörgött.

— Nem... erre nem kerülhet sor... És ha már meg kell halni, mindenhol elérheti az embert... Oda-kint éppenúgy, mint idebent...

— Ez igaz! De nem mindegy, hogy hol hal meg az ember... Láttál már fegyenctemetést?

— Nem...

— Akkor még semmit sem tudsz a nyomorúságról. De semmi értelme, hogy erről fecseggünk... Múlik a drága idő, minden percen az életünk suhanhat el... Tudom, hogy gyáva vagy, inkább pusztulnál, de szerencsére itt vagyok én is hogy vigyázzak rád.

Fenyegető tűz lobbant a szemében és karomszerűen begörbült ujjai a fiú torka felé közeledtek, aki rémülten hátrált egy lépést.

— Ne ijedezz, kölyök... — vigyorgott tébolyodtan és eltorzult az arca. — Tőlem nem menekülhetsz el... Hiába nem akarod az okosat adni... Tulajdonképpen érted teszem, amit teszek, de te ezt úgysem hiszed el... Akarsz szabadulni?... Vagy itt hagyjalak a mosógépek között, mint egy szenny-nyes rongyesomót?...

Jóska homlokán verejték gyöngyözött. Az ajtó felé rebtent a szeme, de rögtön látta, hogy el van állva az út. Mire feldörömbölhetné a szomszédos gépház zakatolásától visszhangzó udvarán az őrt Jázmin tízszer is végezne vele. Halálféleme tükröződött tágranyílt szemében és egész testében remegve dadogta.

— Nem... nem akarok...

Jázmin arca már maga volt a megelevenedett téboly.

— Mit nem akarsz?... Mit nem akarsz, öcskös?

Jönni, vagy maradni?... A szabadságot kínálom neked, ostoba fajankó!... Még ma este láthatnád a Mancid... Vagy bánom is én, ha fel is akasztod magad, ha egyszer elváltunk odakint... Engem csak az érdekel, hogy ne zavarj szabad mozgásomban... Most, amikor végre szabadon mozoghatok... Mert én nem akarok ittpusztulni csak azért, mert te tiszteleled a törvényt...

Valami keskeny, pengeszerű tárgy villant meg a tenyerében és gyors pillantást vetett az ablak felé, amelyen túl már leborult odakint a korai sötét, mint valami gigászi takaró.

— Gyerünk... — lihegte Jázmin a végpusztulás halálos lázában. — Ugorj kölyök... Itt a vonatunk, indulunk... Négy óra, hatig nem fedezik fel csendes távozásunkat...

Jóska sem élő nem volt, se holt. Forró lázban dideregve engedelmeskedett a nálánál hatalmasabb akaratnak, mint valami könnyű falevél, amit elkapott az események forgószele. Tudta, hogy ha csak egyetlen hanggal ellenszegül, Jázmin gondolkozás nélkül megöli, ezt világosan kiolvashatta a gyilkos szeméből és fogvacogva hebegte.

— Jól van... jövők én is... Mit csináljak?... Jázmin ujjai acélkapasokként ragadták meg a fiú vállát.

— Oda... A csavarógép mögé... Ott a lejárás. Széthányta a csavarógép mögött felhalmozott szennyesruhát és Jóska ámuló szemei előtt feltűnt a lazán visszaillesztett kőlap, amely elzárta a nyílást.

Jázmin rekedten lihegte.

— Beláthatod, hogy nincs időm várni... A vége mindenképpen csak az volna, hogy velem jössz... vagy holtan maradsz itt... Ha meg ugyanis ez a vége, akkor essünk át rajta minél előbb... Kár megkoc-

káztatni, hogy valamelyik kékruhás felfedezze ezt a kis nyílást...

Jóska úgy érezte magát, mint a fatelepen, amikor a fehérkabátos rámeredt az irodaajtóban. Sápadt volt az arca, szinte ijesztően vértelen és rekedten kongott a szava.

— Ez... hová vezet...

— Mit törödsz vele?... A szabadságba... Manihoz, az élethez. ahová akarod... Még nem is örülsz, hogy megcsináltam neked az utat?... Bujj be gyorsan és előre... Négy napja minden délután fürészelgettem a rácsokat, hogy ma kijussak... nem számítottam, hogy ketten leszünk, de miattam akár az egész fegyház kibujhatna ezen a résen... Indulj, indulj, ne kérdezz annyit...

Jóska nagyot nyelt. Megerősítette a szívét, mintha fekete mélységbe ugrana, amelyről nem tudja, hogy a fenekén éles sziklák tépik-e szét a testét, vagy lágy, kellemes hullámokba csobban és lábbal előre beleereszkedett a nyílásba. Elkapta a nagy kaland izgalma és csaknem ugyanolyan lázasan csillogott a szeme, mint Jázminnak, amikor eltűnt a nyílás mélyén.

Jázmin gyors, kapkodó mozdulatokkal húzott oda egy nagy halom szennyest. Eltakarta vele a nyílást, hogy ne fedezzék fel rögtön, amint belépnek a mosodába és a menekülő állat remegésével furakodott előre a szűk kanális résen, előre Jóska után a szabadság felé...

(Vége az első résznek.)

II. RÉSZ.

11.

Sáfrány Ditta egyike volt azoknak a „telefonművésznők”-nek, akiknek semmi közük semmiféle művészethez, de mégis így vannak bevezetve a telefonkönyvbe. Későn kelt, hajnalban feküdt, álomszerűen puha fészekké varázsolt garszonlakása volt, — természetesen összekomfortos — volt két pazar ezüstrókéja, fodrászbérlete, drótszűrű foxija, számtalan selyemharisnyája, csábító pongyolái és mindennek tetejébe övé volt doktor Nagy Jenő, vegyészeti gyáros bizalma és rajongó hódolata is.

Doktor Nagy Jenő tekintélyes, komoly úr volt. Vegyészeti gyára künn fortzogott valahol Kelenföldön, percre és fillérre kiszámított pontossággal dolgoztak az alkalmazottai a gyárban, amelyben valami rejtelmes vegyi folyamaton keresztül minden hónapban desztillálódott az a tíz, tizenötezer pengő, ami a gyáros bankbetétjébe vándorolt. Villája volt a Hűvösvölgyben, nyaralója a Balatonnál, két autót tartott, sofőrt, szakácsnőt, szobaleányt és inast, nagy súlyt helyezett arra, hogy a felesége ne szerezzon tudomást a Dittával folytatott barátságról és általában, úgy szerepelt a világ szeme előtt, mint a feddhetetlen nyárspolgári tisztesség mintaképe, aki még véletlenül sem vétene egy fikarcnyit sem a puritán erkölcsök ellen.

Az utóbbi időben komoly gondok felhőztek doktor Nagy Jenő zsírosan fénylő homlokát. Valami zavar állhatott be a desztilláló készülékek körül, mert hónapok óta egyre vékonyabban csurrantak, csöpöpentek az addig megbízható pontossággal lecsapolódó ezresek. Rá kellett jönnie, hogy úgy él, mint akinek ötvenezer pengős havi jövedelme van, de mert az ő köreiben a visszahúzóadás rögtön halott hírét kelti az embernek, világért sem húzódott vissza. Felére csökkent jövedelmével a régi költekezést is túlszárnyalta és mert régi igazság, hogy ahol nincs, onnan nehéz venni, a gyári pénztárkönyvek pedig egyre rosszabb kimutatásokat közöltek a mutatkozó tiszta haszonról, doktor Nagy egyre borúsabb képpel himbáltatta magát kitűnő rugózatú kocsiján az egyenruhás sofőr mögött.

Ditta művésznő megérezte, hogy bajok lesznek bőkezű barátja körül. Mint a süllyedő hajó patkányai, jóelőre biztosítani akarta a visszavonulás útját és mert nagyon okos leánynak tartotta magát, az első baljós előjelekre körültekintett tisztelői között, hogy melyik bankbetét szélmentes árnyékában húzódhat majd meg, ha a gyárost elsodorja melőle a krach forgószele.

Ditta mindig tartalékolta néhány rajongót, hogy váratlan üresedés esetén ne maradjon árván. Kiválasztott egy gazdag földbirtokost hódolói seregéből és megindította ellene az ostromot. Csábos pillantások közben táncoltak az egyik dunaparti hotel halljában, később együtt vacsoráztak és a földbirtokos szeme úgy ragyogott, mint aki előtt kitárult a hetedik mennyország minden fényességes öröme.

Ditta nyugodt volt és józan, mint egy pohár kávéfagylalt. Szentül meg volt győződve arról, hogy nagyon helyesen jár el, amikor biztosítja a bizonytalanná vált lovag esetleg megüresedő helyét. Annál

is nyugodtabb volt, mert a legnagyobb körültekintéssel és titokban egyengette az utód útját, komolyan hitte, hogy erről senki nem tud.

Annál nagyobb volt meglepetése, amikor másnap délelőtt beállított puha macskafészkébe a gyáros. Komor volt és zord, mint egy viharfelhő és úgy állt meg a művésznő előtt, mint egy békebeli esküdtszéki tárgyalás elnöke az ítélethirdetés pillanatában.

Ditta rögtön tudta, hogy baj van. De nem azért nevezte művésznőnek a telefonkönyv, hogy zavarba jöjjön. Ragyogó mosollyal repesett a gyáros felé, mintha semmit sem látna a készülő viharból és leglágyabb vadgalambbúgásával gügyögte:

— Micsoda váratlan meglepetés!... Ki álmodta volna, hogy az én Docikám ma kivételesen délelőtt is eljön?...

A gyáros erre a hangra mindig olyan lágy lett, mint a napon sütkérező vaj. De most elhárítóan emelte maga elé a kezét.

— Semmi Docika!... Komoly beszédem lesz a művésznővel.

Ditta szemöldöke a haja tövéig ugrott. Műszemöldöke volt, mert a régít már régen kitépdeste és most esetenként rajzolt magának fekete vagy vörös ceruzával olyat, ami legjobban illett a frizurájához, vagy a kalapjához. Most mefisztószerű szemöldököt viselt, amelyek úgy futottak fel a hamlokára, mint valami hőscincérbajusz, miáltal valami furesza rémület rajzolódott az arcára, mintha máris látná azt a katasztrófát, amely rövidesen bekövetkezik zavartalanul síma, zökkenőmentes életükben.

Megkövült az arca és úgy hőkölt vissza egy lépést, mint a multszázadbeli drámák hősei a meglepetés lecsapása után.

— Nem értem... — mondta sértődött, hideg han-

gon és a vállát vonogatta. — Mit jelentsen ez?... Nem magyarázná meg?

A gyáros letette a kalapját. Leült az egyik se-lyempárnákkal borított heverő sarkára és nagyon komoly, szigorú szemekkel nézett a leányra.

— De igen. Azért jöttem, hogy megmagyaráz-zam.

Ditta rágyújtott. Idegesen fújta a füstöt a meny-nyezet felé.

— Hallgatom... Nem szeretem az ilyen megle-
petéseket... Úgy állít be, mint egy tetemrehívó...

Doktor Nagy komoran bólogatott.

— Nagyon helyesen jegyezte meg, kisasszony. Mintha tetemrehívnám. Mert már maga is halottnak néz... Pedig téved. Még nem vagyok kész és nem is leszek! Ha vannak is átmeneti nehézségeim, any-nyira még nem készültem el, hogy maga is elnéz-zen fölöttem...

Ditta idegesen szívta a cigarettáját.

— Egyetlen szavát sem értem... Szavamra, egyetlen szavát sem. Nem magyarázná meg világó-sabban?

A gyáros a leány fehérprémes papucsát nézte.

— Dehogynem. Csak hallgasson végig nyugod-
tan, becsületesen és főként, ne igyekezzon elvakí-
tani holmi naiv komédiázással. Mi sokkal régebbi
barátok vagyunk, semminthogy ilyen ostoba játé-
kokra legyen szükség. Maga nagyon jól tudja, hogy
mivel tartozik nekem. Kiemeltem a nyomorból, nagy
nőt csináltam magából... Nélkülem elkallódott
volna a külvárosban, mint annyi más, üresfejű kis
munkásleány...

Ditta türelmetlen mozdulattal szakította félbe.

— A továbbiak részletezését elengedem. Tudom
kívülről, mi következik, nem először hallgatom az
ilyen felsorolásokat. Hálával tartozom magának,

soha le nem róható nagy hálával, amiért kiemelt a nyomorból... És a jelek szerint én mégsem vagyok eléggé hálás... Ezt akarja mondani?

A gyáros megütközve nézett Ditta arcába. Mintha kicserélték volna, egyik pillanatról a másikra megváltozott a leány. Most nem az üres díszbaba volt, engedelmes, hálás, gügyögő kis macska, akinek eddig megszokta. Ugyanúgy állt előtte, mint eddig, fekete, japánselyem pongyolájában, ugyanúgy tartotta vöröskörmű ujjai között a füstölő cigarettát, és mégis egészen más lett. Egy idegen, lázadó nő nézett a szemébe, akinek sápadt, finomvonalú arcából szinte világított a hideg dac és furcsa, nyugtalanító tüzek bujkáltak a szemében.

— Ezt... — mondta a gyáros rekedten, kissé bizonytalanul. — Vagy legalábbis valami ilyesfélélt akartam mondani... De mi van magával, hogy úgy néz rám, mintha a torkomnak akarna ugrani? Még kiderül, hogy a cicának körme is van...

Ditta nem mozdult. Szoborszerűen magas, karcsú alakja szinte megnyúlt, amint a gyáros arcába nézett.

— Igen, körme is van... Igaz, hogy az ilyen körmök rendszerint befelé marnak, önmagunkba, de néha megeshetik, hogy kifelé fordulnak. Semmi kedvem ahhoz, hogy tovább is játszam magának a hálás kismacskát... Értette, doktor úr? Semmi kedvem...

A férfi meghökkent.

— No, no... azért nem kell ennyire komolyan venni... Senki sem akarta megbántani magát... De ahhoz jogom van, hogy...

A leány hirtelen mozdulattal csapott a férfi szavába.

— Hallgasson!... Kérem, hallgasson most... Semmihez sincs joga és semmit sem akarok hallani. Jobb lesz, ha elmegy... Most, azonnal, mert attól

félek, hogy soha többé nem tehetjük jóvá, ami következne... Én is ember vagyok, akármilyen hihetetlenül hangzik is... És ez az a pillanat, amikor nem bírom tovább...

A gyáros mentegetőzve nevetgélt.

— Hm... hehe... Ravasz védekezés... De jó... Ellentámadásba megy át, amikor magának van vaj a fején...

Ditta arca viaszsápadt volt. Ijesztő tüzek bujkáltak a szemében, amint a férfi mellé lépett. Mintha minden pályatársnőjének minden titkos megaláztatása, befeléglyűrt könnye egyszerre öntötte volna el, valami félelmetes, izzó lázongás nullámozott végig a testén, mint amikor a föld titkos lázadó erőitől reng a virágos, napsütötte mező.

Halkan, rekedten hangzott a szava.

— Menjen... Kérem, menjen most, mert nagy szerencsétlenség lesz... Tudja jól, hogy mindent elviselek, csak azt nem, ha háláról beszél... Tűnjön el, de nagyon gyorsan, amíg uralkodni tudok magamon...

A gyáros ijedten fogta a kalapját. Megérezte a leány szavaiban feszülő végzetes erőt és csillapító mozdulattal mondta.

— Jól van, jól... Nem kell engem kidobni... Megyek... Bár meg kell jegyeznem, hogy ezt nem vártam volna...

Már az ajtónál volt, onnan fordult vissza.

— Hogy abból a lakásból dobnak ki, amelyiket én rendeztettem be...

Ditta kezében magasra emelkedett egy virágváza. Hatalmas csattanással repült az utolsó ezredmásodpercben becsukódott ajtónak és a gyáros megörökönyödve indult a fehérmárvánnyal borított lépcsőház felé.

— Hallottak még ilyet?... — motyogta sértődöt-

ten. — Még ő szemtelen. Vázákkal hajigálódzik... Hallatlan... Igazán hallatlan...

Lent, az utcán már megnyugodott valamennyire. A sarkon túl várakozó kocsija felé sietett és ellágyulva dűnnyögte.

— Hanem az biztos, hogy átkozottul csinos volt „nemes haragjában”... Átkozottul csinos... Ki hitte volna, hogy ő is lázadozhat?... Senki se kényszeríti a jólétbe, minek jött?...

Később, amikor letelepedett a gyárigazgatói iroda hatalmas íróasztala mögé, teljesen megenyhült.

— Rossz napja volt szegénykének... No, majd megvigasztalom valami csillogó csecsebecsével és újra szent lesz a béke... Holnap felhívom telefonon.

Elmerült a munkájában, nem is gondolt többé a zavaró incidensre. Csak dél felé, amikor végzett az aláírásokkal és fejébe nyomta kalapját, akkor jutott eszébe látszólag minden összefüggés nélkül, hogy a Ditta féle kismacskák is emberek végeredményben és elgondolkozva motyogta.

— Lehetséges volna, hogy a pénz nem minden?

12.

Jóska lihegve kúszott előre a csatornában. Magasra kellett emelnie a fejét, hogy el ne érje száját a szennyvíz, mintha ágyúcsőben vergődne előre, úgy dolgozott kézzel-lábbal előre a vaksötétben és minden muló perccel erősebb lett az az érzése, hogy nem is a fegyház csatornájában kúszik, hanem a „cső”ben, amiről a fiatalok fogházában annyiszor hallott.

— Most csakugyan bekerültem a csőbe... — lüktetett a halántékában az izgalom, amint összeszorított fogakkal küzdötte előre magát centiméterenként a bűzös sötétben. — Alaposan belekerültem...

Hirtelen páni rémület fogta el. Szinte belezsibbadt minden tagja a szörnyű feltételezésbe és néhány pillanatig mozdulatlanul maradt azon a helyen, ahol átvillant agyán a gondolat.

Jázmin kezét érezte lábán, aki utolérte és most dühösen fujtatott mögötte.

— Mozogj!... Miért álltál meg?...

Jóska foga vacogott.

— Eszembejutott valami... Nagy baj van...
Én nem mehetek tovább...

Jázmin tajtékzott.

— Megörültél?... Pont itt jut eszedbe valami?
Eredj, mert megfojtalak...

A fiú azonban nem mozdult.

— Arra gondoltam... — vacogta forró lázban.
— Hogy... hátha nem is igaz, amit mondtál...

— Mi? Hogy ez az út a szabadságba vezet?...

— Nem... Hanem a fegyházzól... Hátha nincs is vérhas odabent? Csak ráfogtad...

Jázmin fogai megcsikordultak.

— Eredj tovább, mert itt döglesz meg velem együtt... Hülye, ostoba kölyök...

Jóska egy félmétert kúszott, ott ismét megállt.

— Mégis meg kellett volna kérdezni mást is...

— Miről?

— A vérhasról... Mert ha nem igaz, akkor bolond dolog volt megszökni... Ebből csak nagyobb baj lehet... És ha nincs vérhas, elmúlt volna a két évem...

Jázmin szeme izzott a sötétben, mint a macskáé. Komolyan elhatározta, hogy a legközelebbi alkalommal kiveri a kölyök néhány fogát, de most erőltetett szelídséggel mondta.

— Eredj vissza, hülye. Kérdezd meg. Azt hiszed, megmondják? Mondom, hogy a fegyencek se tudják... Senkinek se mondja meg a vezetőség... Csak

a kórháziak tudják, meg a szakácsok, akik a diétás kosztot főzik... No, meg én, a mosodában... Meltóztatsz továbbfáradni?... Vagy csakugyan azt várod, hogy keresztülrágjam magam rajtad?

Jóska dideregve indult tovább. Átvergődött a csatornát elzáró rácsok éles csoncjain, vonaglott a vaksötét bűzben, mint egy eltaposott féreg és egyre tisztábban érezte, hogy ez az út a bűn útja. A bűn útja, amely így vezet, fullasztó, bűzös gázok, undok szennyek között, levegőtlen, szűk csatornán a bűnök éjszakájában, előre, mindig csak előre és hogy ezen az úton éppen úgy nincs visszafordulás, mint ahogyan a csatornában sincs. Mancira gondolt, aki egyszerre csillagászati távolságokba szökött előle, akit soha többé nem érhet el, mert ez az út nem a világgosság, nem az élet, nem Mancsi felé vezet, hanem a pokolba, de ment, azzal a gépies öntudatlan mozgással, amelynek már semmi köze az akarathoz és amelyben úgy zuhan az ember, mint a lejtőn legördülő kő.

Végtelennek tűnő negyedórák után elérték a főcsatornát. Ez már sokkal szélesebb volt, magasabb, levegősebb, de éppenolyan sötét és Jázmin zihálva kapaszkodott Jóska mellé.

— Már kint vagyunk... — sziszegte foszforeszkáló szemekkel. — Ez már „civil” csatorna... Az utca alatt vagyunk...

Jóska nem felelt. A rázúduló események valósággal sodorták magukkal és csak acélosan erős, fiatal szervezetének köszönhetette, hogy el nem ájult lépten-nyomon a végsőig feszülő izgalom súlya alatt.

Tovább tapogatóztak. Egy helyen Jázmin megragadta a fiú karját.

— Várj!... Itt feljáró van valahol... Nem érzed a friss levegőt? Kanálisnyílás van a közelben... Az utca... az utcára nyílik...

Jóska megdöbbsent Jázmin izgatott dadogásától. Azt képzelte, hogy ez a sátáni erejű gonosztevő csak nevet az egészen, hogy ez mindent kibír és fütyörészve lépegett át olyan borzalmakon, amelyek előtt mások ájuldoznak.

Mondani akart valamit, de Jázmin már tovább kúszott.

— Maradj itt... — hallatszott feléje a sötétből. — Megnézem a kijáratot... Ne félj, visszajövök érted...

Hosszú, süket csend következett, amelyet csak annál elviselhetetlenebbé tett a szennyvíz halk, egyenletes csobogása. Ijesztő rémekkel telt meg Jóska körül a sötétség, elállt a szívverése és érezte, hogy forró, gyors gördüléssel futnak végig arcán a könnyek.

Végre ismét felhangzott a sötétben Jázmin közeledése.

— Gyere... — ragadta meg a karját egy energikus markolású kéz. — Megvan a kijárat...

Jóska ment, mint aki az élet felé emeli az arcát, de a pusztulásba viszik a lábai. Néhány lépés után kiszélesedett a kanális. Négyszegletes, kútszerű mélyedésben voltak, amelynek oldalás vaslétra vezetett fel a bágyadt derengés felé és Jázmin a menekülő vadállat lázas iparkodásáva kapaszkodott fel a lépcsőn.

Jóska utána. Fent, a csatornanyílást elzáró vasrostély alatt Jázmin meglapult. Várt néhány pillanatilag, majd visszafordult.

— Nagyon kell vigyázni... — súgta fojtottan. — Ha valaki meglát az utcán, végünk van...

Jóska dideregve kapaszkodott a létrába.

— Sokan járnak?...

— Nem... Ez mellékutca...

Elhallgatott, mert közelgő léptek kopogtak a jár-

dán. LélegzetviSSzafojtva lapultak a kanálisrács alatt és Jóska arra gondolt, hogy a börtönrács még mindig sokkal jobb, mint a kanálisrács... Ott nyugodtabban lélegzik az ember még akkor is, ha rab...

Eltávolodtak a léptek, nagy, súlyos csend ereszkedett a szökevényekre és Jázmin hirtelen elhatározással emelte ki a vasrostélyt. Körülsöpört, riadt, gyors pillantása a néptelen utcán és máris felhúzta magát.

— Gyorsan... — nyujtotta a kezét Jóska felé.
— Siess, jöhet valaki...

Egy mozdulat és Jóska fenn volt a friss levegőn.

Megdöbbenve pillantott körül a homálybavesző utcán. Félelmetesen nagynak és idegennnek, ellenségesen idegennnek látta a körülötte elterülő világot és az első pillantás, az első lélegzetvétel a szabad levegőn szinte semmivé zsugorították. Remegő lábakkal botorkált Jázmin után, aki elindult az egyik rosszúl világított mellékutcán oly határozottan és gyors léptekkel, mintha pontos címe volna, ahová időre, egy percnyi késedelem nélkül el kell érnie.

Roskódózó térdekkel futott Jázmin mellett és eltikkadtt torkán rekedten bukott fel a szó.

— Hová megyünk?...

Jázmin ingerülten intette le.

— Mit tudom én!... A vakvilágba! Ne adjak mindjárt egy menetrendet is a szabadság mellé?

Jóska nem felelt. Makacsul szorította össze a fogait, mintha attól tartana, hogy hangot ad a mellét marcangoló kétségbeesés. Átvillant az agyán, hogy megtorpan, sarkonfordul és elindul ellenkező irányba, addig fut a vaksötét, hideg estében, amíg össze nem esik valahol egy sáros szántóföldön, és maga is csodálkozott azon, hogy nem teszi meg. Rohant tovább Jázmin mellett, akivel most már elszakíthatatlan bilinesek fűzték össze, a közös menekü-

lés, a megosztott veszély, az üldözöttség bilincsei. Veszélyt érzett mindenütt, elől, a szabadságban, mögötte, a vérhas rémével fenyegető fegyházban, Jázmin mellett, az új bűnök felé rohanás szédült iramlásában és mert sem előre, sem hátra nem mehetett egyedül, az elkerülhetetlenben való vak beletörődéssel emelgette lábait a kihalt sötét utcán és hangtalanul rohanó szökött fegyenc mellett.

Az egyik sarkon Jázmin hirtelen megállt. Emberek jöttek szembe velük a tulsó oldalon és a két szökevény az őserdők ragadozóinak éberségével torpant meg. Jóska elrémülve eszmélt rá, hogy fegyencruhában vannak, lucskos, ázott fegyencruhában, amit bárki megismerhet rajtuk itt, a fegyház városában és önkéntelen mozdulattal fordult hátra, hogy meneküljön a szembe közelgő veszedelem elől, de Jázmin megragadta a csuklóját.

— Arról is jönnek... — sziszegte fojtottan. — Két tűz közé kerültünk... Vigyázz...

A fiú úgy érezte, hogy eláll a szívverése. A keskeny mellékutcában hangok közelítettek mögöttük is. Békés, gyanútlan beszélgetésbe merülten ballagtak a közeledők, tisztán kivehették az egyes szavakat és Jóska dideregve vacogta Jázmin fülébe.

— Most... Most mi lesz?...

Jázmin előregörnyedt vállakkal figyelt. A hangokat leste, amelyek feltartóztathatatlanul közelítettek, mintha a Végre öltött volna testet az előttük terjengő, alakatlan sötétben és gyors mozdulattal ragadta meg a mellettük levő kerítés tetejét.

— Gyere át te is...

Acélosan könnyű lendülettel vetette át magát a kerítésen. Jóska minden tagjában remegve mászott utána és amikor lehuppant a deszkakerítés belső oldalán, olyan gyengeség fogta el, hogy csaknem elájult.

Meglapultak a kerítésen belül, mint barázdában a nyúl és éppen olyan riadtan dobogó szívvel figyelték a közelgő vadászt. Lépések koppantak a kerítésen túl, tempós nyugalommal, mint a kisváros ráérő emberei járnak és egy nyugodtzengésű, zsíros hang éppen befejezte a mondatot:

— ...és hát így lett a Borisból Fejér Gáborné...

Ez a néhány hétköznapi szürke szó valósággal fejbeverte Jóskét. Szinte fizikai fájdalmat okozott neki a nyugodt, öblös hang, amely felzengett a kerítésen túl. Mintha egy távoli és idegen világ lényei baktatnának odakint, olyan messzeesőnek érezte magától ezt a hangot és mintha villámcsapás lett volna a szó, egyszerre egész borzalmasságában elője vetítette saját katasztrófáját. Ez a néhány szó varázslatos erővel elevenítette meg azt az elvesztett világot amelyből idesoródott a szökött fegyenc mellé, ebbe a halálosan izgalmas lapulásba. Munkás hétköznapiok csendes nyugalma, ünneplőruha, harangszó, leánymosoly, friss kenyér, sárga szőlőfürtök és tiszta fehérnemű tüntek fel a szemei előtt vad, tébolyító kavargásban, szinte érezte a tollas ágyak melegét, a nyári reggelek friss üdeségét, a baráti kézszorítás acélos forróságát, orrába csapott a frissen sült kenyér illata, a futó nyári záporok csattogó zengését hallotta, havas, kék téli alkonyok friss, nyugodt csendje zsongott a fülében, az egész élet minden színe, hangja, íze és illata ott kavargott előtte azalatt a néhány másodperc alatt amíg a kerítésen túl elballagtak előtte az *élők* és olyan fuldokló kétségbeesés öntötte el a mellét, hogy csaknem feljajdult. Leszorította arcát a sáros, ázott földre és hangtalan remegés rázta a testét.

Jázmin érezte, hogy remeg mellette a fiú, de azt hitte, fázik. Minden érzékét a füleibe összpontosítva

figyelt a kerítésen túlra és amikor elhaltak a távolodó léptek, durván rázta meg Jóska vállát.

— Gyerünk... tovább...

Talpraugrottak. A kerítés felé indultak, de Jázmin ismét megragadta Jóska karját.

— Várj... Maradunk...

Jóska értetlenül nézett társára.

— Már... elmentek...

Jázmin a házat nézte, amelynek kertjében lapultak. Kihaltnak látszott a ház, sötét ablakszemeli mozdulatlanul, szinte ijedten meredtek a betolakodókra, mint egy néma tiltakozás.

— Tudom... — suttogta Jázmin csendesen és egy lépést tett a ház felé. — De így, fegyencruhában nem mehetünk messzire...

Jóska mellét, új rémület öntötte el.

— Mit akarsz?...

Jázmin legyintett.

— Semmit... Ruhát szerzünk...

— Be... akarsz törni?... Lopni akarsz?

— Nem, hozzá akarok tenni. Hülye. Gyere és ne nyafogj annyit.

Jóska megvetette a lábát, mint a borjú a vágóhídon, ha megérzi a vérszagot.

— Nem... Nem megyek...

Jázmin keze felemelkedett. Útésre emelkedett, de a fiú olyan keményen, mozdulatlanul állt a lecsapásra kész ököl előtt, hogy csak egy fenyegető mozdulat lett belőle.

— Ez... mindig így lesz veled?

A fiú bólintott.

— Így. Kihozhattál a fegyházból, de én nem követek el semmit. Olyan hatalom nincs...

— Bolond vagy, de mindegy. Várj itt és figyelj.

Jóska tiltakozó mozdulatot tett.

— Ne menj... nem akarom...

Jázmin szeme felizzott, mint a parázs a szélben.

— Észhez térsz végre?... Még mindig nem érted, hogy az életünkért harcolunk?... Ruha kell, meg pénz, meg ennivaló... Így, ahogy most állunk, elfognak a legközelebbi sarkon... Akkor aztán majd megtudod, hogy milyen kíméletesen bánnak velünk. Ezt akarod?

Feleletre sem várva, elindult a ház felé. Eltűnt hajlott, settenkedő alakja a kopár gyümölcsfák között.

Jóska úgy érezte, hogy elszállt testéből az élet. Csak állt a kerítés mellett és merev, mozdulatlan szemekkel bámut a ház sötét ablakaira, de egyetlen gondolat nem volt a fejében. Ha hirtelen megkérdezik, azt sem tudja megmondani, hogy mit csinál itt és hogy került ide. Régen olvasott újsághírek jutottak az eszébe, amelyekben holmi tettenért tolvajokról olvasott, akik a rendőr kérdéseire „zavartan” feleltek. Ilyenkor adják a zavaros feleleteket a tolvajok... — gondolta fáradt, zsibbadt közönnyel és már azt sem érezte, hogy fázik átázott darócruhájában. — Nem csoda... nem csoda, ha ilyenkor zavartan felel... Vagy talán azt várja az újságrító, hogy könnyed, gúnyos meghajlással szellemeskedik, mint a detektívregények kalandorai?...

Halk roppanás hallatszott a ház mögül, amerre Jázmin eltűnt és Jóska szíve ismét a torkában vonaglott. Szinte sírt az ajtóropogás a súlyos, tapinthatóvá dagadt csendben, új rémület tartotta remegésben Jóska térdeit, már feszült minden izma, hogy ugrásra pattanjon és addig fusson, míg szét nem veti rémülettől lüktető szíve a mellét, de nem történt semmi.

A ropogás után felnyikordult egy ajtó, halk, panaszos jajongással, mint eleven tiltakozás a bűnös erőszak ellen, majd gyors, lobbanó fények gyúltak

a sötét ablakok mögött, mintha lidércek járnak a sötét szobákat és végtelennek tűnő negyedóra után megjelent a didergő fák alatt Jázmin. Nagy halom ruhát hozott, cipőket, fekete puhakalapot, egy féloldal szalonnát, kenyeret, egy csomó levelesdohányt egy régi újságot, meg egy skatulya gyufát.

— Öltözz... — dobta Jóska elé a ruhákat... — De siess, mert nemsokára hat óra... Odabent felfedezik a szökést és elárasztják a várost a kékruhások.

Jóska némán engedelmeskedett. Leszórta a csatáros fegyencruhát, durvaszövésű inget és felvette helyette a lopottat. Bő volt a ruha a testére, a kalap csaknem a füléig esett, de Jázmin kitömte a belsejét papírral és begöngyölte a szalonnát, kenyeret egy abroszfélébe, átmásztak a kerítésen.

— Na, most aztán előre... — mondta Jázmin, nagyot fujva, részegen az izgalomtól. — Most aztán előre az új élet felé...

Menetközben átadta a csomagot Jóskának. Letépett egy darabot a frissen lopott újságból és bele-morzsolt egy félmaréknyi dohányt. Megsodorta, rágyújtott a lopott gyufával és mély szippantással szívta mellre a füstöt.

— Kár, hogy nem találtam cigarettapapírt... — dörmögte a jólinduló kaland lázas örömével. — De ne legyen az ember nagyigényű... Holnap már a mienk lehet a fél világ...

Jóska szótlanul loholt mellette. Legszívesebben a bőrével együtt levetette volna a testén lötyögő ruhát, de már megtanulta, hogy itt nincs helye a vitának. Akit elkaptak a fogaskerekek, az hallgasson és vigye fekete sorsát, ameddig bírja, azután haljon meg.

13.

Barna Péter éppen a kabátját vette fel, hogy

hazamenjen a jólvégzet napi munka után, amikor „befutott” a főkapitányságra Jázmin és Jóska szökésének híre... Este nyolckor jött a telefonértesítés a fegyház igazgatóságától, rögtön szétfutott a hatalmas épület nyomozó osztályain a hír és negyedkilenckor már teljes felkészültséggel látott a rendőrség a szökevények kézrekerítéséhez. Telefonok csengtek, kartotékok, ujjlenyomat és fényképalbumok kerültek elő, távirógépek kopogták a szökevények nevét, személyleírását és a sokszorosítóban automatikus kattogással szaporodtak a szökevények fényképei.

Este kilenckor már minden kerületi őrszobán, vidéki rendőrségen, csendőrszobán és határkirendeltségen ott volt a szökevények körözése. Vagy kétszáz detektív őrizte zsebében a fényképüket és a szakcsoport szobájában együtt voltak azok a detektívek, akik a szökevények elfogatásánál jelenvoltak, vagy ismerik őket és Kovács csoportvezető a tőle megszokott energiával indította meg a munkát a szökevények kézrekerítésére.

— Legjobbnek találom, ha kimennek az urak és átfésülik a kültelkeket... Délután öt óra tájban szöktek meg, nem tartom kizártnak, hogy azóta már megérkeztek... Nyilvánvaló, hogy ha Pesten vannak, csak a barátaikat keresik fel. Valaki máris tudja, hol bujkálnak, csak azt kell megtalálni.

A detektívek helyeslően bólogattak.

— Jázminnal még csak megvolnánk valahogy, mert tudjuk a kedvenc tartózkodási helyeit, majd csak hálóba kerül, ha alaposan átrazziázzuk az angyalföldi kocsmákat... — vélte Jegenyés felügyelő. — De mi van azzal a kölyökkel? Megbolondult az a szerencsétlen, hogy éppen egy ilyen tizenhárompróbás betörővel szökkik meg?

Barna Péter tiltakozóan emelte fel a kezét.

— A fejemet teszem rá, hogy a gyerek nem akart megszökni. Véletlenül kerülhetett Jázmin mellé és az egyszerűen magával vitte.

Kovács bólintott.

— Én is ezt tartom valószínűnek. De most nem az a fontos, hogy a gyerek hogyan ment Jázminnal, hanem az, hogy megszöktek és el kell fognunk őket, még hozzá minél hamarabb... Legjobb lesz, ha rögtön indulunk.

Barna tagadóan ingatta a fejét.

— Alig hiszem, hogy egyszerű szűrőrazziával eredményrejutnánk, csoportvezető úr...

Kovács homlokán ráncok jelentek meg. Ő maga sem nagyon bízott a razziában, de valamit csak kellett tenni és jobb nem állt rendelkezésére. Kissé élesen kérdezte.

— Tud valami jobbat?

— Lehet, hogy igen. Például, nagyon sokat jelentene, ha Jázmin helyett a fiút tudnánk elcsípni. Együtt szöktek, a fiú tudja, hol bujkál, milyen ruhában van, van-e fegyvere, pénze, kikkel van összeköttetésben és ezer más ilyen apróságot.

Kovács türelmetlen mozdulatot tett.

— Ez szép is volna, ha elváltak volna és a fiú külön úton járna. De ne felejtse el, hogy Jázmin egyike a legravaszabb betörőknek... Ráadásul gyilkos is, tizenötévi fegyház van a háta mögött, hát vigyázni fog, hogy ne szórja el útközben a fiút.

Barna bólintott.

— Így van. Éppen ezért könnyebb a gyerek nyomán elfogni a nagy vadat, mint fordítva. Éppen azért arra kérem, hogy engem ne küldjön ki csoportvezető úr a razziával. Engedjen az én utaimon. Ismerem ezt a Bárány Jóskát és az az érzésem, hogy tudok valamit csinálni ebben az ügyben.

Kovács megvonta a vállát.

— Jó, menjen. Smireljen a fiú szerelme körül. Hátha nem tud uralkodni a szíven és mégis fölkeresi a leányt.

Barna felügyelő fejébe nyomta a kalapját.

— Bár úgy volna. Nem fogná el, vezető úr... Nem volna szívem hozzá. Szépen a nyomában maradnék és megvárnám, míg elvezet Jázminhoz... Akkor aztán egyszerre csapnék le mindkettőre...

Kovács hitetlenül legyintett.

— Nincs magának olyan szerencséje, Barna. De csak menjen, ha gondolja, hogy érzi a nyomot. Jó munkát.

Barna eltűnt az ajtón túl és a detektívserég is felkerekedett, hogy elfoglalják helyeiket az udvaron dohogó autókolosszusokon.

Este negyedtízkor egymásután száguldottak ki a rendőrség kapuján a riadóautók, hogy a város minden irányába elszéledve, megkezdjék a nagy hajszát az elszabadult emberragadozókra...

14.

Már derengett a hajnal a keleti égbolton, amikor Jázmin és Jóska érkezett a Római partra. Tehervonaton, parasztkocsin, gyalog tették meg az utat a fegyháztól a Dunáig és már ájultoztak a kimerültségtől, amikor felbukkant előttük az elhagyott csónakház.

— Ide bemegyünk... — mondta Jázmin és kémelve tekintett körül a kihalt, néptelen vízparton. — Talán itt nem keresnek bennünket...

Jóska a város felé nézett. Valamikor járt már itt, ezen a tájon, tudta, hogy arra, az összekötő hídon túl a város házrengetege nyúlik el a füstködös ég alatt, a város, amelynek egyik házában Mancsi ül egy kirakat üveglapja mögött, rágondol, miközben

szemkápráztató gyorsasággal szedi a szemet az ördögös tű és sejtelve sincs arról, hogy ő már soha többé nem várhatja este a sarkon, mint régen, amikor még boldog, szabad éhező volt.

Arra eszmélt, hogy Jázmin megfogta a karját. Mindig megfogta, ha megálltak valahol egy percre, hogy kifújják magukat a nagy rohanásban és utána újra elindultak, hogy folytassák a nagy versenyfutást. Mintha a világ minden börtönőre egyesült volna Jázminban, olyan éber figyelemmel örködött foglya felett és egyetlen lépést sem tágitott mellőle.

— Ideje volna, ha kissé magadhoz térnél nagy ábrándozásaidból! — szólt Jázmin ingerülten. — Nem képezed talán, hogy egész életedben kézenfogva vezetlek, mint a tündérmesék angyala a kisgyereket?

Körülkémlelte a csónakházat és brutális céltudatossággal közelített az ajtajához. Jóska látta a homályon át, hogy súlyos kavicsokat szed fel a vízparton, néhány erőteljes ütés visszhangzik a hordószerűen kongó deszkafalakon és felnyílik az ajtó.

— Fáradj beméltóztatni... — viccelt Jázmin gúnyos meghajlással, de látszott rajta, hogy ő is közel van az ájuláshoz. — A kastély előállott...

Bent, az ázott deszkaszagú homályban Jázmin gyufát gyújtott. Két kemény derékalj, petróleumfőző, evezők, egy elárvult nyugszék, üres üvegek, egy nagy halom újságpapír villantak meg a láng sárga lobogásában, hátrább, a csónakház sötét mélyében felködlött néhány csónak karcsú teste, a falakba vert szegeken elnyűtt fürdőruhák függtek és Jázmin vidáman csettintett az ujjával, amint a körmére égett a gyufa.

— Pompás... Egyenesen fejedelmi búvóhely. Itt alaposan kialusszuk magunkat, öcskös...

Jóska leroskadtt az egyik heverőre, Jázmin a másikra. Elnyúltak, hogy beleropogott a csontjuk,

betakarózták a szakadozott fürdőköpenyekkel és a csónakház sötét mélyére ráborult a csend.

Már csaknem elborította az álom jótékony öntudatlansága, amikor megszólalt Jázmin.

— Csak azt akarom mondani, hogy ha nagyon szerelmes vagy és nem bírod tovább a távollétet, csak keresd fel nyugodtan Mancit... A detektíveknek azonban ne szólj semmit arról, hogy én hol vagyok, mert egy csontod sem marad épen, ha találkozok veled a fegyházban... Jó éjszakát...

15.

Ditta egész nap odahaza volt. Doktor Nagy távozása után tűrhetetlen fejfájás rohanta meg. Porokat vett be, hanyatfeküdt a selyemhuzatú heverőn, sarokbakерgette Mackót, a kutyáját, ideges volt és ingerült, amilyen csak az önmagával és a világgal meghasonlott telefonművésznő lehet a legelviselhetlenebb óráiban.

Délután felöltözött. Már útrakészen állt, amikor meggondolta és visszafordult. Kitárta a szekrényeit, egymásután dobálta ki a ruháit, cipőit, rémülten libegtek a csipkés fehérnemű-csodák, retikülöket csapkodott a falhoz, majd felnyitotta a házi-bárt, likőrös és konyakosüvegeket szedett elő és egymásután végigkóstolta kedvenc italait.

Ettől valamennyire megnyugodott. Ismét öltözéshez látott, egyik ruhát a másik után vette fel, kalapok, cipők, kesztyűk cserélődtek a testén, mintha az öltözködés mékonyába akarná fojtani fellázadó gondolatait. Minden ruhájában ellibeggett a tükör előtt, mint valamikor, mannekin korában és görcsös rajongással suttogta tükröképe felé egy-egy ruhaköltemény megpillantásakor.

— Gyönyörű... Apart... És az enyém... az

enyém... Mind az enyém és még sokkal több is lesz.

Ebbe a játékba is belefáradt és lefeküdt a heverőre.

Elaludt. Zavaros, nyomasztó álmai voltak, amelyet élesen vágott ketté a csengőberregés.

Riadtan nézett az órára. Nyolcat mutatott, csaknem két teljes órát aludt. Künn még mindig berreget a csengő és kidörgölve szeméből az álmot a legbájosabb mosolyával sietett ajtót nyitni.

Jázmin jelent meg a felnyílt ajtó négyszögében, Jázmin, a szökött fegyenc. Túrhetően festett az iparostól lopott ünneplőruhában, kezében tartotta a kalapját, csak az arcát elborító háromnapos szakáll tette nyugtalanítóvá a megjelenését és amint a leány megpillantotta, valami furcsa ijedtség áramlott végig az idegein.

— Ne ijedj meg, Ditta... — emelte fel a kezét a fegyenc csillapítóan és mosolygott, azzal a nyugtalanító vicsorgással, amely éppen ellenkező hatást váltott ki. — Csak egy-két szót szeretnék váltani veled...

A leány tétova mozdulattal invitálta beljebb vendégét.

— Tessék... Gyere be.

Jázmin remegő orrcimpákkal szimatolt az illatszerektől terhes levegőbe. Mint a párduc, olyan rugalmas léptekkel ment be a szobába és letette a kalapját az egyik székre.

— Nálad mindig kellemes... — mondta a szökevény és körülvillant a szeme a puha fészken. A mosodára gondolt, meg a magánzárka fehér csendjére és hideg fény izzott fel a szemében. A leány finomvonalú nyakára siklott a tekintete és megült ott, mint egy tüzes pók.

Ditta elfogódottan szedte elő a likőrkészletet. Néhány hónappal előbb ismerkedtek meg, amikor

Jázminnak még nem volt tizenötévi fegyház a nyaká közt, mint egy láthatatlan iga. Az öreg orgazda is élt még akkor és Dittának sejtelve sem volt arról, hogy jószabású ruhákban megjelenő, különös lovagja tulajdonképpen mivel is foglalkozik. Gyors, rohadó kis kaland szövődött közöttük, találkoztak néhány-szor, Jázmin csak az előre megállapított időben kereshette fel a leányt, amikor nem kellett attól tartani, hogy a gyáros is felbukkanhat a láthatáron és már úgylátszott, hogy belátható időn belül nem szakad meg a viszony, amikor a férfi váratlanul elmaradt. Ditta nem örült elmaradásának, de nem is búsult miatta. Nem Jázmin volt az első szívügye, nem is az utolsó és könnyen beletörődött elmaradásába.

Annál inkább meglepte most a férfi váratlan felbukkanása, különösen zilált külseje, a szemében bujkáló rejtett láng és kissé nyugtalanul kínálta a likőrt.

— Igyál, Pista.

Jázmin ivott. Merev, hidegizzási pillantását egy másodpercre sem vette le a leányról és minden erejével azon volt, hogy ne sajnálja meg új áldozatát. A szekrényre siklott a szeme, a szekrényre, amelyben ott pihentek Ditta ékszerei. Jázmin nagyon jól tudta, hogy nem vagyontérő ékszerek, de az a néhányezer pengő is sokat jelentett neki és titokban tárgyilagos hidegvérrel számítgatta, hogy vajjon mennyi készpénzt tarthat itthon a leány?

Rekedten kongott a szava.

— Köszönöm... Egészségedre...

Csaknem torkán akadt az ital, amint felfogta, hogy mit mondott. Elnézett a leány mögé, valahová a selyemmintás falra és azon volt, hogy ne lehessen leolvasni az arcáról a gondolatait. Egész úton erre a pillanatra várt, amikor majd szemben áll ez-

zel a törékenyalakú, lángolószemű leánnyal és rá-
tapasztja ujjait a nyakára, hogy megszerezze a szek-
rényben hallgató ékszereket.

Ditta is letette a poharat. Cigarettdobozt tar-
tott a férfi elé, tüzet adott és akkor szólalt meg
ismét, amikor már kéken gomolygott a füst a sárga
villanyfényben.

— Mesélj, Pista. Mi történt veled? Furesán nézel
ki. Letörtél talán? Segíthetek valamiben?

A szökevény tagadóan rázta a fejét.

— Szó sincs róla. Múló kellemetlenség az egész.
Egy-két hét múlva ismét rendben vagyok. El kel-
lett utaznom egy bizonyos ügyben, ennyi az egész.
Már nincs baj.

— Megviseltnék látszol... — mondta a leány
és felgyúlt szemében a régi fény. — Nem sikerült az
utad? Beteg voltál? Miért nem mondd el, mi ba-
jod?

Jázmin rekedten nevetett. —

— Semmi bajom sincs... Le vagyok égve egy
kicsit, de ez nálam már máskor is előfordult...

A leány szeme elkeskenyült.

— Miből élsz te tulajdonképpen?

— Ne kíváncsiskodj. Mindenfélével foglalkozom,
ami jön. Sajnos, annyi jövedelmem nincs, hogy nő-
sülésre gondolhassak...

Ditta elkomolyodott.

— Nősülésre gondolsz? Szerelmes vagy?

Jázmin a cella vaságyára gondolt. Átforrósodott
a hangja, amint közelebbhajolt a leányhoz.

— Nem tudtad?... Úgy rémlik, mintha már em-
lítetttem volna. Elfelejtetted talán?

A leány homlokán felhő suhant át.

— Rám értetted?

— Ki másra érthettem volna?

Ditta elnyomta a cigarettája parazsát a hamú-tartóban.

— Ne tréfálj ezzel a kérdéssel, Pista... — mondta panaszos szomorúsággal. — Ez nem arra való...

A fegyenc hangja rekedt volt. Mereven nézte a leány nyakát, ahol egy vékony, halványkék ér tűnt el a fülcimpa felé és hirtelen ijesztően elváltozott az arca.

— Én... nem tréfálok... Nagyon is komolyan beszélek... El sem hiszed, hogy milyen komolyan. A leány sóhajtott.

— Na, ebből a marhaságból elég volt... — mondta hirtelen feltámadó cinizmussal. — Engem nem lehet feleségül venni... Beszéljünk másról. Most már végleg itt maradsz?

Jázmin a levegőbe meredt.

— Végleg?... — ismételte messzenéző szemmel. — Igen... Lehet, hogy, végleg itt maradok...

A leány meglepődve pillantott rá.

— Furcsa vagy ma. Nyugtalanító. Szinte félek tőled.

A fegyenc nevetett.

— Miért félsz? Tudod, hogy nem bántalak... Én senkit sem bántok... Én vagyok a legjobb ember a földön. Olyan vagyok, mint a jótékony, csendes álom... Amely befed és mindent elfelejtesz tőle. Soha semmi sem fáj többé...

Ditta elrémülve nézett a férfi viaszsápadt arcába. Vastag verejtékeseppek gyöngyöztek Jázmin homlokán, megkövült az arca, mint akkor, amikor az orgazda nyakára tette az ujjait és felgyúlt szemében a téboly sárga lángja. Egy lépést tett a leány felé, már mozdult a karja, hogy halálos szorításra emelje az acélkapcsokként görbülő ujjakat, a leánynak torkában remegett a rémület sikolya, amikor hirte-

len felsikoltott a halál leheletétől elesendesült szobában a csengő.

Mindketten összerezzenetek. Kihúnyt a férfi szeméből a ragadozó sárga lángja, hogy a hajtásbakerült vadmacska riadt harc készsége terüljön el a képén.

— Ki az?... — mozgott a szája hangtalanul és könnyörögve nézett a leányra. — Küldd el... Akárki, küldd el...

Ditta torkáról sóhaj szakadt fel.

— Ez csak a doktor lehet... Vidd a kalapod gyorsan és tűnj el a fürdőszobában... Elküldöm... Vigyázz, csendben maradj...

Jázmín verejtékben úszva ért el a fürdőszobába. Megállt az ajtón belül, a szappanszagú sötétségben és lélegzetviassafojtva várt.

Odakint felhangzott egy zsíros férfihang.

— Bocsáss meg drágám, hogy zavarlak, de az volt az érzésem, hogy nem zárhatjuk be ezt a napot haraggal... Én nem haragszom, téged is arra kérlek, ne gyerekeskedj... Máskor nem fogsz táncolni idegen urakkal a Dunaparton és nem fogunk többé veszekedni... Vagy talán haragszol? Komo-lyan haragszol?

— Nem haragszom... — hangzott Ditta fáradt, szenvedő hangja. — Csak... rettenetesen rossz napom volt... Túrheteretlenül fáj a fejem.

— Talán végy be valamit...

— Már mindent bevettem, ami csak elképzelhető... Elrontottam vele a gyomromat, ez volt minden, amit elértem vele... Nem, legjobb lesz, ha ki-alszom a fejfájást...

Ismét az ismeretlen férfi szava hallatszott.

— Ma tehát már el sem mégysz itthonról?

— Nem...

— Helyes... Sajnos, most nincs időm, hogy

ápolgatnám az én kis beteg bogaramat, de holnap... hopp, most jut eszembe, hogy sajnos, holnap este sem lesz időm... A vidéki anyagbeszerzők bevásárlópénzét kell szétküldenem... Senkire sem bízhatom, mert ez afféle üzleti titok, drágám...

Ditta minden érdeklődés nélkül kérdezte.

— Holnapután sem lesz időm?

A férfi hangjában öröm csendült.

— Megvan a megoldás... Holnapután sem érnék rá, de a holnapi estém egy része szabad lesz... Végzek a negyvenezer pengő borítékolásával féltíz, tíz óra körül, azután szabad leszek... Hívjál fel telefonon, vagy gyere oda... Jó...?

Jázmin azt hitte a füle cseng. Negyvenezer pengőt fog borítékolni ez az ismeretlen holnap este valahol!...

Ditta, affektálva húzta a szót.

— Ne-e-em hiszem, hogy odamenjek... Megláthat valaki és csak kellemetlenséged lesz. Tudod, milyen féltékeny a feleséged...

— Attól nem kell tartanod. Egyedül leszek a gyárirodában. Csak az éjjeliőr lesz ott, de az lent mászkál a raktárak körül. Elmennénk valami intim kis helyre vacsorázni...

— Nem, nem hiszem, hogy kimegyek... — mondta a leány. — De felhívni felhívlak. Mindenképpen... Mennyi is a számod?

Jázmin szíve a torkában lüktetett. Minden érzékét a fülébe összpontosította, szinte beleolvadt az ajtóba.

— Írd fel, drágám; tizenhárom, hatvankilenc, nyolc...

Jázmin előtt tüzes számok jelentek meg a fürdőszoba sötétjében. Forró izgalom kalapált a halántékában és hangtalanul forgó nyelvvel ismételtette az előtte lángoló számokat.

— Tizenhárom, hatvankilenc, nyolc...

Még néhány semmitmondó szót váltottak azok odakint, aztán az ismeretlen elment.

Jázmin, az izgalomtól vörösen lépett ki a fürdőszobából.

— Ügylátszik, nem hozok szerencsét neked...

Ditta idegeiben még mindig benne remegett az iménti rémület. Maga sem volt tisztában azzal, hogy csak képzelődött-e, amikor Jázmin szemében meglátta a szörnyű fényt és a gyáros látogatásának egész ideje alatt azon törte a fejét, hogyan szabadulhatna meg veszedelmes vendégétől, de lehetetlennek látszott a gyáros jelenlétében elővezetni. Amúgyis olyan bolond féltékeny, nem, ez teljes lehetetlenség.

Félve nézett Jázmin hidegen fölényes, nyugodt szemébe.

— Bocsáss meg, nem tudhattam, hogy jön... — mondta Ditta és némi megnyugvással látta, hogy a férfi már nem olyan féltelmű mint az imént volt. Vagy csak képzelődött?

Jázmin már teljesen ura volt az idegeinek.

— Nem tesz semmit... Én kérek bocsánatot, hogy kellemetlen helyzetbe hoztalak Már megyek is, ha nem haragszol... Nem akarom, hogy megismétlődjön az előbbi jelenet... Valahogyan nem szeretek fürdőszobákba bujkálni a szerelmeim lakásán... Azért úgy-e, nem haragszol? Jó éjt drágám...

Meghajolt, könnyedén, gúnyosan és fölényesen és mialatt a leány egy szóval is kifejezést adhatott volna meglepetésének, eltűnt az előszobaajtó mögött.

Ditta értetlenül nézett a becsukódott ajtóra.

Legvadabb álmában sem jutott volna eszébe, hogy egyetlen hajsza választotta el a haláltól és csak annak köszönheti megmenekülését, hogy a gyil-

kos az utolsó pillanatban kiadósabb zsákmányt szimatolt meg...

16.

Barna Péter nem töltötte az idejét felesleges figyelgetéssel. Egyenesen Mancinhoz sietett.

Manci már lefekvéshez készült, amikor a detektív bekopogtatott az ajtaján. El nem tudta képzelni: ki keresheti este tíz óra felé és kíváncsian nyitott ajtót.

Amint megismerte a detektívet, minden vére a szívére futott. Elnyílt a szeme és szoborrá dermedve nézett a detektív arcába.

Barna Péter első pillantásra tudta, hogy Jóska még nem jelentkezett a leánynál. Sajnálta, hogy ki kell zökkentenie a leányt nagynehezen visszatérő nyugalmaiból, de már dolgozott benne a nagy nyomozások mótora, amely nem engedi, hogy egyetlen pillanatot is elvesztesse és rögtön a tárgyra tért.

— Jóestét, kisasszony — köszönt és letette a kalapját egy székre. — Ne csodálkozzon, hogy itt lát, de megvan rá az okom, hogy itt legyek. Hallgatott ma este rádiót?

Manci tagadóan rázta a fejét.

— Nem... Mi történt már megint, az Istenért? Csak nem Jóskával van baj?...

A detektív sajnálkozó mozdulatot tett.

— De igen. Vele van baj. Megszökött a fegyházból...

Manci felsikoltott és arca elé kapta a kezét. Egy félpercre úgy állt ott, eltakart arccal, mintha nem tudna szembenézni a valósággal és amikor ismét a detektív szemébe nézett, könnyek folytak végig az arcán.

— Borzasztó... — sírta hangtalanul és leros-

kadt egy székre. — Most már örökre vége mindennek...

A detektív szava energikusan pattogott.

— Semminek sincs vége! Sőt, talán az Isten ujja ez... Jóska ugyanis nem egyedül szökött meg...

A leány riadt, kerekre tárgult szeme néma kérdéssel tapadt a detektív arcába.

Barna még soha ilyen terhesnek nem érezte a mesterségét, mint most. Szavakat keresett, lágy enyhén símogató szavakat, amelyekkel megvigasztalhatná ezt a szerencsétlen leányt. Szavakat, amelyek hallatára nem fagy meg benne a lélek, de hiába iparkodott ezen. A „rablógyilkos”, „szökött fegyenc”, „körözés” és ehhez hasonló fogalmakra nincsenek enyhébb, szinoním kifejezések és amint szóranyílt a szája, úgy érezte, hogy minden szavával végigver Mancsi didergő szívén, de nem tehetett mást.

A társaira gondolt, akik ezekben a percekben már elárasztották a külvárosokat, hogy a kötelesség-teljesítés magátólértetődő bátorságával vegyék fel a harcot a szökevények ellen és csendesen mondta.

— Nyugalom, kisasszony... Semmit sem használ Jóskának, ha maga most ájuldozni kezd. Vegye úgy, hogy veszedelmes betegségbe esett a fiú és csak a maga önfeláldozó ápolása mentheti meg. Ha lázas betegen fekszik, eszméletlenül, akkor sem állna ágya mellett siránkozva, jétlenül. Itt most tenni kell, még hozzá józanul, becsületesen és teljes lélekkel. Ha maga Jóska mellett marad most, akkor még mindent meg lehet menteni... Szedje össze magát, ez most nem a tétlen sírások ideje. Cselekedni kell, mert komoly veszélyben van a fiú. Akar segíteni? Nem nekem, mert én így is elvégzem a dolgom, maga nélkül is. Jóskán segít, ha a rendőrség mellé áll...

Manci hallatlan önuralommal nyelte le a könyveit. Valami furcsa, szinte ijesztő nyugalom ömlött el viaszsápadt arcán.

— Kérem... mondja meg, mit tegyek?...

— Nem is hiszi, milyen egyszerű a dolog. Csak arra kell gondolnia állandóan, hogy Jóska vérmérgezést kapott. Érti? Vérmérgezést kapott és akármit mond is a beteg, aki természeténél fogva fél a műtőkéstől, a menekülés csak a kórházban várja, illetve a rendőrségen. Csak mi állíthatjuk meg a fertőzés terjedését és minél hamarabb kerül vissza hozzánk, annál jobb neki is, magának is. Minden múltó óra közelebb viszi a menthetetlenséghez...

Manci szemében rettegés ült.

— Nem értem... Úgy beszél, mintha Jóska itt volna a szekrényemben... Azt hiszi, hogy láttam?

A detektív a fejét rázta.

— Nem hiszem. Tudom, hogy még nem látta. De azt is tudom, hogy nem azért szökött meg, hogy ne lássa magát. Ígérje meg, hogy amint jelentkezik, rögtön érintkezést keres velem...

— Úgy gondolja, hogy hívjam magát... és ő ne sejtсен ebből semmit? Így gondolja?

A detektív megvonta a vállát.

— Nincs más megoldás. Az a gyerek most már teljesen belevadult a rémületbe. Rálépett a pusztulás útjára és csak a csoda mentheti meg. Vagy a szerelem...

A leány tehetetlen mozdulattal felelt.

— Sainos, ezt nem tudom megígérni...

— Miért nem?

— Mert örökre meggyűlölné... Szinte látom, hogyan nézne rám akkor... amikor egyszerre rátrönnének az urak... Tudná, hogy én árultam el és hiába mondanám neki, hogy a saját érdekében tettem...

Barna bosszúsan legyintett.

— Erre nem lehet tekintettel... A fertőzés lázában haragudhat a beteg, de amikor meggyógyult, hálás lesz. Értse meg, egy rablógyilkossal szökött meg... Rovotímúltú, minden hájjal megkent, tizenhárompróbás betörővel és együtt van azzal az eleven mótellyel... Elképzelheti, hova fejlődhet, ha együtt marad azzal az emberfenevaddal?... A hideg futkos a hátamon, ha meggondolom, hogy ezekben a percekben, amíg én itt magával beszélek, azok valahol talán újabb gyilkosságot követnek el...

Manci ajkán halk sikoly tört fel.

— Nem!... Ez nem lehet igaz...

A detektív csendesen mondta.

— A rendőri szolgálat nem ismer tréfát... Ma délután, négy óra tájban szöktek meg és azóta nyilvánvalóan megérkeztek Pestre... Itt lapulnak valahol, éhesen,ázottan, fegyencruhában és régen tudjuk, hogy a bűnöző mindig veszedelmes, de százszorosan veszedelmes akkor, amikor fegyencruhában van, mögötte az üldözők és éhes... Erősítse meg a szívét és nézzon szembe a tényekkel. Elismérem, nem leányálom ez a helyzet, de hát a nagy boldogságokhoz néha nagy szenvedéseken keresztül vezet az út. Ha igazán szereti Jóskát, most mellénk kell állnia... Lehet, hogy holnap már késő. Addig mentse meg őt, amíg le nem zuhant a nagy szakadékba... Most még csak a szélén van, egy kiálló gyökérbe kapaszkodik, úgy lebeg élet és halál között. Maga az egyetlen, aki megmentheti. Meg kell értetnie vele, hogy a magához vezető út csak a bűnhődésen keresztül vezet és akkor nem fog félni...

A leány vértelen száján alig hallhatóan rebbent a szó.

— Ezt... eddig is tudta... Megmagyaráztam neki a látogatásaim alkalmával... És belenyugo-

dott. Még nevetett is, amikor legutóbb elbúcsúztunk. Nem hangosan, vidáman, tele torokkal, de mosolygott és ebben a mosolyban ott ragyogott a jövőbe vetett hite... Nem, nem tudom megérteni, nem tudom felfogni, hogyan tehetett ilyet?...

A detektív megvonta a vállát.

— Ezt majd csak akkor tudjuk meg, ha ismét biztonságban lesz.

Manci szeme megrebbent.

— A... rács mögött?...

A detektív komolyan bólintott.

— Ott. Mert a „veszedelmes ember” elsősorban önmagára veszedelmes. Önmaga számára jelenti a legnagyobb veszélyt és ezért kell ártalmatlanná tenni őket, hogy ne árthassanak önmaguknak. Persze, ez csak az ilyen Jóska-féle fiatal szökevényekre vonatkozik. A Jázmin-félékre már nem. Azok önmagukat már végképpen elintézték, azok már csak a közre veszélyesek... Szedje össze magát, kislány és gyűjtsön erőt, hogy végigküzdje ezt a harcot. Számíthatok magára? Értesít?

A leány arcán hősies önuralom és elhatározottság tökröződött.

— Számíthat, Barna úr. Csak jöjjön Jóska.

A detektív a kalapjéért nyúlt.

— Jönni fog. Nem azért szökött meg, hogy ne lássa magát. Ha szereti, hamarosan jelentkezni fog.

Letett egy névjegyet az asztalra.

— Ezen a számon hívjon. Ha nem volnék bent, csak mondja, hogy a Jázmin-ügyben akar beszélni valakivel és máris jönnek a kollégáim. Jó éjszakát, kisasszony. És ne felejtse el, hogy a boldogságért harcol. Még Jóska ellen is.

Manci becsukta az ajtót a detektív mögött. Amint egyedül maradt, egyszerre elvesztette bátor-

ságát és kitörő zokosággal vetette végig magát az ágyán.

17.

Jázmin úgy gunnyasztott a villamos egyik sarkában, mint egy éhes pók a hálójában. Behúzódott felhajtott kabátgallérja mögé, mélyen a szemébe húzta a kalapját, hogy csak egy keskeny csík látszott a szeme táján az arcából, mintha álarcot viselne és mogorván mélyedt el sötét gondolataiban.

Tartott attól, hogy a helyiérdekűt fokozottabb mértékben ellenőrzik a detektívek, mint a villamost, azokon a vonalakon várják érkezését és amint kinézett a villamos ablakán az esti lámpafényben feketén csillogó, esőben ázó utcára, elszorult a torka.

Megismerte a rendőrség riadóautóját, amint éppen elszáguldott a villamos mellett!

Olyan izgalom fogta el, hogy beleremegett minden porcikája.

A rendőrségi autó eltűnt a vízesatakos utcán, a Római fürdő, illetve Óbuda irányában és Jázmin hirtelen ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy visszaforduljon. Átvillant az agyán, hogy a csónakház felé száguld a rendőri kocs, a csónakház felé, amelyben otthagyt a Jóskát, azzal a szigorú parancsal, hogy semmiképpen se merje elhagyni búvóhelyét és önkéntelenül is felvetődött benne a gondolat, hogy Jóska aligha tartotta meg utasítását. Nagyon valószínűnek látta, hogy a szerelmes szívű kamasz nem tudott uralkodni magán és bement a városba, hogy felkeresse a leányt. Akkor pedig biztos, hogy elfogták, ha pedig elfogták, hamar megmondta, hol rejtőzködtek és most azért vágtat a rendőrség kocsija, hogy átkutassák a csónakházat, esetleg lesbeálljanak, az ő visszatérését várva!...

Megfájdultak az arcsontjai, úgy összeszorította a fogát. Keskenyrehúzott szemében sárga izzással lángolt fel a téboly dühe és lázasan kergették egymást agyában a gondolatok.

— Holnap estig meg kell lapulnom valahol... Tizenhárom-hatvankilenc-nyolc a szám... a negyvenezer pengő száma... holnap este kilenckor... Addig meg kell lapulni valahol...

Kínézett a koesi ablakán. Este tíz óra volt. Nép-telen, esős, rosszulvilágított utcákon robogott a villamos, aludtak a csendes, óbudai házak és Jázmint hirtelen furcsa, szinte betegesen kínzó vágy fogta el, hogy ott aludjon valamelyik ártatlan közönnyel hallgató ablak mögött, csíkos dunyha jóleső melegében, ágya mellett a korán csörgő ébresztőórával, fáradtan a napi robottól, új erőt gyűjtve a holnapi munkára, de nyugodt, mély, egyenletes szuszogással aludni az igazak álmát, ahogyan csak az ilyen föld-szintes munkásházakban alszanak az emberek és úgy megrohanta a reménytelenség érzése, hogy csaknem felordított.

— Az igazak álma... — lebbent át a tudatán a sóvárgás, mint valami jószagú, tavaszi szél és lebiggyedt keserűvonalú szája. — Ezek mögött a kis ablakok mögött alusszák az igazak álmát... Akiknek sejtelmük sincs arról, hogy ez a veszettül csörömpölő villamos a nagy Rémet viszi, aki már sohasem húnynak békés álmra bűnös szemét. Ezekben a kis szobakonyhákban is elhangzott az utóbbi órákban a körözés... Személyleírása ez és ez, szökevénykor szürke darócruhát, fegyencsapkát és bakancsot viselt... Talán gondolnak most a szökevényre, a tiszta, meleg ágyban. Nagy késsel képzelik el a kezében, gyilkos tűz lobog a szemén és sejtelmük sincs arról, hogy a rém most legszívesebben semmivé

válna ebben a csörömpölve rohanó villamosban... Mert se előre, se hátra nem visz az út...

Emelygős izgalom szorongatta a gyomrát. Most eszmélt arra, hogy már három megállót vitte a villamos, amióta meglátta az ablakon túl a száguldó rendőrautót és ő még mindig úgy ül itt, mintha semmi sem történt volna. az ő célja nyugodt, biztos és megingathatatlan lenne, amihez semmi köze a rendőrség kocsijának.

Mozdulatot tett, hogy felugorjon, de rögtön le is fékezte a mozdulatot. Eszébevillant, hogy ha leszáll a villamosról, éppenúgy elébetoppanhat a biliuces ember, mintha rajta marad és ha visszafordul, a fénytengerben úszó város felé, minden lépés mögött ott lappang a fenyegető bukás, mintha továbbbmegy a csónakház felé.

Fojtogató düh szorította a torkát. Elviselhetetlen kínnal gyötörte a bizonytalanság. Ez már nem is bizonytalanság volt, hanem halálos, elkerülhetetlen bizonyosság, amely minden előbukkanó perc, minden utcaszeglet, közelgő léptek és elébevillanó arc mögött ott leselkedett: elfogják!... Akármit tesz, akárhova menekül, a végét nem kerülheti el, nincs olyan erő, ravaszság, amely ebből a hajtóvadászból ki tudjon törni a hajtók láncán keresztül! Csak azt nem tudta; hol, melyik pillanatban csap le rá a végzete és ez a rettegés csaknem megörjítette.

— Macska-egér játék ez... — vacogta jegesedő hátgerinccel. — Macska-egér játék és én vagyok az egér...

Mintha valami roppant vízió elevenedne meg felette, szinte érezte maga felett a végzet fekete macskáját. Láttá meggörbült acélkarmain a vére porisságát és rettegve lapult, hogy ne lássa meg a szörnyű rém ebben a közönyösen dőcögő villamos-

ban, ne vágja belé újra a karmait. Aldozatnak, szegény, szánsalomraméltó áldozatnak látta magát, akit valami gonosz és lelektlen erő a nagy macska játékszeréül dobott. Csak a saját gyötrelmeit látta, amelyekben kölyökkora óta vergődik, hogy egyre nagyobb kátyúba jusson és úgy megsajnálta magát, hogy csaknem könnyek potyogtak a szeméből.

— Jól nézel ki, Jázmin... — suttogta hangtalanul. — Hát idejutottál... Elevenen rohadtál el... Élő hulla vagy, aki két lábon jár, de semmi közöd az élőkhez... Mindenki ellened van, mindenki, még a fegyenc társaid is... Egyedül állsz szemben az egész világgal... még magad is utálod magadat...

— Végállomás!... szólt közbe a kalauz és Jázmin riadtan pillantott a hang irányába. Mintha a saját gondolataira jött volna végszóul a kalauz szava, úgy megdöbbenett a szimbólikus értelmű szó és egy másodpercig azon rémüldözött, hogy a kalauz a gondolataiba látott és neki szól a „Végállomás”...

A kalauz azonban ügyet sem vetett rá. A karnokokat szedte elő a felső rekeszből, rejtelmes számokat írt rá a tintaceruzájával és Jázmin kihűlő szívvel lépett le a villamosról.

Gyalog folytatta útját a Római-Part felé. Zsebredugta ökleit, leszegte a fejét, mint a támodó bika és hosszú, kiadós léptekkel indult a szakadó esőben az előtte feketéllő sötétségnek.

Óvatosan közelítette meg a csónakházat, mint a vad a vackát, ha portyáról tér vissza. Már messziről megállapította, hogy autónyomok nem közelítenek a csónakházhoz, tehát a rendőri autó aligha jött ide. Meglapult egy sűrű bokor mögött, jó ideig figyelte a csónakház halvány körvonalait a sötétben, majd apró köveket szedett, azokkal dobálta a deszkatekőt és amikor Jóska előjött a szabályos idő-

időközökben ismétlődő koppanásokra, csak akkor mert előbujni rejtekéből.

— Én vagyok... — mondta rekedt, kemény hangon és maga is csodálkozott, hogy milyen határozott a szava. — Nincs újság?

Jóska dideregve mondta.

— Itt semmi...

— Nem voltál kint?

— Nem.

— Jól van. Most mehetünk aludni. Mondtam én rögtön, hogy jó kis rejtekhely ez.

Jóska bátortalan mozdulatot tett.

— Soká maradunk itt?

Jázmin durván röhögött.

— Májusig. Amíg nem jönnek a csónakosok. Nem jó hely? Talán a fegyházban jobb volt?

Jóskának a száján volt az igenlő válasz, de jobbnak látta, ha nem felel. Szótlatlanul követte Jázmin és eltűntek a csónakház mélyén...

Másnap estig lapultak a csónakházban. Egész idő alatt alig váltottak három szót. Csak az eső kopogott halkan, egyenletesen a kátrányozott tetőn, mint valami tompa gyászmuzsika, amely őket búcsúztat és Jóska percről-percre, óráról-órára jobban érezte, hogy ezt nem bírja soká. Mancira gondolt állandóan, akitől most még messzebb volt, mint valaha és félelembé-kövesedő szívvel érezte, hogy minden múló pillanat messzebbre viszi tőle.

Késő délután Jázmin megmozdult a heverőn. Úgy hevert egész nap, mint egy darab fa; mozdulatlanul és érzéketlenül, csak a koponyájában rajzó gondolatok gyeheennás tüze világított a szemében amint néha a fiúra nézett. A telefonszám égett a szemei előtt, a negyvenezer pengőt jelentő telefonszám és amikor terjengeni kezdett a közelgő este

homálya, komor hallgatással bámult ki a piszkos ablaküvegen a lassan leszálló őszi alkonyatba.

Merev volt az arca és kifejezésetelen, amilyen a hóhérré lehet a kivégzés reggelén. A kárhozat tüze bujkált a szemében, koponyájában megriadt denevérseregként kavargtak a fekete gondolatok és keményen összeszorította a száját, mintha attól félne, hogy nem bírja magában tartani szörnyű tervét és kirobban a torkán a halálos titok.

Jóska lázongó vívódással hallgatott mellette egész nap. Amikor megéhezett, evett a szalonnából, meg a kenyérből, de valóságos erőfeszítésébe került, hogy le tudja gyúrni torkán a falatot, amikor arra gondolt, hogy lopott holmit eszik. Ugyanúgy égette a testét a lopott ruha, mint az első percben, amikor felvette, ott, a sötét ház kertjében és amikor érkezett az alkonyat, már ezerszer megbánta, hogy nem üvöltött segítségért amikor Jázmin leküldte a mosókonyha csatornanyílásába.

Most, amint a gyilkos kibámult az ablakon, ellenállhatatlan vágy rohanta meg, hogy leüsse egy evezővel. Tisztán és világosan látta, hogy ezt kellene tennie, megkötni az ájult szökevényt, rendőrért szaladni és egyszerre vége volna a szörnyű lidércnyomásnak. Szinte remegett minden porcikája az izgalomtól, amint Jázmin izmos, vastag nyakát nézte, amint az ablak derengő üvegére rajzolódtak fejének körvonalai. Lázas, parancsoló erőfeszítéssel kényszerítette magát, hogy ragadja meg az evezőt és üssön, mielőtt a másik megfordul, de a bizonytalanságtól való félelem megbénította. Akármilyen nyörnyű volt is a valóság, mégis bizonyos volt, hogy így van. Itt van ebben a hideg csónakházban a szökevénnel, ez a pillanat átélt, kitapasztalt, elszenvedett valóság volt és a bizonytalanságtól való rettegés idegtépő poklában nem volt annyi ereje,

hogy a bizonyos rosszat fel tudja cserélni a bizonytalan következő pillanattal. „Félek tőle...” — gondolta dideregve és nem tudta, hogy nem Jázmintól fél, hanem attól a bizonytalan helyzettől, amelyben akkor lesz, ha leütötte a gyilkost. — „Félek tőle... Sokkal erősebb, mint én...”

Jázmín feje elmozdult az ablak világos foltjáról.

— Készülj, Jóska...

A fiú visszahúzódott a homályba.

— Hova?

— Bemegyünk a városba.

— Én is?

— Ne beszélj annyit. Persze, hogy te is. Nem hagylak többé egyedül. Nem kockáztathatom meg.

Jóska hangja rekedt volt.

— Nem megyek sehova... Bár ide se jöttem volna... Ezért kár volt megszökni. Ezt a fegyházban is megtalálhattuk volna... Nem ezt ígérted, amikor megszöktünk...

Jázmín ingerült mozdulatot tett.

— Most már elég legyen! Befogod a szád, jössz és teszed amit mondok, mert...

A fiút elöntötte a vakmerőség.

— Na, mit „mert”? Talán engem is megölsz? Azt hiszed, félek tőled, mert gyilkos vagy?... Engem nem lehet fenyegetni... Érted, Jázmín?... Engem azzal hoztál ki a fegyházból, hogy látni fogom Mancit...

— Hülye... Tudod jól, hogy a Mancinhoz vezető út detektívekkel van szegélyezve. Ne félj, majd ha itt lesz az ideje, elhozom neked Mancit is. De ez még korai.

— Ide?... Ide akarod hozni? Ebbe a csónakházba?

Jázmín szelídre fékezett hangon mondta.

— Ördögöt! Nem képzeled, hogy örökké itt maradunk? Még holnap továbbállunk innen. Csak pénzt kell szereznünk. Sok pénzt, hogy mozogni tudjunk... Akkor aztán nyitva előttünk a világ.

Jóska hangja elváltozott.

— Te... Megint lopni akarsz?...

Jázmin meghökkent ennyi naivság láttán. Már csaknem kirobbant torkán a szörnyű szó, de megfékezte magát.

— Dehogyan akarok lopni. csacsi gyerek... Eszemágában sincs.

— Hát?... Akkor honnan akarsz pénzt szerezni?

— Van egy csomó pénzem. Ne félj, jó pénz, tisztességes pénz. Örökség... Nem sok, de ahhoz elég, hogy mi ketten eltűnhessünk rajta... Külföldre megyünk, ahol senki sem ismer bennünket...

Jóska tagadóan ingatta a fejét.

— Én nem megyek...

— Miért?

— Mert Mancit nem vihetem.

Jázmin foga veszedelmesen csikorgott. Fogai között úgy sziszegett a hang, mint a támadó kígyóé.

— Ki mondta, hogy őt nem vihetjük? Bolond vagy, kölyök... Egy-két hét alatt elül ez a nagy láрма és a kutya se törődik velünk. Ne hidd, hogy a rendőrség most már egész életében velünk foglalkozik... Hamar beleúnnak, elfelejtenek bennünket és akkor kivisszük Mancit is. Veszünk nektek valami üzletet valahol Olaszországban...

— Én nem tudok olaszul. És Mancit se...

— Majd megtanulsz, csacsi... — suttogta Jázmin csendesesen, de már begörbültek az ujjai, mint a keselyűkarmok. — Én sem tudtam mindig... És most már ne okoskodj tovább, mert csak rontasz a dolgon. Gyerünk.

— Muszáj nekem is mennem? Hova készülsz?

— Kasszírozni megyek... — felelte Jázmin türelmetlenül. — Mondom, hogy örökséget veszek át.

— Hol? Kitől?

— Majd meglátod, csak gyere... Nem hagylak itt többé.

Jóska rémülete a tetőpontra hágott.

— Soha?... Egyetlen pillanatra sem?

Jázmin pillantása felizzott.

— Soha!... Összefort a sorsunk, kölyök! És addig nem válunk el, míg biztonságban nem lesznek... Én nem kockáztatom a bőrömet a te ostobaságod miatt, afelől nyugodt lehetsz...

Jóskának ismét az volt az érzése, hogy ütni kellene, de puhán ernyedt szét az ökle, amint a betörő acélos izzású szemébe nézett. Gyámoltalanul motyogta.

— Jól van, én jövök... De azt előre megmondom, hogy semmiféle disznóságban nem vagyok benne...

Jázmin nevetett. Halk, vihogó röhögés volt, benne csengett a téboly félelmetes ereje.

— Bolond kölyök... Ki kíváncsi itt rád? Na, mozgás, mert ránkvirrad a hajnal...

Jóska engedelmesen nyomta fejébe a kalapját és a két sötét árny elsurrant a csónakházhoz vezető úton a város felé.

Már hét óra volt, amikor a két szökevény léptei végigkongtak a csendes Szentendrei-úton. Némán, előrenéző szemekkel baktattak egymás mellett, mint a párbajozók, akik egymás életére akarnak törni és most mennek az összezapás színhelyére. Csak a tüdők nehéz, erős lihegése hallatszott lépteik ütemes csattogásába és mindketten arra gondoltak, hogy ez az út — a végzet útja lesz.

Az egyik telefonfülkénél Jázmin megállt.

— Várj itt...

Belépett a fülkébe. Jóska ott állt, szorosan a fülke mellett és Jázmin elfordult, hogy a fiú ne lássa az arcát ezekben a pillanatokban.

Pokoli izgalom remegett az idegeiben, amint elővett egy huszfillérest és bedobta a nyíláson. Szinte mennydörgésszerű csattogással dübörgött a fülébe a lehulló pénzdarab zöreje és megütődve tapasztalta, hogy remeg az ujjá, amint a szeme előtt izzó, végzetes számot feltárcsázza.

— Tizenhárom... hatvankilenc... nyolc... — forgott a tárcsa, mint a forgópisztoly dobja a lövések után és Jázmin szíve a torkába ugrott.

Mély, nyugodt bűgás jelezte, hogy kapcsolt a központ, majd felcsengett a készülékben az ismeretlen férfi hangja.

— Halló...

Jázmin szava rekedten csapott a kagylóba.

— Halló... Ki ott?...

— Itt doktor Nagy Jenő vegyészeti gyár!

Jázmin szeme diadalmasan villant.

— Bocsánat, téves...

Helyére tette a kagylót. Lángolt az arca, amint a telefonkönyvért nyúlt. Fellapozta és éhes ragadozószemei végigfutottak a betűsoron.

— Nagy... Nagy... megvan... Doktor Nagy Jenő vegyészeti gyára, Hajnal-utca öt bé...

— Hajnal-utca öt bé... — csukta be a telefonkönyvet és kilépett a fülkéből. — Mehetünk, Jóska.

18.

Doktor Nagy Jenő a nyugodt lelkiismeretű emberek mitsemsejtésével dolgozott. Vagy kétszáz boríték hevert előtte a hatalmas íróasztalon, nagy

halom százpengős virított az egyik fiókban, amelyből gépies gyorsasággal tette a borítékokba a címzések szerint egy külön jegyzéken feltüntetett öszszégeket. Sietett, halkan fütyürészett és arra gondolt, hogy ha végez ezzel a munkával, még két-három órát tölthet Ditta társaságában. Elhatározta, hogy megveszi a leánynak azt a karkötőt, amire hónapok óta fáj a foga és ettől a gondolattól teljesen felvidult.

Javában dolgozott, amikor megcsendült a telefon. Ismeretlen, rekedt férfihang csapott a fülébe, bocsánatot kért a tévedésért és letette a kagylót, mint aki csak erre volt kíváncsi.

Egy másodpercig bosszúsan nézett a telefonkészülékre.

— Ilyesmivel zavarják az embert... Statisztikát kellene csinálni arról, hogy mennyi munkaenergia vész el az ilyen téves kapcsolások révén... Én is, ő is bosszankodunk...

Cigarettára gyújtott és ismét elmerült munkájában. Körülötte mély csend muzsikált, csak a hetek óta zuhogó eső vigasztalan, monoton csobogása festette alá a némaságot és lassan ismét felvidult. Semmit sem szeretett jobban, mint az ilyen nyirkos, esős, őszi napokon behúzódni Ditta melek kis fészkébe. Úgy érezte, hogy ezek azok az órák, amelyekért élni érdemes, hogy ilyenkor győzedelmeskedik a halál is...

Semmit sem súgtak meg ösztönei abból, hogy máris ott lebegnek felette a végzet fekete denevérszárnyai...

A Hajnal-utca sarkán Jázmin megragadta Jóska csuklóját.

— Itt várj meg... De sehovase mozduj...

Jóska szeme körülrebbent a sohasem látott tájon. Valami gyárépületet látott, amelynek homlokzatán háromnegyedkilencet mutatott egy hatalmas méretű óra, síma betonkerítés futott a járda mentén, a túloldalon néhány hullottvakolatú bérkaszánya ázott az esőben, egy vézna munkáslány húzózott sportsapkás lovagjával a kapumélyedésbe az eső elől és messze, az utca végén túl, megcsillant egy rendőr kard a villanylámpák fényében.

— Muszáj itt maradnom?...

— Persze, hogy muszáj. Ne kérdezz annyit, mint egy kétéves csöppség. Már nem bírlak...

Jóska a rendőr felé nézett.

— Én se téged...

— Fogd be a szád. Maradj itt és ne szólj senkihez, akármikor jövök. Ne is gyere utánam... Értetted?

— Hogyne. Soká maradsz?

— Tíz perc múlva itt leszek... — mondta Jázmin és forróság öntötte el az agyát, mert szinte átcsapott rajta, mint egy lávahullám a küszöbönálló tíz perc lefolyása. Beleborzongott, mintha lázas volna, de keményen villant a szeme és máris a gyárkapu felé fordult. — Maradj csak itt...

Felnézett a gyárépületre. Sötétek voltak az ablakok, csak az első emeleten égett egy lámpa az egyik helyiségben és Jázmin tudta, hogy ez az a szoba, ahol a *dolognak* le kell zajlani. Hideg remegés öntötte el a mellét és határozott, gyors léptekkel vágott az úttestnek.

Jóska meglenődve látta, hogy Jázmin nem a főkapu felé tart. Végigsietett izmos, vállas alakja a betonkerítés mellett és eltűnt egy beszögelés mögött.

— Mellékkapun megy be?... — tűnődött fel-

támadó rossz sejtésekkel. — Vajjon mit akar ebben a gyárban?... Itt veszi fel az örökségét? Lehetetlen... Ez biztosan ismét lopni akar...

A rendőr eltűnt az utca végéből. Jóska behúzódtott egy esőtől védett zugba és miközben égő szemekkel figyelte a világos ablakot, gondolatban ismét végigfutott pusztulásbavezető útján.

Sohasem hitte volna, hogy ilyen nyomorúság létezhet a földön. Egy vak koldus fordult be a sarkon, fehér botjával ritmikusan kopogtatta maga előtt a házfalak tövét, bőrig volt ázva rongyaiban, nyilván a napi koldulásból tért haza, szánnivaló volt és borzalmas, amilyen csak az emberi nyomorúság lehet és Jóska azon vette észre magát, hogy görcsös, reménytelen, dühös önmarcangolással — irigyli a vak koldust! Vágyakozva gondol a vakára, ahol nyugodtan lefekhet, nem kell attól tartania, hogy rátör a rendőrség, hogy elhurcolják a fegyházba, nem gyűri le sós könnyekkel a lopott falatot, mint ő és biztos, egészen bizonyos, hogy nem retteg a holnaptól, a következő pillanattól, amely ismeretlen veszedelmekkel suhan feléje.

Megdöbbenve nézett szembe tulajdon érzéseivel.

— Eddig jutottál, Jóska?... — kérdezte önmagától ugyanazt a kérdést, amit a másik, a „nagy”, a „félelmetes”, a „veszedelmes” gonosztevő tett fel alig néhány órával előbb önmagának a villamoson. — Már a vak, öreg koldust is irigyled? Te, a szerelmes fiatalember, aki előtt állítólag ott van még az egész nagy és csodálatos élet?... Van olyan ember, van olyan nyomorúság, amit nem irigyelsz másoktól?...

Ijedt gyorsasággal ugráltak a gondolatai, mint a megriasztott madársereg. Éhező munkanélküli, béna, beteg, sánta, púpos és nyomorék, mind, mind irigylésreméltónak tűnt a szemében. Az emberi élet

iegsötétebb nyomorúságai irigylendő jómódnak, rőzsás ragyogásnak látszottak ebben a vacogó élőhalottságban és didergő szájjal suttogeta.

— Nem... nincs olyan élő, aki ne lenne irigylésreméltó hozzámképest. Nincs... A kóbor kutya, amelyik a szemétdombokon turkál, az élet királya hozzámképest... mert szabad és tiszta a lelkiismerete... Nincs ehhez fogható nyomorúság...

A gyár homlokzatán levő órára siklott a pillantása. Izzott a szeme, mintha most egyszerre elöntötte volna mindaz a lázadó erő, amely eddig lefojtottan feszült az idegeiben és ökölbesorult a keze.

— Semmi baj sem volt... Semmi baj sem volt, míg Jázmin nem tört rám ott, a fegyházban... Vérhas... Hm, és mondd már, hogy vérhas? Micsoda remek dolog lehet meghalni a fegyházi ágyon... a fegyházi ágyon, de rettegés nélkül... Nyugodtan, bátran, ahogyan emberhez illik... Talán még papot is engednek a haldoklóhoz... Biztos, hogy papot is engednek, hiszen a fiataikorúaknál is volt pap... És meg lehet halni nyugodtan, ép ésszel, megbékélve és tiszta lélekkel, emberhez illően...

Szinte felragyogott az arca, amint elképzelte a fegyház nyugalmaát. Sóvárgó fény bujkált a szemében, egy félpercig úgy játszott ezzel a valószínűtlenül szép ábránddal, mint a gyerek a színes kavicsokkal, aztán ismét elsötétült a homloka.

— Mert így még meghalni sem lehet!... Hogy hal meg a szökevény?... És hogyan él?... Nem, az élete nem élet, a halála nem halál... Űristen, miért van, hogy szerencsétlen képmásaid így gyötrődnek?... Az ördög ereje ez talán?... Nem, ez nem az ördög ereje... Ördög nincs, vagy ha van, akkor nem csábít lelkeket, mint a babonás középkorban...

Ez nem az ördög ereje, ez a lélek ereje, amely önmagát bünteti a gonoszságáért... A bűn magában hordja a büntetést... — emlékezett egy régen halott formulára. — Igen, ez az igazság... A bűn önmagában hordja büntetését és ez akkor is bűnhődéshez vezet, ha sohasem kerül földi bíró elé a bűnös...

Felnézett az órára. Alig öt perc mult el azóta, hogy Jázmin eltűnt a betonkerítés mögött és Jóska lába előrelendült.

Az utca vége felé indult, abba az irányba, ahol az imént a rendőr kard megcsillant a lámpafényben és már megfogalmazta a mondatot is, amellyel majd a rendőr elé lép.

— Jóestét, biztos úr. Tartóztasson le, Bárány József vagyok, a szökött fegyenc. Társam a szökésben; Kádár István ott van, abban a gyárban...

Felszabadult, boldog izgalom öntötte el a mellét. Mintha egyszerre lehullottak volna róla a láthatatlan bilincsek, megtört volna a varázs, szinte újongva futott végig az utcán.

Meghökkenve torpant meg. Egyik irányban sem látta a rendőrt. Elment valamerre, míg ő a sorsán töprengett és Jóska csaknem kétségbeesetten fordult egy villamosellenőrhöz, aki nyilván szolgálatból igyekezett haza.

— Hol van itt a legközelebbi rendőrposzt?

Az ellenőr ráérős nyugalommal nézett végig az úton.

— A vasúti aluljárónál...

— Messze van?

— Nincs az messze éppen. Öt perc. Sürgös? Történt talán valami? Mi baj van?

Jóska zavartan dadogta.

— Ne... nem... semmi. Csak tudni szeretném... És az órszoba? Az órszoba messze van?

— Az már messzebb. Tizenöt perc is van innen. Jóska zavartan emelte meg a kalapját.

— Köszönöm szépen...

A villamosellenőr továbbment. Jóska egy fél-percig tanácstalanul révedezett a sarkon. Nem tudta, mit csináljon hirtelen támadt vakmerőségével. Ha elmegy rendőrt keresni, könnyen megeshet, hogy azalatt Jázmin kijön a gyárból, hiszen máris letelik az a tíz perc, amely után visszatértét ígérte. Ha nem találja a helyén, biztos, hogy örökre eltűnik, bottal sem üthetik a nyomát, azt pedig semmiesetre sem akarta, hogy egyedül térjen vissza a fegyházba.

Nagyon halvány volt az arca, de végzetesen nyugodt, amikor visszaindult a helyére. Már tudta, mit fog tenni.

Megállt a gyárral szemben, mint a katona az őrhelyén és nyílt, egyenes tekintetét egy pillanatra sem vette le a kivilágított ablakról, amely mögött Jázmint sejtette.

— Már nem tart soká a börtönnyomorúság, Jázmin... — suttogta maga elé lassan mozgó szájjal. — Nem tart soká, ne félj... Ne félj, Jázmin, ne félj...

★

Jázmin rugalmasan huppant talpra a betonkerítésen belül. Nem ez volt az első eset életében, hogy gyártelepen járt, tudta, hogy ilyen helyeken rendszerint van egy-két éjjelőr és óvatosan surrant végig az árnyékokon.

Az irodaépület bejáratához osont. Sejtette, hogy nyitva lesz az ajtó, de mégis végigremegett idegein az izgalom, amint lenyomta a kilincset és az ajtó felnyílt.

Belépett a meleg homályba. Végtelen óvatossággal csukta be maga után az ajtót, nehogy a legkisebb nesz is felverje az épület csendjét és lábujjhegyen indult előre.

Megszokta valamennyire a szeme a félhomályt. Az udvari lámpa fénye bevilágított az egyik ablaksarkon, enyhe derengéssel verődött vissza a fény és Jázmin, torkában dobogó szívvel emelte lábát az első lépcsőfokra.

Eszébejutott a fegyház lépcsője, amelyen lerugdalták. Mintha varázsigére gondolt volna, úgy teltek meg az idegei elszántsággal. Makacs, ellenséges düh lobbant végig az erein és hangtalanul morzsolta fogai között a szavakat.

— Kiközösítették!... Első Csalán és társai... Most persze eszi őket a sárga irigység!... Ők ott vannak, a rács mögött, de én, az elítélt, itt állok a lépcsősor alján... Itt állok és tovább megyek... Mert én erősebb vagyok náluk is! Erősebb vagyok a törvélynél is... Mindenkinél erősebb vagyok és sohase fognak leteperni többet...

Mintha elfújták volna eddig bizonytalanságát, olyan biztos lett egyszerre a dolgában. Ökölbeszorult a keze és lassan, zajtalanul indult fel a lépcsőn...

A harmadik lépcsőfok után megállt. Az az érzése támadt, hogy a pokol tornácának lépcsőjén áll... Hogy minden egyes másodperc, minden mozdulat közelebbviszi valami helyrehozhatatlanhoz, amelyen túl már nincs semmi, illetve csak a vigyorgó, üres Semmi van. Lélegzetviisszafojtva hallgatózott a súlyossá váló csendben és bosszús grimaszba torzult az arca.

— Mi az, Jázmin?... Meg vagy ijedve?... Hiszen a pokol lépcsője lefelé vezet, ez meg felfelé... Negyvenezer pengő vár rád, alig néhány lépésnyire innen és nincs az a nyomozózséní, aki ezt rád bizo-

nyítsa... Nem is ismered ezt a Nagy Jenőt, sohasem jártál itt... Még Dittán keresztül sem juthatnak a nyomodra, hiszen semmit sem kérdeztél... Hogy véletlenül egy telefonszámot hallottál?... Ki gondol arra, hogy ez is elég lehet már az ilyesmihez?... Előre Jázmin, ne idegeskedj... Negyven-ezer pengőért még...

Olyan élénken elképzelte a nagy halom százpengőt, hogy szinte utánanyúlt. Lerázta magáról a rosszsejtések bénító érzését és hátborzongató tárgyilagossággal gondolta át az elkövetkezendőket.

— Kár, hogy semmiféle fegyverem sincs... A puszta ökleimmel kell elvégezni... — kóválygott agyában a nyirkos gondolat. — Remélhetőleg közel enged magához... És ha nem?... Ha rögtön gyanút fog?... Nos, egy ilyen iroda nem olyan nagy, hogy nehéz lenne egy-két ugrással elérni... A fontos csak az, hogy ne kiálthasson...

Hirtelen kínzó szomjúság lepte el. Mintha kanálszámra nyelte volna a parazsat, olyan száraz lett a torka, égett és alig tudott nyelni. Eltűnt lelki szemei elől a százpengőshalom, hogy egy pohár friss, kristálytishta víz tűnjön fel a helyében és olyan leküzdhetetlen vágyódás fogta el a víz után, hogy egy pillanatig szívesen odaadta volna a negyvenezer pengőt egyetlen korty vízért.

De csak egy pillanatig. Rögtön ismét a hideg-szívű fegyházlakó lett, könyörtelen, izzószemű emberfenevad, aki minden élő ellensége és rosszalóan csóválta meg a fejét.

— Ej, ej, Jázmin... Így megromlottak az idegeid?...

Elérte a legfelső lépcsőfokot. Széles folyosó sötétlett előtte, nagy, súlyos csend dobolt a halántékán és mély lélegzettel, a lappangó vadállat óvatosságáva csúsztatta előre a lábát. Még arra is

ügyelt, hogy a ruhája suhogása se árulhassa el a jelenlétét, mintha önmaga előtt akarná titokban tartani, hogy egyáltalán itt van és olyan lassan mozgott, mint a lassítva vetített filmek figurái.

Tájékozódni próbált. Sejtette, merre kell keresnie azt az ajtót, amely az utcán látott kivilágított ablakú irodába vezet és néhány verejtékesen hosszú pillanat után ott állt, az ajtó előtt.

Keskeny fénycsík szűrődött ki a kulcslyukon. Jázmin lassan szívtá tele a tüdejét levegővel, mint a százasfutó a start pillanatában, hogy egyetlen lélegzetvétellel fussa le a távot, amikor odabent megcsendült a telefon és a néma folyosóra kihallatszott a gyáros szava.

— Halló... Te vagy az, angyalkám?... Nagyon örülök, hogy felhívtál. Nem jössz ide értem?... Nem akarsz vacsorázni... Jó... Jó... Igen... Most kilenc óra, mondjuk féltizenegyre ott leszek... Jó? Nagyszerű... Nem, nagyszerűen megy a munka, egy óra múlva készen is vagyok... Tehát vársz, drágám... Jól van, jól... Viszontlátásra... Csókollak.

Jázmin fülében úgy hangzottak ezek a szavak, mintha vaslapokat vernének mázsás kalapácsokkal. Ezerszeresre fokozva döngették dobhártyáját a hangok, az élet és a tervezés hangjai és hirtelen úgy elgyengült, hogy a falnak dőlt. Az a kényszerképzelete támadt, hogy ő nem is ember már, hanem sokkal több, vagy sokkal kevesebb az embernél. Ő a testet öltött Végzet, aki itt áll, a néma, sötét folyosón és halálraftél egy embert, aki az ajtón túl lázas munkában tevékenykedik, tervezget és sejtelve sincs arról, hogy az ajtónál ott áll a halál, amely egyszerre pontot tesz minden tervezgetésre, hogy már az egyórai munkáját sem fejezheti be, mert percekben belül mindent befejezett örökre.

Előbbi forrósága most hirtelen lázas didergéssé változott. Érezte, hogy gyengeség önti el a testét, összeverődnek a térdei és keményen összeszorította a fogát, hogy be ne hallatsszon a vacogása.

Egy végzetterhes pillanatig még tétovázott az ajtóban, de ismét az utcára gondolt, a rendőrségre, amely órákon belül elfogja, ha nem szerez pénzt és mintha valami elromlott motor lökte volna meg a testét, előrelépett.

Szinte öntudatlanul tette a kezét a kilincsre. Felnyílt az ajtó és szemébe csapódó fényárban hunyorgva hőkölt meg egy pillanatra.

A gyáros meglepődve nézett a váratlanul felnyílt ajtóra. Megakadt a keze a levegőben, mint egy megállított filmkocka a vetítővászonon. Egy másodpercig úgy maradt, baljában a boríték, jobbában a pedánsan összehajtogatott százpengősök és tágra nyílt szemekkel nézett a halottsápadtan hunyorgó szökevényre.

Csak egy másodpercig tartott meglepődése. Rögön letette a pénzt, a borítékot és a parancsoláshoz szokott emberek magabiztos szigorúságával fordult Jázminhoz.

— Mit keres itt? Kicsoda maga? Egyáltalán, mit jelentsen ez? És hogy kerül ide?... — pattogtak száján a kérdések és már folytatni akarta egy erőlyes „Takarodjék!”-kal, amikor Jázmin előbbrelépett.

— Csendesebben... — mondta és volt valami az arcában, amittől a gyárosnak egyszerre torkán akadt a hang. — Nem hangoskodni, mert ideges leszek és az nagy baj...

A gyáros olyan fehér lett, mint a fal. Tétova pillantást vetett az ajtó felé, amelyet Jázmin elállt előle és a pillanat ezredrészei alatt megértette, hogy mit akar a késői látogató.

Relkedten kiáltotta.

— Takarodjon... Menjen, amíg...

Miközben beszélt, villámgyors mozdulattal csapott az egyik nyitott fiókra. Feketén csillant a Frommer acélján a lámpafény, de ugyanabban a pillanatban, mint az áldozatára ugró tigris, vetette rá magát a fegyenc. Az ugrás lendülete mindkettőjüket ledöntötte a lábáról. Hatalmas robajjal borult fel az asztal, keresztülbuktak rajta és Jázmin örvjögő erővel ragadta meg a revolveres kezét.

— Revolver?... Revolver?... — lihegte a réműlettől megnémult gyáros arcába, mintha minden más szó kiesett volna az emlékezetéből és miközben maga alá gyűrte jóltáplált áldozatát, irtózatoss erővel ütött balöklével az arcába. — Revolver?...

A gyáros torkán velőtrázó ordítás szakadt fel. Csak most értette meg teljes valóságában a másik szándékát és a halálfélelemtől tébolyultan küzdött. Foggal, körömmel, kézzel, lábbal, rugott, ütött, harapott, karmolt, de Jázmin úgy fogta le, mint a róka a nyulat. Elrúgták maguktól az íróasztalt az örvjögő tusában, amely tompa robajjal vágódott a szoba közepére, szerterepültek a bankjegyek, egy súlyos levélnehezék Jázmin mellett koppant a földre és a szökevény a végpusztulás dühével ragadta fel a levélnehezéket. Lüktető fülében már ott dübörgött a gyáros kiáltozására felriasztott emberek lábdobogása, szinte látta, amint rohannak fel a lépcsőn, hogy egyszerre kifújják ziháló tüdejükkal a világból és a téboly örvjögő erejével ütött...

Maga is meglepődött, amikor egyetlen ütés után a gyáros elnémult. Elnyomott a sarokbaszorított test feszítőereje, puhán, szinte megbékélten csuklott le a feje, mintha igenlő mozdulat volna valami megfellebbezhetetlenül végleges után és Jázmin ha-

lálós ürességgel bámult áldozatának furcsán elsápadó arcába.

Néhány pillanatig csak a saját zihálását hallotta, Az ajtó felé kémlelt, amely mögül minden pillanatban várta az előrohanó embereket, de semmi sem mozdult a néma házban. Csak egy óra tik-takolt valahol a sarokban, ahova a felborult íróasztalról gurult, gépies, makacs kitartással végezve tovább is a dolgát, mintha fennhangon akarná hirdetni, hogy ami történt, nem túlságosan jelentős esemény. Két ember meghalt, az Idő megy tovább... Tik-tak, tik-tak, megy tovább...

Jázmín tétova mozdulattal símitott végig a homlokán. Áldozatára nézett, akinek arcán lassan, fokozatosan terült el a halál végső közönye és rekedt, vinnyogó hang tört fel a torkán.

— Mondtam... Mondtam, hogy nem szabad hanguoskodni... — motyogta, mint egy részeg, aki mentetetözik. — Most aztán itt van...

Hirtelen páni rémület fogta el. A padlón ke-tyegő órára nézett, amelynek mutatója a negyed-tizen állt és remegő kapkodással kezdte összeszedni a szerteröppent bankjegyeket. Tömködté a zsebeit, szédült lázas sietséggel, üres és telt boritékokat kapkodott fel a padlóról az örület bárgyú mohóságával, miközben állandóan az ajtó felé fülelt, minden pillanatban készen arra, hogy újabb halálos ugrásra vesse magát.

— Nem maradok alul... Nem maradok alul... Hiába erősek... — ismételte makacsul és amikor már nem látott több lila foltot a földön, felkapta a gyáros elejtett revolverét. Beletette a látsó zsebébe — most vett észre, hogy oda egyáltalán nem tett pénzt, holott minden zsebe kidudorodott, annyira kitömté és ugyanazzal a végtelen óvatossággal lopózott az ajtóhoz, ahogyan bejött. Lábujjhegyen, lé-

legzetviisszafolytott izgalommal surrant le a lépcsőn, végig a kerítés mellett a mélyfekete árnyékban és amikor átugrott a kerítésen, olyan gyengeség fogta el, hogy a hideg betonfalnak támaszkodott, mert attól tartott, hogy összeesik.

Jó néhány másodpercebe tartott, míg valamenynyire összeszedte magát. Nagyokat lélegzett, mint a boxoló, ha szívögödörütést kap és amint ismét ki tudott egyenesedni, reszkető térdekkel sietett arra a helyre, ahol Jóskát hagyta.

— Gyerünk... — bukott ki száján a szó amint Jóska mellé ért. — Ne kérdezz semmit és gyerünk...

Jóska az ablakra nézett, amely még mindig ugyanúgy meg volt világítva, mint amikor Jázmin felment. Kérdés remegett a száján, de amint Jázmin elváltozott arcára nézett, jobbnak látta, ha csendben marad.

Némán ültek villamosra, hogy visszasíessenek a csónakházba. Egész úton egy szót sem váltottak és amikor bezárkóztak kezdetleges rejtekhelyükön, Jázmin rögtön végigdobta magát a derékaljon.

Öt perccel később elmerült az eszméletlen, mély kábulatban, mint aki az öntudat elől menekül.

Jóska könnyű, csaknem vidám szívvel hallgatta egyenletes, mély szuszogását.

Ő már látta a menekülés útját.

XIX.

Kovács csoportvezető idegesen szívta cigarettáját. Már teljes negyvennyolc órája elmúlt, hogy Jázmin és Jóska szökéséről befutott a fegyház jelentése, azóta minden követ megmozgattak, minden nyomon végigfutottak és a két szökevénynek híre-hamva se volt.

— Fantasztikus... — mondta ingerülten. — Még ilyet nem hallottam! Úgy fest, mintha levegővé váltak volna! Vagy legalábbis valami repülőgép várta volna őket a fegyház mellett, hogy egyenesen Tahitiba röptse mindkettőt...

Jegenyés felügyelő megvonta a vállát.

— Mi rögtön sejtettük, hogy most nehéz dolgunk lesz Jázminnal... Tizenöt év óvatossá teszi az ilyen nehéz fiút...

Most nyílt az ajtó és belépett Barna. A csoportvezető csak egy pillantást vetett feléje, rögtön tudta, hogy semmit sem sikerült megtudni a fiatal detektívnek.

— Mi van Mancinál?

Barna sajnálkozó mozdulatot tett.

— Semmi, csoportvezető úr. Annyira nem jelentkezik a fiú, mintha sohasem ismerte volna a leányt.

Kovács komoran bólintott.

— Sejtettem. Lesz még egy kis dolgunk, míg Jázmint még egyszer megbilincselhetjük. Na, mind egy... Csak attól félek, hogy későn fogjuk el a csirkefogót...

Ebben a pillanatban — mintha csak a csoportvezető gyászos előérzetére érkezne válaszként, — felberregett az asztalon a telefoncsengő. Kovács felvette a kagylót.

— Halló... Kovács csoportvezető... Igen... Igenis...

Most hirtelen megkövült az arca és komor tűz lobbant a szemében.

— Igenis!... Azonnal megyünk... Hajnal-utca öt bé!...

Letette a kagylót és a néma várakozással hallgató detektívekhez fordult.

— Helyszíni szemlére megyünk, urak! Rablógyilkosság történt a Hajnal-utcában!

Az örökké csendes Hajnal-utca szokatlanul forgalmas képet mutatott ezen az éjszakát. Három hatalmas autó állt a doktor Nagy-féle vegyészeti gyár előtt, rendőrök sorfala tartotta távol a gyilkosság hírére összeverődött kíváncsiakat, az irodaépület valamennyi ablaka világos volt és a fényárban lázas sürgés-forgással dolgozott a nagybizottság.

A fényképezők, daktiloszkópusok és detektívek serege valósággal nyüzsgött a nagy helyszíni szemlén. Kovács csoportvezető tiszteletteljes csendben várta meg, amíg a rendőrorvos megvizsgálja az áldozatot, majd a vizsgálóbíró is jegyzőkönyvbe veszi a bűneset felfedezésének körülményeit. Magnézium-fények lobbantak minden elképzelhető szögből lefényképezték a halottat, majd a vizsgálóbíró átment egy másik irodahelyiségbe, hogy kihallgassa az áldozat özvegyét és Kovács, a daktiloszkópus kíséretében lépett a felborult berendezésű irodába, ahol még minden úgy állt, ahogyan a gyilkosság felfedezésének pillanatában találták.

Mire a detektívek átkutatták a halott ruháját, feljegyzéseit, meg az irodát, nagyjából rekonstruálták a bűntény lefolyását.

A gyilkosságot az áldozat özvegye fedezte fel. Este féltízkor váratlan vendégük érkezett vidékről, a gyáros testvérhúga. Ezt a hírt akarta az asszony telefonon tudtára adni, de hiába tárcsázott, senki sem vette fel a kagylót. Rögtön rosszat sejtett, mert tudta, hogy a gyárosnak mindenképpen az irodában kell lennie, sehogyan sem tudta megmagyarázni önmagának a telefon vésztiósló némaságát és elhajtott a mindig kéznél levő sofőrrel a gyárhoz.

Mire a vizsgálóbíró végzett az asszony kihallgatásával, a detektívek is befejezték a helyszíni szemlét.

Senki sem tudta, az éjjeliőr szerint, hogy a gyáros mit dolgozik ilyen késő este az irodában, de ennek dacára felírták az irodavezető, a könyvelő és a pénztáros címét és Kovács utasítására három detektív rögtön elindult ezekre a címekre, hogy kihallgassa az irányban őket: ki tudhatott a gyárban megfordulók közül arról, hogy a gyáros ma este ilyen nagyösszegű pénzzel fog dolgozni az irodában, még hozzá egyedül.

Féltizenkettőkor ismét olyan csendes volt a Hajnal-utca, mint kilenc óra előtt. A holttestet elvitték a törvényszéki orvostani intézet kocsiján. Az izgalmtól ájuldozó özvegyet elkísérték a hozzátartozói, az irodára rákerült a rendőrség pecsétje és a hatalmas, sötét épületre ráborult a csend.

Kovács felügyelő magához intette Barna Pétert amikor visszatértek a rendőrségre.

— Azonnal kimegy erre a címre — mondta és egy papírlapra jegyzett néhány szót. — Vigyázzon, nagyon fontos nyom lehet. Az áldozat titkos feljegyzései között találtuk. Diszkréten kell kezelni, amíg lehet. Siessen, engem ma éjjel itt talál.

Barna a kezében tartott cédulára nézett.

— Sáfrány Ditta... Jó, már megyek is.

Féltizenkettőkor becsengetett Ditta ajtaján. A leány szeme kerekrenyílt, amint megpillantotta késői és ismeretlen vendégét.

— Sáfrány Ditta művésznőt keresem.

— Én vagyok. Parancsol?

— Az államrendőrség embere vagyok. Nevem Barna Péter. Néhány kérdésem lenne a művésznőhöz.

Ditta olyan előzékeny lett, mintha a perzsa sah udvarmestere jelent volna meg a lakásán.

— Kérem. Tessék beljebbfáradni.

A detektív szeme a leány arcába tapadt.

— Ismeri kisasszony doktor Nagy Jenőt?

Ditta készségesen bólintott.

— Ismerem.

Barna Péter szeme felcsillant.

— Régen?

— Néhány hónapja.

— Tudta kisasszony, hogy doktor Nagy Jenő ma az irodájában tartózkodik?

A leány szeme kerekre nyílt.

— Igen...

A detektív szeme körülsiklott a szobán. A megterített uzsonnakocsin, a kikészített férfipizsamán, likőrökön, cigarettákon és egyre határozottabb lett az az érzése, hogy valamiként a titok magyarázatának közelében van. Minden érzéke a szemébe és a fülébe összpontosult, amint a leány arcába nézett és a válasza várt.

— Úgy látom, vendéget várt. Talán éppen őt?

— Nincs okom, hogy tagadjam. Őt vártam.

— Mikor beszélt vele legutóbb?

Ditta önkéntelenül az órára pillantott.

— Kilenc óra tájban.

— Hol?

— Innen hívtam fel.

— Akkor az irodában volt?

— Igen.

— Nem vett észre semmi különöset a hangján? Mintha látogatója lett volna és feszélyezve beszélt volna magával?

A leány tagadón ingatta a fejét.

— Nem... Biztosra veszem, hogy egyedül volt.

A detektív szeme szinte világított.

— Mit beszéltek akkor?

— Hogy ide fog jönni.

— Mikorra ígérte?

— Tíz óra utánra. Már erősen nyugtalanított, hogy ennyi ideig elmarad... — felelt a leány és egyre nyugtalanabb lett. — De az ég szerelmére, mondja meg már, hogy mit jelent mindez?

Barna csillapítóan intett.

— Türelem, rögtön meg fogja tudni. Előbb arra feleljen, hogy tudta-e, mit dolgozik ma este a gyáros az irodáján?

Ditta tétován bólintott.

— Tudtam... Pénzt borítékolt.

A detektív szeme megvillant.

— Mennyit?

— Úgy tudom, negyvenezer pengőt említett. Azt ígérte, hogy amint ezzel végez, azonnal jön...

Barna mellén előmlött az izgalom.

— Tehát tudta, hogy egyedül van az irodában, hogy negyvenezer pengőt borítékol... — összegezte a detektív a kihallgatás eddigi eredményét csendesen és az uzonnaasztalra nézett, amelyen étvágygerjesztően feltálalt szendvicsek sorakoztak. — Most kérem, gondolkozzon, mielőtt felel: Ki tudhatott erről valamit önökön kívül?... Ne feleljen gyorsan gondolkozzon egy kicsit... Végtelenül fontos a felelet.

Ditta tétován vont a vállát.

— Senki...

A detektív arcán csalódottság látszott.

— Ne feleljen ilyen gyorsan... Értse meg, hogy magától függ minden... Gondolkozzon... Kinek említette, hogy a gyáros ma este egyedül lesz az irodájában a pénzzel?

A leány sajnálkozó mozdulatot tett.

— Senkinek... Nem is beszéltem senkivel az utóbbi órákban... Csak vele...

Barna mély lélegzetet vett.

— Azt hiszem, elő kell állítanom kisasszonyt a rendőrségre.

A leány megrémült.

— Miért? Hiszen nem követtem el semmit...

— Ezt nem is állítom. De ma este meggyilkolták és kirabolták doktor Nagy Jenőt. Az irodájában történt a gyilkosság, kilenc és féltíz között... És mert eddig maga az egyetlen, aki feltehetően értékes adatokat nyújthat a nyomozáshoz, elő kell állítanom kihallgatás céljából...

A leány falfehér arccal bámult a detektívre.

— Nem!... — nyöszörögte holtraváltan és eltakarta arcát. — Ez nem lehet igaz!... Irtózatoss... Irtózatoss...

— Irtózatoss, de igaz. Doktor Nagy Jenő már halott... És a tettesnek egyelőre semmi nyoma... Éppen azért kérem, mondjon el mindent őszintén, mert ha kézrekerült — már pedig biztos, hogy órákon belül kézrekerül — úgyis kiderül az igazság és csak komoly kellemetlensége lehet, ha valamit elhallgat, ami a nyomozás szempontjából fontos lehet.

Ditta elkínzott mozdulattal felelt.

— De ha mondom, hogy semmit sem tudok... Nekem a legtragikusabb, hogy ez a szörnyűség megtörtént...

Barna sajnálkozva vonta fel a vállát.

— Nincs mást tennünk, be kell jönnie a rendőrségre.

XX.

Jóska álmatlanul forgolódott kemény fekhelyén. A csendet hallgatta, amely félelmetesen súlyossá dagadt a mozdulatlan sötétségben és amit csak annál elviselhetetlenebbé tett Jázmin egyenletes, mély szuszogása. Nagy tett előtt állt, a legnagyobb előtt,

amit életében véghezvitt és ez kínosan bizonytalanná tette a cselekvés pillanatában. Amióta visszatértek a csónakházba, ezerszer is átgondolta, hogy most csendesen feltápászkodik, kisurran az ajtón, addig megy, amíg rendőrt nem talál és egyszerűen idevezeti a rendőröket Jázminhoz.

De mindig visszatartotta valami. Mancit szeretne volna látni, mielőtt ismét csuklójára fűzik a bilincset, néhány szót akart váltani vele és nagyon tartott attól, hogy „azután” már nem láthatja.

Végtelen óvatossággal nyúlt a sötétben Jázmin kabátjához. Aprópénzt akart magához venni, hogy legyen villamosra, mert Mancit messze lakik és addig semmit sem akart tenni, míg Mancival nem beszélt.

Lassan, végtelen csendességgel tapogatta ki a zsebeket. Meglepődve tapasztalta, hogy minden zsebe ki van tömve papírral és el nem tudta gondolni, hogy mik lehetnek ezek a vastag, zsíros és mégis ropogósan kemény tapintású papírok. Fém-pénzek után kutatott, végre az egyik kis zsebben talált néhány húszfillérest.

Hosszú negyedórákig töprengett, hogy megkockáztasson-e egy szál gyufát? Rettentően izgatta, hogy mik lehetnek azok a papírok, amelyek úgy kitömik Jázmin zsebeit. A fegyenc mélyen, egyenletesen aludt, máskor is megtörtént, hogy gyufát gyújtott, csak arra kellett vigyázni, hogy a fény ne világítsa meg az ablakot és az izgalomtól dideregve kuporodott össze, hogy a testével fogja fel a fellobbanó gyufa fényét.

Amint a fellángoló gyufa megvilágította a nagy halom, gyűrött százpengőst, Jóska úgy oltotta el a lángot, mintha nem is ő, hanem az idegein végigremegő rémület fujta volna el. Jó néhány pillanatilapult szoborszerű mozdulatlanságban, míg

aztán annyira össze tudta szedni magát, hogy cselekvéshez láthatott.

Mindenekelőtt magához vette a zsebekben talált pénzt. Ami a kabátzsebekben volt, utolsó szálig a saját zsebeibe gyömöszölte és tenyerébe szorítva a villamosra külön tett nikkelpénzeket, lélegzetviasszafojtott izgalomban nyitotta fel az ajtót.

Hatalmas ugrásokkal futott a sötétben, mintha rémek serege üldözné. Ziháló mellel, zakatoló halántékkal kapkodta a lábát, gödrökben bukott fel, árkokon zuhant keresztül, sáros lett a ruhája, arca, elvesztette a kalapját, de csak futott tovább, egyre tovább, mintha minden távolság kevés volna, amely megmentse Jázmin félelmetes árnya elől és csak akkor nyugodott meg valamenyire, amikor az összekötő vasúti hídra tette a lábát. Kissé kifujta magát és átment a hídon, Újpestre.

Már elindultak az első villamosok, amikor a túlsó partra ért. Felszállt egy villamosra, váltott egy átszállót és behúzódott az egyik sarokba.

Manci korán indult a munkába reggelenként. Még meg sem virradt teljesen, amikor megjelent karcsú, törékeny alakja a villamosmegállónál és azt hitte, menten szörnyethal a rémülettől, amikor a villamosra várakozók között megpillantotta Jóskát. Ijedt mozdulattal szorította szívére a kezét és egyszerre elfutotta szemét a könny, amint Jóska mellé lépett.

— Az Istenért... — reszketett hangjában a visszatartott sírás. — Te vagy az?...

— Én vagyok, Manci... Ne ijedj meg, csak látni akartalak...

A leány szeme riadtan futott körül a közelállókön.

— Gyere innen...

Néhány lépéssel odább a fiú megszólalt,

— Ne haragudj, hogy látni akartalak... Nem bírtam volna ki másképp, ami lesz...

A leány szeméből kibuggyant egy kövér könny-csepp.

— Nem lett volna szabad megszöknöd... Tudod, hogy úgylis szörnyű baj ez nekünk... Most... most mi lesz?...

A fiú mélyet sóhajtott. Valami sohasem sejtett, nagy megnyugvás ereszkedett az idegeire és csupa ragyogás volt az arca.

— Mi lenne?... Semmi se lesz. Visszamegyek. Önként jelentkezek, talán nem lesz olyan borzasztó, mintha elfognának...

Manci szája körül mosoly jelent meg.

✓ — Ez... igaz?... Nem csak nekem ígéred?...

— Neked sohasem hazudok... Másnak se, ezután mindig igazat fogok mondani... De úgy félttem, hogy ezt nem lehet elmondani...

— Mitől féltél? Hiszen te tudod a legjobban, hogy nem volt mitől félned... A legrosszabb elért, ettől kezdve minden nap csak könnyebb lett volna... Azt hittem, hogy meg fogok bolondulni, amikor a detektívek jöttek és kerestek nálam...

Jóska szomjas szeme a leány arcába tapadt, mintha sohasem akarná elveszíteni a képét többé.

— Nem lehet azt így megmagyarázni... Majd, ha kiszabadulok, egyszer elmondom, hogyan történt... Milyen borzasztó félelem van... Olyan félelem van, hogy az már bűn... Nem szabad így félni... Minden baj ebből lett... ebből a félelemből... Mert aki fél, az elveszti az eszét és mindig nagyobb bajba menekül...

A leány arcán elterült a rettegés, mint valami fényfolt, amely belülről világít.

— Istenem, nem szabad beszélgetnünk, Jóska... Menned kell... Most is keresnek... Képzeld el, mi-

lyen szörnyű volna, ha éppen most fognának el, most, amikor úgylis jelentkezni akarsz...

A fiúra is átragadt az utolsó félelem.

— Jól van, majd megírom, hogy mi lett velem... De te úgy is tudni fogod... Megmondják a detektívek. Csak arra kérlek, írd... Mindennap írd egy hosszú, hosszú levelet... És...

Manci erőyes tagadással rázta a fejét.

— Nem, nem válunk el! Ma kivételesen késni fogok a munkából...

Jóska szerme elnyílt.

— Mit akarsz tenni?

— Nem hagylak egyedül... Még újra erőt vesz rajtad a félelem és akkor kezdődik minden előről...

— Azt hiszed... hogy nincs bátorságom önként jelentkezni? Nem hiszed, hogy már nem félek?

A leány a fiú sárfoltos ruháját nézte.

— Azt hiszem. Hol jártál, hogy így nézel ki?...

Jóska végignézett magán.

— Sáros vagyok... Nagyon sáros, piszkos... Csúnya utakra tévedtem, Manci... De megtaláltam a visszavezető utat... Látod, már szárad rajtam a sár, nemsokára leperreg magától...

— Igen... — suttogta a leány is én mintha megérezte volna a fiú lelkében felsugárzó tisztaságot, ragyogó lett a szeme. — Hidd el, így lesz jól. Meghemperedtél a sárban, de legalább tudod, hogy ez milyen és annál biztosabb, hogy soha többé nem tévedsz el...

Jóska a villamos felé nézett.

— Megyünk?... Még sok dolgunk lesz... És nem szeretném, ha valami detektív most fogna fölön...

A rendőrség épülete előtt Jóska megfogta Manci kezét.

— Most maradj itt... Ne higgyék azok az urak,

hogy te vittél vissza... Űgyis te hoztál vissza, mert ha te nem vagy, semmi sem így történik, de mégis, ezt a kis büszkeséget hadd meg nekem. Lássák, hogy nem félek semmitől és senkitől...

XXI.

Jóska vegyes érzések közt bolyongott a rendőrség folyosólabirintusában. A Kovács-csoportot kereste és szinte megrettent attól a lázas nyüzsgéstől, amely fogadta. Mindenfelé detektívek siettek, telefonok csengtek, jelentések futottak be, utasítások mentek, teljes apparátussal működött a nagy gépezet és Jóska négy embert is megszólított, mire útbaigazították és megtalálta a keresett szobát.

A Kovács-csoport szobájában tetőponton volt a nyomozási ház. Kemény férfihang csattogott odabent, fáradt csengésű női hang felelt rá valamit, egy perc alatt tízen is benyitottak az ajtón, siető detektívek cikáztak keresztül az előszobán, egy sereg civil várakozott a falak mentén elhelyezett padokon és Jóska félénken állt meg az ajtó előtt.

Jóska tanácstalanul nézett a kopott, barna ajtóra, amely mögött a sorsa dől majd el. Felmelte a kezét, hogy kopogjon, de csüggedten ejtette le ismét. El sem tudta képzelni, mi lehet az a nagy szenzáció, amely ilyen izgalomban tartja a rendőrséget és félénken szólított meg egy detektívet, aki valami ujjenyomatlappal sietett keresztül az előszobán.

— Barna Péter felügyelő urat keresem... Itt van?

— Bent van, az ablak melletti asztalnál...

— Be szabad menni?

— Nem ajánlom, hogy zavarja. Mit akar tőle? Jóska nagyot nyelt.

— Izé... beszélni szeretnék vele... Nagyon fontos ügyben... Mondja meg neki kérem, hogy Bá-

rány Jóska van itt... A Manci küldött... Ő már tudni fogja...

A detektív sietve dobta a szót.

— Jó, én szólhatok éppen...

Belépett a detektívszobába. Az íróasztaloknál mindenfelé detektívek ültek. Ingujjra vetkőzve fogalmazták jelentéseiket, vagy várták az új utasításokat. A csoportvezető asztala előtt Ditta állt, sápadt, feldult arccal, láthatóan elcsigázva az egész éjszaka tartó keresztkérdésektől, Barna Péter a sarokban levő íróasztalnál ült és a leány kihallgatását figyelte.

— Valami Bárány Jóska keres, Péter... — lépett hozzá a detektív. — Itt vár az előszobában...

Barna Péter feje teljesen tele volt a gyilkossággal. Első pillanatban azt sem tudta, ki is az a Bárány Jóska.

— Mit akar?

— Beszélni akar veled. Azt mondja, hogy valami Manci küldte...

Barna úgy pattant fel a székéről, mintha rúgó lökte volna.

— Hol van a gyerek?...

— Itt, az előszobában...

A csoportvezető meghökkenve látta, hogy Barna valósággal keresztül repül a szobán. Csaknem lesodorta a lábáról az egyik detektívet és úgy tépte fel az ajtót, mintha égne a ház.

— Hol vagy, Jóska?... — kiáltott rekedten, mire az előszobában felhangzott a fiú szava:

— Itt vagyok, felügyelő úr...

Barna eltűnt az előszobában. De csak egy pillanatra. Rögtön ismét megjelent, rákvörösen az izgalomtól, maga előtt tuszkolva Jóskát és egyenesen a csoportvezető elé vitte.

— Itt van a Jázmin szökött társa, csoportvezető

úr... Önként jelentkezett... Önként! Mondtam én, hogy a szerelem a legjobb nyomozó...

Kovács a fiúra nézett.

— Hol a Jázmin?

Jóska ijedt gyorsasággal felelt.

— A... a csónakházban...

A csoportvezető felugrott.

— Melyik csónakházban?... Azonnal álljon elő a kocsis, kimegyünk oda... Beszélj, gyerek; miért nem jelentkezted előbb?...

— Jelentkeztem volna... De nem volt rendőr a közelben az este és attól féltem, hogy mire rendőrt keríték, Jázmin kijön a gyárból...

Kovács szeme tágranyílt.

— Gyárból?... Miféle gyárból?...

— Én nem tudom, milyen gyár volt... Az este voltunk ott... Valahol Budán... a Lágymányoson, vagy arra valahol...

A detektívszobán olyan csend támadt, hogy a zsebekben ketyegő órákat is hallani lehetett. Mindenki szoborrádermedve bámult a csoportvezető íróasztala felé, amely előtt ott állt Jóska, ijedten, alázatosan, szemében a jóakarat lelkes sugárzásával és a súlyos csendben élesen pattant a csoportvezető szava.

— Ugy-e, a Hajnal-utcában voltatok?...

Jóska készségesen bólintott.

— Ott, ott... Nem jutott eszembe a neve...

Kovács mély lélegzettel lépett közelebb a fiúhoz. Megfogta a karját, mélyen a szemébe nézett és csendesen mondta:

— Te is bent voltál?...

— Nem... Én kint vártam... Mondom, rendőrt is kerestem... Azt akartam, hogy mire kijön, ott várja a rendőr, De nem találtam rendőrt a közelben sehol... Erre tanu is van... Egy villamos el-

lenőr... Attól kérdeztem, hol a rendőrörszoba... És attól féltem, hogy ha messzire megyek, addig Jázmin elmegy...

A csoportvezető a detektívhez fordult.

— Megvan a tettes! Jázmin volt!... Rögtön tudtam én, hogy ez a fenevad nem sokáig marad a bőrében... Na, de most majd kifordítjuk belőle!... Alljon elő a riadóközi! Kimegyünk a Római-partra. Jóska, te is velünk jössz... Megmutatod, hol bujkál a barátod...

Jóska arca lángvörös lett.

— Nem a barátom!... Ha barátom volna, nem jöttem volna ide... Tessék nézni, elhoztam a pénzt is... Már amennyihez hozzá tudtam férni...

Kovács önkéntelenül is elmosolyodott, amint a fiú felháborodástól kipirult arcába nézett. Szórta Jóska a detektív asztalára a százasokat, mintha kifogyhatatlan bőségszarú volna a zsebe és szinte gyönyörködtek a detektívek, hogy milyen lázas iparkodással siet megszabadulni a bűnös pénztől.

A bankóhalmot egyelőre bezárta a csoportvezető egy fiókba és energikus mozdulattal intett.

— Gyerünk, urak!... A többit majd elmeséli a fiú az úton...

Öt perccel azután, hogy Jóska belépett a detektívszobába, kigördült a rendőrség kapuján a riadóközi. Puhán, rugalmasan fordult az utca hosszába és a detektívek gyűrűjében ülő Jóska jól látta, hogy a sarkon ott áll Mancsi. Ragyogott az arca az örömtől, amint búcsút intett az elsuhanó kocsi után és Jóska mellét elöntötte a révbejutás jóízű nyugalma.

— Most már nem kell attól félni, hogy elfognak, — sóhajtotta halkan. — Most már csak attól kell félni, hogy mit kapok a fegyházban a szökésért. Mert azt megkapom, az biztos...

Barna Péter megnyugtatóan tette karjára a kezét.

— Ne félj, majd teszünk egy-két lépést az érdekedben...

Jóska homloke elfelhősödött.

— Hiába minden... Mégis csak én vagyok az oka a szökésének... Ha én nem megyek vele...

— Akkor megfojt az a fenevad, mint egy macskakölyköt és elszökik egyedül... És ha egyedül van, akkor most nem ülnél köztünk és nem robognánk a rejtekhelye felé... Talán még meg is szökött volna. Nem is beszélve arról, hogy a Hajnal-utcai gyilkosság tettesének is bottal üthetnénk a nyomát... Így van ez legjobban, ahogyan történt. Az Isten ujja volt, hogy te mellékerültél... Az ember sohasem tudhatja, hogy mire jó a rossz...

21.

Jázmin arra ébredt, hogy fázik.

Felült fekhelyén és maga elé meredt a sötétbe. Minden tagja eégmberedett a kényelmetlen fekvésben, tűrhetetlenül fájt a feje és olyan éhséget érzett, hogy szinte remegtek belé a tagjai. Hosszú percekbe tartott, míg meglódult gondolatainak lomha kereke és lassan, lépésről-lépésre, percről-percre felépítette emlékezetében a legutóbbi napok eseményeit.

— Csónakház... — motyogta halkan és rögtön utána eszébe villant az esti jelenet a gyáros irodájában. — Negyvenezer pengő...

Fülett a csendben. Kissé meglepte, hogy nem hallja Jóska jólismert szuszogását.

— Csak nem halt meg ez is?... — villant a tudatában a számára egyetlen elképzelhető magyarázat, mert azt elképzelhetetlennek tartotta, hogy a fiú egyszerűen faképnél hagyta. — Hé, Jóska!... Hol vagy?...

Semmi válasz. Odakint már elállt az eső.

— Ügylátszik, kiment... — dünnyögte félhangosan és gyufát gyújtott, hogy körülnézzon. — Hol vagy, Jóska?... Ne mókázz, gyere elő, mert semmi kedvem az ilyen hülye játékokhoz...

Csend. A gyufa lángja megvilágítja Jóska üres fekhelyét, de a fiúnak nyoma sincs.

Újabb gyufát gyújt. Még az óvatosságról is megfeledkezik, nyugtalanító sejtései közben. Már arra sem vigyáz, hogy a láng fénye ne érje a piszkos ablakot. Egymásután meggyújt vagy három szál gyufát, újra és újra körülnéz, mintha nem akarna hinni a szemének, de csak a nyeszlett nyugszék ásít rá a csendben, mint valami óriásra tátott szörnyetegszáj és bágyadtan csillannak meg a gyufa fényében a sarokban heverő üres üvegek.

Egyre fokozódó nyugtalansággal egyenesedik fel.

Kiemeli a negyedik szál gyufát is. Meggyújtja, felemeli a kabátját és két mozdulattal végigtapintja a zsebeket.

Fuldokló düh önti el. Az ablakra akaszt egy rongyolódó fürdőköpenyt, előkotorja az alig ujjnyi gyertyadarabot a sarokból és meggyújtja.

Annak a fényénél fog ismét a kabát átkutatásához. Egyetlen fillért sem talál a kiforgatott zsebekben és csikorgó fogakkal dünnyögi.

— No lám!... A kis ártatlan... Lopni nem mer a lelkem... de rabolni, még hozzá pont engem kirabolni, azt igen....

Gyorsan kirakja a nadrágzsebében maradt százpengősöket. Egész halom gyúlik előtte és lázas sietőséggel számolja át.

— Tizenötezerhatszáz pengő... Huszonnégyezer-négyszázat elvitt a Jóska. Ki hitte volna?... ,

Gondosan eltette a pénzt és megkövesedő arccal nézett maga elé.

Végiggondolta, milyen izgalommal tűnhetett el a fiú. Végigkövette képzeletben az útját, amint a város felé indul és hirtelen éles izgalom vágott a mellébe, mint egy késdöfés.

— Mancihoz megy!... — suttogta összeszorított fogakkal. — Első útja ennek a szerencsétlen kölyöknek, hogy a leányhoz megy...

Hirtelen talpra ugrott. Minden csepp vére a menekülés lázas riadóját dobolta fülébe és elfujta a gyertyát.

Kirúgta az ajtót, mintha körülkerített várból akarna kitörni és jobb kezét a revolverén tartva, kilépett a szabadba.

Már erősen világosodott. Senki nem járt a közelben és Jázmin gyors, siető léptekkel vágott a néptelen Dunapartnak.

Mire teljesen kivilágosodott, elérte az összekötő vasúti hidat. Megállt, hogy megpróbálja rendbe-szedni szertecsapongó gondolatait.

— Az öngyikosok hídja... — mormogta csendesen, amint a hídra nézett. — Itt szoktak meghalni, akik komolyan gondolják a dolgot... Most még szabad vagyok annyira, hogy meghalhatok önszántamból is... Ha akarok...

Minden átmenet nélkül megjelent lelki szemei előtt a gyáros halálbakövesedő arca.

— Irigylem?... — eszmélt érzésére hideg borzongással és megrázkódott a hűvös reggelben. — Öt irigylem?...

Eltűnt előle áldozata képe. Szűk, háromszegletű udvart látott, friss zöld gyepággyakkal, tenyérnyi, sárga kavicsfoltot, amelyen asztal áll és az asztal mögött feketeruhás urak. Az udvar sarkában frissen ácsolt bitófa magasodik, mint egy túlvilági fel-

kiáltójel és a sárga kavicson szinte fülsértő élességgel recsegnék az elítélt léptei a csendben.

Vastag verejtékcseppek gyöngyöztek a homlokán. Valamikor, esztendőkkal előbb látta ezt a képet az egyik folyosó ablakából, véletlenül és lopva, de látta..

Valaki jött a hídon. Fiatalember volt, kopottasan öltözött. Fonott útikosarat cipelt, amilyenben a cselédleányok tartják a holmijukat. Rugalmas, friss léptekkel haladt, cigarettázott és látszott az arcán, hogy tudja, hová megy és miért...

Jázmin hallatlan erőfeszítéssel kényszerítette magát, hogy továbbmenjen. Felemelte a lábát, lépegetett, de ez már nem emberi művelet volt. Gépies, öntudatlansággal vitte előre a lába, végig a Duna partján, az óbudai gázgyár felé és miközben akaratlanul engedelmeskedett lábizmai mechanizmusának, gyámoltalan erőfeszítéseket tett, hogy magyarázatot, célt és okot találjon erre az értelmetlen mozgásra, amely most úgy viszi előre, mint a szél a felevelet, függetlenül a saját akaratától.

Már túl volt a gázgyáron. Épülő ház előtt állt, amelynek vakolatlan, piros téglafalai csak itt-ott látszottak elő az épületállványok deszkaburkolata alól. Friss munkássereg dolgozott az épülő házon, csikorogott a betonkeverő lapát, nehéz ígáslovak feszültek a téglával rakott kocsik hámjába, éles kiáltásokkal bíztatták a kocsisok a lovakat, kékszeknyás munkásleányok hordták a téglát a szüntelenül mozgásban levő felvonóhoz, mozgalmas, friss, étellel teljes volt a kép és Jázmin szeme, füle, úgy itta be a képet, mint a szomszédhaló a vizet.

Lerázta magáról a tespedt közönyt.

— Tovább kell jutnod, Jázmin!... — ordította saját fülébe. — Ezért kár volt Misa bácsinak meg-

esinálni a szabadulás útját... Még semmi sincs elvesztve, ha nem adod fel a harcot...

Ismét rázuhant a két nap előtti bizonytalanság. De most nem azzal a vicsorgó elszántsággal nézett szembe a helyzettel, mint akkor. Valami halálos, nagy fáradtság tartotta zsibbadásban az idegeit, végtelen közöny minden iránt, ami az életét jelenti és hiába iparkodott azon, hogy lerázza magáról ezt a bénult egykedvűséget.

Harsány, jókedvű kiáltás csapott sötéten, lomhán kóválygó gondolatai közé.

— Halló, fiatalember! Dolgozni akar?...

A munkavezető állt az egyik homokdomb tetején és feléje integetett.

A szökevény szemében ismét felvillant az energikus tűz. A pillanat tört részei alatt suhant át agyán a menekülés módja.

Átszaladt az egymásra dobált deszkákon.

— Nekem tetszett szólni?

— Magának hát. Akar dolgozni? Kevés a munkám, rögtön kezdhet, ha akar.

Jázmin sajnálkozó mozdulatot tett.

— Szívesen dolgoznék... De nincs nálam a munkakönyvem.

— Hol hagyta?

— A másik kabátomban van. Behozhatom hétfőn is? Nem szeretném elmulasztani ezt a napot... Nagyon rámfér egy kis kereset...

A munkavezető tűnődött.

— Jól van, álljon be. Hétfőn majd behozhatja a könyvét. Hogy hívják?

— Szabó János.

A munkavezető elővette noteszét. Beírta az új munkás nevét és a betonkeverőkhöz vitte.

— Adjanak lapátot ennek az embernek.

Jázmin úgy ragadta meg a lapátot, mint a ful-

dokló a szalmaszálat. Tudta, hogy ez az egyetlen hely, ahol biztonságban érezheti magát. Mindenhol kereshetik a negyvenezer pengő elrablóját, de itt, a napszámosok között a legravaszabb detektív sem sejti.

Lelkes buzgalommal látott munkához. Három ember helyett dolgozott, félóra alatt nyakig bemázolta magát mésszel, habarccsal, hogy szinte felis-hetetlenségig piszkos lett a ruhája és délben, amikor rövid szünetet tartottak, sunyi alázatossággal jelent-kezett az irodabódénál, hogy kérjen egy pengő elő-leget ebédre.

A bódében senki sem tartózkodott amikor benyi-tott. A mérnököt felhívták valahová az épületre, csak a csend ásított Jázmin szemébe a munka sietségében rendetlenül hagyott íróasztalról és a szökevény egyet-len pillantással meglátta az asztal sarkán magasra rakott, kékkötéses munkakönyveket.

Gondolkodás nélkül nyult a legfölsőért. Zsebre-tette a munkakönyvet és máris kilépett az ajtón. Körülnézett a csendes beszélgetéssel ebédelő mun-kásokon és elindult a Szentendrei-út felé, hogy — mint mondotta, — valami ennivalót szerezzen...

Öt perccel később már a villamoson ült. Félre-húzódvá hallgatott az egyik sarokban, nehogy hoz-záérinten mészfoltos ruhájával valamelyik utashoz és úgy érezte, hogy megnyerte a csatát.

Olyan álruhát szerzett, amelyben szinte látha-tatlanul mozog! Munkás álarca mögé bujt, a dolgozó szegényember álarca mögé és úgy vigyázott a kezén, arcán, ruháján levő mészfoltokra, mint a mesebeli talizmánra, amely most már minden veszélytől meg-ővja...

23.

Jázmin egyenesen a Kelenföldi pályaudvarra ment.

Harmadosztályú jegyet váltott Győrig.

Mintha bővös, köpenyeg takarná el, úgy jöttment az utasok tömegében. Láttá a detektíveket is, akik ott helyezkedtek el a kijáratok mellett, éberren figyelve minden arcot, de titkos kárörömmel tapasztalta, hogy a kőművesruháról lesiklik a pillantásuk.

Átsúszott a veszedelmes ajtón és elvegyült az utasok tömegében. Néhány perc múlva befutott a vonat, kikeresett egy dohányfüstben úszó fülkét, letelepedett az egyik sarokba és mint a munkásember, ha ideje jut hozzá, szétnyitotta az egyik újságot.

Első oldalon hatalmas címbetűk harsogták a nevét:

**BESTIALIS KEGYETLENSÉGGEL ELKÖVETETT
RABLÓGYILKOSSÁG A HAJNAL-UTCÁBAN!!!
A RENDŐRSÉG PÉLDA NÉLKÜL ÁLLÓ BRAVU-
ROS MUNKÁVAL EGYETLEN ÉJSZAKA ALATT
KINYOMOZTA A TETTEST!!-**

„A tettes: Kádár István, szökött fegyenc, aki néhány nap előtt szökött meg a kéktói fegyházból! „Mit vall a szökevény társa?...” „Már csak órák kérdése Kádár elfogatása.”

Érezte, hogy elszáll az arcából a vér. Vele szemben is újságot olvasott egy vidékies külsejű férfi, elszörnyülködött arccal mélyedt el a vértő csepegő tudósításban. A szomszéd padokon a gyilkosságról folyt a szó, egy felháborodott hang élesen kiáltott a vonatkerekek kattogásába.

— Ez is megérdemli a kötelet, annyi szentigaz!

— Meg! — helyeselt egy másik. — És meg is kapja...

— Ilyen bitangságot! Tizenötlesztendő van a nyakában és alighogy megszökik, máris újabb gyilkosságot követ el. Ki érdemelné meg a kötelet, ha nem az ilyen.

Jázmín összehajtogatta az újságját. A fényképe is ott díszelgett az első oldalon, semmi kedvet sem érzett ahhoz, hogy még ő tárja fel a fényképét az utasoknak

A vele szemben ülő vidéki is beleszólt a vitába.

— Ha ugyan megfogják...

— Hogyne fogják! Persze, hogy megfogják! — hangzott az ellenvélemény több oldalról is. — Tudhatja, aki újságot olvas, hogy az ilyen gyilkosokat mind megfogja a rendőrség... Ha nem ölég száz detektív, ezret állítanak be, ha az is kevés, még többet.

— Nono! Nem mindig ölég a sok detektív. Ahogy én olvasom, minden hájjal megkent akasztófavirág ez a Kádár... Lesz annak magáhozvaló esze és meglátják, utóbb is kikerüli a rendőrséget...

Most megszólalt egy városiasan öltözött utazó:

— Hát nálam fogadni lehet, hogy nem szökik meg, urak! Ki állja? Tíz az egyhez adom, hogy huszonnégyórán belül hurokra kerül. Tízszeres pénzt adok, ha nem fogják el.

Senki sem akart fogadást kötni.

Jázmín mélyen előrehajolt. Úgy „bóbiskolt”, hogy már csaknem leesett a padról. Elállt a szívverése, ha arra gondolt, hogy ezek az újságot lobogtató vitatkozók véletlenül az arcába pillanthatnak. Már bánta, hogy vonatra szállt, tudhatta volna, hogy a legjobban a vonaton vannak értesülve az unatkozó utasok, itt a legnagyobb a valószínűsége annak, hogy felismerik.

A városiruhás diadalmasan nézett körül a félkében.

— Na látják. Fogadni senki sem mer, pedig tízszeres pénzt kínálok. Ügylátszik, maguk is tudják, hogy mit tud a rendőrség... Mindenki tudja, csak a gyilkos nem tudja, aki elköveti az ilyen szörnyűséget...

— Pedig ez tudhatta volna... — vélte egy hang a tulsó sarokból és Jázmin összeszorította a fogát, mert attól tartott, hogy felugrik s közéjük ordítja félelelmetes titkát.

A Jázminnal szembenülő értetlenül csóválta a fejét.

— Tudta, vagy nem tudta, mindegy. Megesett a baj, ezen most már semmi sem segít. Csak azt nem értem, minek vitte magával azt a gyereket, aki elárulta?

— Lehet, hogy félt... Nem merte egyedül hagyni... Valamikor azt olvastam valahol, hogy az ilyenek már mindent ijedtükben csinálnak...

— Akárhogy van is, — mondta ki a szentenciát a sarokban ülő, — egy biztos: megérdemli a sorsát az ilyen ember.

— Meg... Mert ez már nem ember... Az állatnál is rosszabb.

Jázmint rosszullét környékezte. Falfehér volt az arca, remegett a zája és rogyadozó lábakkal egyenesedett fel, hogy másik fölkébe menjen, mert úgy érezte, hogy nem bírja tovább hallgatni ezt a vitát.

Ugyanabban a pillanatban, amikor felegyenesedett, nyílt az ajtó és megjelent a kalauz. Egy másodpercig megkövülten meredt a kalauz izgatott meglepődést tükröző arcába. Láta, hogy összehajtogatott újság áll ki a kalauz zsebéből és mintha a fölébesúgták volna, olyan biztosan tudta, hogy felismerték...

Csak egy pillanatig tartott a halálos erejű szembenzés. Jázmin arca lángvörösre vált. mint a huzugságon kapott kisgyereké — most furcsa szégyenkezéssel suhant át a tudatán, hogy kicsiny gyermekora óta nem érezte arcában a pírulás forró vérhulámát. — bizonytalanul kapta a szemét az ablakon túl elsuhanó táviró oszlopokra, de már nem volt

elég éreje ahoz, hogy — amint átgondolta, — előre ugorjon, fejjel az ablaküvegnek. Képzeletben látta magát, amint keresztülrepül a szertefröccsenő üveg-szilánkok között, lehemperedik a vasúti töltés oldalán, de villámlásszerűen látta azt is, ami utána következne, vészfék, megállna a vonat, valóságos hajtóvadászatot rendeznének rá, amelynek a vége csak az lenne, hogy elfognák.

Leroskadt a padra. Érezte a zsebében a revolver acélkemény formáját, de olyan távolinak és bizonytalanak érezte, mintha el sem érné soha.

Végzetes fáradtság ömlött végig a testén.

Nem is csodálkozott, hogy a kalauz nem kezeli az ajtóhoz közelülők jegyeit, hanem egyenesen felője tart. Jázmin látta a közelítő lábakat és amikor a kalauz megállt mellette, alig észrevehetően bólintott, mintha helyeselné valami véglegest és változhatatlant.

— Szabad a jegyét?...

Jázmin szája körül torz vigyorgás jelent meg. Szigorú volt a kalauz hangja, kissé rekedt is az izgalomtól és a szökevény az utolsó játék kába önámításával nyult a zsebébe.

— Tessék...

— Hová utazik?

Jázmin felnézett a kalauz arcába. Csak egy pillanatig látta a sápadt, szigorú, izgalomtól feszült vonásokat. Rögtön eltűnt, elmosódott a fiatal férfiarc és helyette kirajzolódott a kivégző-udvar zöld gyep-ágya, a sárga, kavicsos úttal, az asztallal és a sarokban várakozó bitófával.

— Győrbe... — mondta csendesen és nem ismert a saját hangjára. — Talán nem jó a jegyem?...

A kalauz erősen nézett a veszedelmes utas szemébe. Jázmin tudta, hogy most még egyszer összehasonlítja a vonásait az újságban közölt fényképpel

és mintha semmi köze se volna a dolgokhoz, a kívülálló nyugodt közönyével latolgatta, hogy felismeri-e, vagy sem?...

A kalauz arca egy árnyalattal fehérebb lett.

— A jegyével nincs baj... De maga igazolja magát!

A szökevény a zsebébe nyult. Átnyujtotta a lopott munkakönyvet.

— Tessék...

A jelenetre figyelmesek lettek a rablógyilkosról vitatkozó utasok. Minden arc Jázmin felé fordult, de ő csak valami furcsa ködgomolygáson keresztül látta a hol felbukkanó, hol eltűnő arcokat.

A kalauz a könyvbe nézett. Nagy, mélységes csend volt, csak a vonatkerekek csattogása hallatszott a kocsiban és Jázminnak az az érzése támadt, hogy ezek a csattogó kerekek az ő testén száguldanak keresztül. Földöntúli közönnyel nézett a kalauz arcába, aki most megszólalt, hangosan, hogy a kocsi legtávolabbi sarkában is hallani lehetett.

— Hogy hívják?...

Jázmin szája körül tétova vigyorgás jelent meg. Most jutott eszébe, hogy a menekülés lázas rohanásában elfelejtette megnézni a frissen lopott munkakönyvét. Még a nevét sem tudja...

A téboly bárgyú vigyorgása elmélyült az arcán.

— Nincs nevem... Hehehe... mit szól, kalauz úr, nem ér a nevem... Nem vagyok ember és aki nem ember, annak neve sincs... Nem játszom tovább... Nem ér a nevem... Nem érti?... Mit bámul ezen?... Mondom, hogy nem ér a nevem... Nem ér, nem ér, nem ér a nevem... Én már kiállok a körből, elszédültem... Nem ér, nem ér, nem ér a nevem.

Nevetni kezdett. először csak halkán, kuncogva, aztán egyre vadabb, félelmetesebb erővel rázta a kacagás, végül már sikoltozva nevetett és még ak-

kor is azt hajtogatta, hogy „Nem ér a nevem”, amikor már a legközelebbi állomáson átadták a csend-öröknek...

•

...Ami azonban nem akadályozta meg, hogy a törvényszéki orvosszakértő véleménye alapján beszámíthatónak talált Jázmin néhány héttel később csakugyan megjelenjen azon a gyepágyas kisudvaron, amelynek egyik sarkában örök figyelmeztetésül magasodik fel időnként a bitó, mint egy égre emelkedő felkiáltójel...

•

Húsz hónappal később, egy ragyogó, nyári hajnalon, könnyesmosolyú, fiatal leány várakozott a kéktói fegyház kapujában. Amint felnyílt a fegyházkapu, rögtön kézenragadta a komolyszemű fiút és ettől kezdve el sem engedték egymást kezét soha.

Jóska a Hajnal-utcai vegyészeti gyárban kapott jólfizetett, árukihordói állást. Igaz, hogy Barna Péternek nagy szerepe volt abban, hogy rábízták a pénzestáskát és odaülhetett a teherautó sofőrje mellé, de akinek a rendőrség a jótállója, még akkor is megbízható lesz, ha egyébként kétszeresen visszaeső, tehát „notórius” rovtommultú, mint amilyen Jóska volt.

V É G E .

OSZK

Gezágos Széchenyi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

